

Het Nederlandse Rode Kruis

jaarverslag 2010

Het Nederlandse
Rode Kruis
helpt direct

SAMEN 1 - HAÏTI - PAKISTAN - 3FM SERIOUS REQUEST BREEKT RECORD

Drijfveren **EN PRINCIPES**

Het Rode Kruis is ontstaan uit het verlangen hulp te bieden, zonder onderscheid. Dit is sinds de oprichting in 1863 onze drijfveer. De wereld verandert, de mens en zijn hulpvraag bij nood is van alle tijden. De opdracht van het Rode Kruis blijft daarom in essentie onveranderd. Voor deze opdracht zetten wij ons elke dag in, vrijwillig maar professioneel.

Doelstelling

Onze *doelstelling* is bijdragen aan een vreedzame, tolerante en humane wereld door het helpen van mensen wier leven, gezondheid, welzijn of waardigheid wordt bedreigd.

Missie

Onze *missie* is het voorkomen en verzachten van menselijk lijden waar dan ook, het beschermen van levens en gezondheid en het waarborgen van respect voor ieder persoon, in het bijzonder tijdens gewapende conflicten en andere noodsituaties. Hiervoor mobiliseren we de kracht van menslievendheid en solidariteit: we brengen vrijwillige hulpverleners en donoren samen met mensen in nood en geven zo invulling aan de verantwoordelijkheid van ons allemaal om anderen te helpen.

Visie

Onze *visie* is dat onze vrijwillige hulpverlening gemeenschappen moet en kan versterken, zodanig dat zij zelf in staat zijn menselijk lijden te beantwoorden met hoop, met respect voor de waardigheid van elk individu en vanuit een gevoel van rechtvaardigheid.

Grondbeginselen

We werken vanuit zeven *grondbeginselen*:

- menslievendheid;
- onpartijdigheid;
- neutraliteit;
- onafhankelijkheid;
- vrijwilligheid;
- eenheid;
- algemeenheid.

Voor ons betekenen ze dat ieder mens recht heeft op respect en waardigheid. Dat mensen in de grootste nood als eerste moeten worden geholpen. Dat hun geloof, nationaliteit, ras, afkomst of politieke mening hierbij niet ter zake doet. Dat we geen partij kiezen in conflicten behalve die van de slachtoffers. Dat we ons niet laten leiden door overheden en hun voor- of afkeuren. Dat we onze hulp professioneel voorbereiden maar vrijwillig bieden. Dat we wereldwijd een beweging van Rode

Kruis en Rode Halve Maan-organisaties vormen die elkaar helpen en bijstaan op basis van gelijkwaardigheid.

Opdracht

De *opdracht* van het Rode Kruis is vastgelegd in een internationaal mandaat met een juridische basis en – specifiek voor de Nederlandse context – een Koninklijk Besluit (zie pagina 13).

Symbolen

In dit jaarverslag worden een drietal *symbolen* gehanteerd:

Deze activiteit van het Rode Kruis heeft betrekking op het beperken van de gevolgen van noodsituaties

Met deze activiteit wil het Rode Kruis de zelfredzaamheid van mensen of gemeenschappen versterken

Deze activiteit levert een bijdrage aan het vergroten van respect en hulpbereidheid in de samenleving

Voorwoord

2010. Het jaar waarin weer duidelijk werd hoe kwetsbaar wij mensen zijn voor de grilligheid van de elementen. De aarde beefde in Haïti; Pakistan werd overspoeld door water; orkanen eisten hun tol in het Caribisch gebied; een vulkaanuitbarsting in Indonesië joeg tienduizenden mensen op de vlucht.

2010. Het jaar waarin wederom duidelijk werd hoeveel we als Rode Kruis kunnen betekenen voor mensen die in grote nood verkeren. Met kleine, maar elementaire dingen: een provisorisch dak, een deken, schoon drinkwater of een schouder om op te steunen. Dankbaar werk dat energie geeft om het opnieuw te doen als dat nodig is. Om in de woorden van Henry Dunant, de oprichter van het Rode Kruis, naar aanleiding van het slagveld van Solferino (1859) te spreken:

“The moral sense of the importance of human life; the human desire to lighten a little the torments of all these poor wretches, or restore their shattered courage; the furious and relentless activity which a man summons up at such moments: all these combine to create a kind of energy which gives one a positive craving to relieve as many as one can.”

Juist in het kleine gebaar zit vaak de grote ontroering. Iedere keer raakt het je weer, als je ziet hoe mensen hun solidariteit en betrokkenheid met anderen tonen. Als ze aan de slag gaan als vrijwilliger. Of als mensen geld geven voor het goede doel, om het lijden van mensen te verzachten. Of je nu donateur bent, of lid, vrijwilliger of medewerker: we gaan ervoor als het

nodig is. Ook in 2011. Met respect voor het menselijke en aandacht voor de meest kwetsbaren onder ons. Het Rode Kruis helpt direct. ■

Mr. drs. Elco Brinkman
Voorzitter

Dr. Cees Breederveld
Algemeen Directeur

20 april 2011

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 - Het Rode Kruis in 2010	9	Hoofdstuk 5 - Zelfredzaamheid internationaal	77
Hoofdstuk 2 - Noodhulp internationaal	33	Hoofdstuk 6 - Speciale hulp in Nederland	89
Hoofdstuk 3 - Noodhulp nationaal	57	Hoofdstuk 7 - Fondsenwerving	101
Hoofdstuk 4 - Eerste Hulp	71	Hoofdstuk 8 - Financiën	115
		Kwaliteit, risico en compliance	153

2010: de hulp van het Rode Kruis

Aardbeving Haïti

Eén van de armste landen ter wereld, Haïti, wordt op 12 januari getroffen door een allesverwoestende aardbeving. Door de ramp zijn in één klap 1,3 miljoen mensen dakloos. Meer dan 300.000 mensen raken gewond. Het Rode Kruis begint direct aan één van de grootste en moeilijkste noodoperaties uit haar geschiedenis. De orkaan Tomas en de uitbraak van cholera later in het jaar maken de hulpverlening er niet eenvoudiger op.

Identificatie oorlogsslachtoffer

De Werkgroep Vermiste Personen Tweede Wereldoorlog, waar het Rode Kruis in deelneemt, identificeert dankzij DNA-onderzoek één van de 28 onbekende Nederlanders die liggen begraven op het Ereveld in Loenen. Het is de eerste keer dat een Nederlands slachtoffer van de Tweede Wereldoorlog is geïdentificeerd met behulp van DNA-analyse. De tot voor kort onbekende Nederlander is de verzetsman G.M.T. (Gerard) Putter.

Droogte in Sahel

In maart wordt een deel van de Afrikaanse Sahel geteisterd door extreme droogte. Het Rode Kruis start direct een rampenpreventieplan: door boeren droogtebestendige zaden te geven, wordt een hongersnood voorkomen. Ook helpt het Rode Kruis bij het graven van putten en stimuleren we bodembescherming.

Wereld Malaria Dag

Op 25 april is het Wereld Malaria Dag, waarbij de strijd tegen deze ziekte centraal staat. Mede dankzij de opbrengst van 3FM Serious Request (het Glazen Huis) in 2009, kan het Rode Kruis 700.000 muskietennetten verspreiden. Meer dan een miljoen moeders en kinderen in Malawi, Sierra Leone en Burkina Faso worden daardoor beter beschermd tegen de gevreesde ziekte.

Vrijwilligers in het zonnetje

Ook al regende het flink, op 8 mei 2010, de geboortedag van Henry Dunant, waren ruim 4.000 vrijwilligers naar Kamp Nieuw Milligen in Uddel bijeen op de Landelijke Vrijwilligersdag 2010, die eens in de vijf jaar wordt gehouden. Tientallen activiteiten en optredens waren georganiseerd om al diegenen die zich belangeloos voor het Rode Kruis inzetten te bedanken voor hun inspanningen en toewijding.

Vluchtelingen in Kirgizië

Meer dan 100 doden en 1.200 gewonden is de trieste balans van etnisch geweld in Kirgizië. In juni slaan in het Centraal-Aziatische land meer dan 80.000 mensen op de vlucht. Het Rode Kruis opent een giro-nummer en helpt de slachtoffers direct met voedsel, water, onderdak en medische hulp.

IN VOGELVLUCHT

Eerste hulp bij Vierdaagse

Zo'n 40.000 wandelaars gaan dit jaar van start bij de Nijmeegse Vierdaagse. Zoals ieder jaar kunnen de deelnemers aan het grootste wandelevenement ter wereld rekenen op de vrijwilligers van het Rode Kruis. Zij staan langs de route, bemensen de hulp-posten en zorgen ervoor dat Eerste Hulp nooit ver weg is.

Watersnoodramp in Pakistan

In augustus wordt Pakistan getroffen door de grootste overstroming uit haar geschiedenis. 20 miljoen mensen worden slachtoffer van het wassende water en een gebied dat zes keer zo groot is als Nederland komt onder water te staan. Het rampgebied is moeilijk bereikbaar, maar toch slaagt het Rode Kruis erin om direct voedsel en schoon drinkwater uit te delen.

Snelcursus Eerste Hulp

"Weet jij wat je moet doen?" is de centrale vraag van de voorlichtingscampagne over Eerste Hulp die het Rode Kruis in 2010 start. Uit onderzoek is gebleken dat slechts één op de 30 Nederlanders die vraag bevestigend kan beantwoorden; 3,2% van de Nederlandse bevolking. In september introduceert het Rode Kruis daarom een online snelcursus Eerste Hulp, waarmee mensen snel basiskennis over Eerste Hulp kunnen opdoen.

Water en vuur treffen Indonesië

Indonesië wordt in oktober dubbel getroffen. Een tsunami verwoest op de Mentawai-eilanden verschillende dorpen. Honderden mensen komen om het leven of worden vermist. Op hetzelfde moment komt op het eiland Java de Merapi-vulkaan tot uitbarsting. 50.000 mensen moeten evacueren. Het Rode Kruis zorgt voor voedsel, tenten en schoon drinkwater.

Margriet Winter Fair

De Margriet Winter Fair bestaat tien jaar. Een mooie reden, zo vindt het gerenommeerde damesblad, om een speciaal fonds voor het Rode Kruis in het leven te roepen. Tijdens de Fair gaat van elk verkocht kaartje 90 cent naar het fonds. Met de opbrengst gaat het Rode Kruis speciale vakanties organiseren voor eenzame mensen.

Aids nam hun ouders weg, geef ze hun toekomst terug

Kinderen die door HIV/Aids hun ouders verloren zijn in 2010 het doel waarvoor radiozender 3FM en het Rode Kruis de handen ineen slaan. In december werken beide voor de zevende keer samen in de nationale actie Serious Request. Het Glazen Huis staat dit jaar in Eindhoven en is een ongekend succes.

Rode Kruis, hoeder van het **HUMANITAIR OORLOGSRECHT**

Bij gewapende conflicten en rampen komt het Rode Kruis op voor mensen in kwetsbare posities. Het is in het belang van die mensen dat het Rode Kruis er bijvoorbeeld naar streeft dat militairen weten hoe het humanitair oorlogsrecht werkt – maar dat ook journalisten, diplomaten en politici dat weten.

Het Rode Kruis heeft een belangrijke rol in voorlichting, educatie en pleitbezorging rondom dit thema. Het Rode Kruis zet zich ook in voor het waarborgen van de menselijke waardigheid door het uitdragen van de humanitaire waarden en de grondbeginselen. Tegelijk streeft het Rode Kruis actief gedrags- en beleidsverandering op specifieke thema's na, om zo de kwets-

bare positie van mensen in oorlogs- en rampensituaties te versterken.

Bureaucratische regelgeving vertraagt internationale hulpverlening

Het Rode Kruis heeft in 2010 onder meer een actieve lobby gevoerd rondom International Disaster Response Law (IDRL)

gevoerd. Eigen onderzoek wees uit dat de bureaucratische regelgeving internationale hulpverlening bij rampen vertraagt. Ook in Nederland. Door het wereldwijd ontbreken van wetgeving op het gebied van internationale hulpverlening ondervinden hulporganisaties onnodig oponthoud bij grenzen, bijvoorbeeld door visa-procedures. Ook bestaat er niet altijd een juridische uitzon-

deringspositie voor noodhulpgoederen, waardoor deze goederen bijvoorbeeld in importbelastingprocedures verzeld raken. Het Rode Kruis zet zich landelijk en Europees actief in voor aanpassing van wetgeving in dit kader.

Bescherming van burgers

Het Rode Kruis heeft zich actief ingezet voor pleitbezorging rondom het internationale clustermunitieverdrag, hetgeen resulteerde in diverse mediainterviews, briefings aan Kamerleden en nauwe samenwerking met collega organisaties. Het verdrag is in

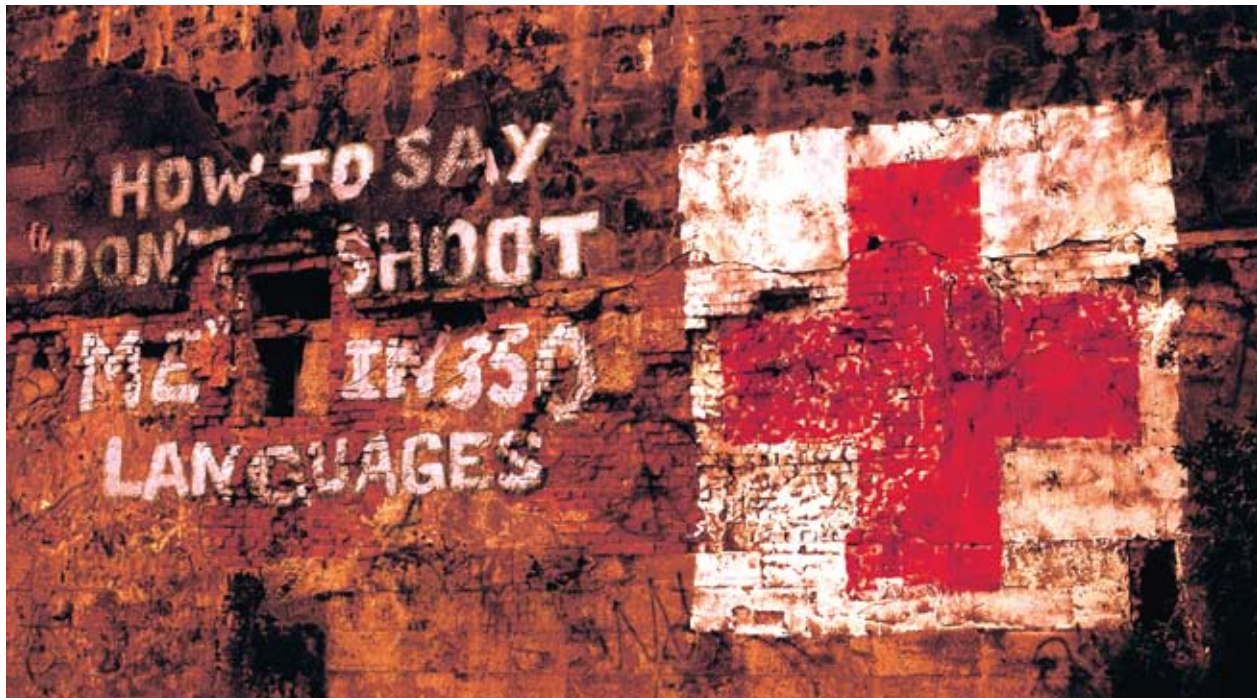
2010 door Nederland nog niet geratificeerd, maar de verwachting is dat dit in 2011 snel zal gebeuren.

Voorlichting en trainingen

Omdat naleving van het oorlogsrecht begint bij kennis ervan, geven we voorlichting over de regels en over de humanitaire waarden. In Nederland heeft in vredestijd het Nederlandse Rode Kruis bij Koninklijk Besluit als taak deze voorlichting te verzorgen. Enkele voorbeelden van voorlichting en trainingen zijn de trainingen voor Nederlandse militaire ondervragers, studenten, NAVO-militairen

vlak voor uitzending en VN-waarnemers vlak voor uitzending.

In 2010 verzorgde het Rode Kruis voor het eerst ook een training voor de Leergang Internationale Betrekkingen van het Instituut Clingendael. Daarnaast is een training verzorgd voor de School voor Vredesmissies voor VN-waarnemers en op verzoek van de NAVO een bijdrage geleverd aan de training van hooggeplaatste Iraakse militairen in Noorwegen.

In 2010 vond de 'Frits Kalshoven International Humanitarian Law Competitie' voor de derde keer plaats. Studenten van verschillende universiteiten en de Nederlandse Defensie Academie, streden om de hoofdprijs in een vijfdaagse competitie over humanitair oorlogsrecht. De competitie was gesponsord door Van Doorne Advocaten.

Vrijwilligers van het netwerk Humanitair Oorlogsrecht gaven in 2010 door heel Nederland lessen op (voornamelijk middelbare) scholen, en gaven voorlichting voor studentenverenigingen en lokale Rode Kruis afdelingen. Daarnaast is er door het Rode Kruis nieuw lesmateriaal ontwikkeld voor middelbaar onderwijs over het humanitair oorlogsrecht. In 2011 wordt dit gevolgd door een lesboek voor het hoger onderwijs.

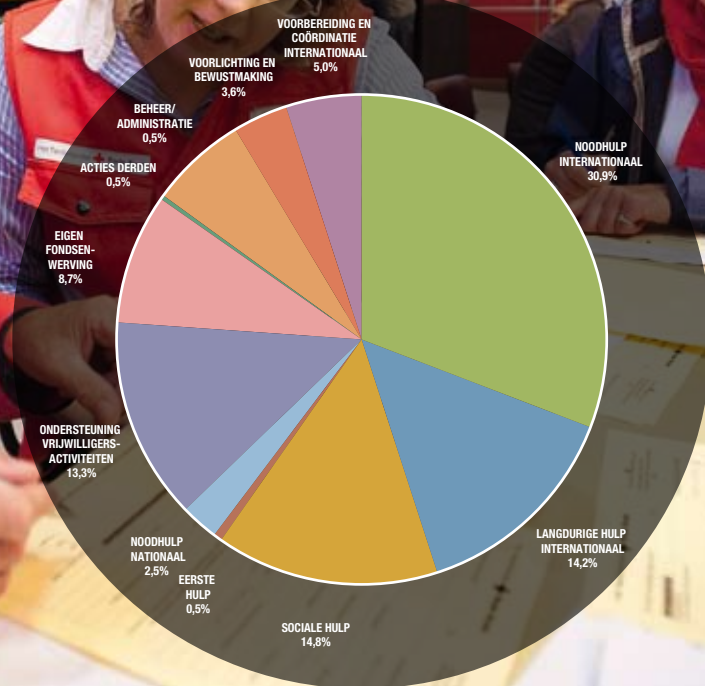
Op het gebied van de grondbeginselen van het Rode Kruis (zie pagina 2) werden vooral de werknemers en vrijwilligers van het Rode Kruis getraind.

2011

De ambitie voor 2011 op het terrein van het Humanitair Oorlogsrecht is om meer strategisch te trainen, onder andere door het opzetten van 'train de trainer' programma's en het (door)ontwikkelen van professioneel lesmateriaal en goed in de marktzetten van het boek "Inleiding Humanitair Oorlogsrecht". Daarnaast wil het Rode Kruis een actievere pleitbezorging op een aantal specifieke thema's gaan opzetten. Oorlog en vrede liggen vaak dichtbij elkaar dan je denkt. ■

hoofdstuk 1

HET RODE KRUIS IN 2010

LASTEN NAAR SUBRUBRIEKEN 2010

We leven in een wereld waarin rampen een steeds grotere impact hebben. 2010 maakte dat wederom duidelijk. Natuurdreigingen nemen toe door klimaatverandering. Urbanisatie en ontvolking hebben grote gevolgen voor de kwetsbaarheid van mensen en de noodzaak voor mensen om zelfredzaam te zijn.

In de westerse wereld, ook in Nederland, zien we de bevolking in rap tempo vergrijzen. Meer ouderen worden hulpbehoevender, terwijl door een toenemende individualisering mensen juist vaker vergeten of buitengesloten worden. We zien over de jaren heen ook een terugtrekkende overheid, die de samenleving meer aanspreekt op haar zelfredzaamheid in crisissituaties en in de zorg.

Tegen die achtergrond werkte het Nederlandse Rode Kruis aan een strategie voor de vereniging richting 2020. Een vereniging die op 1 januari 2010 een mijlpaal in haar geschiedenis realiseerde: 356 lokale verenigingen en districten gingen die dag samen in één landelijke Rode Kruis vereniging. Samen 1, om de uitdagingen richting 2020 als een sterke vereniging het hoofd te kunnen bieden.

Strategie en **BELEID**

Het voorkomen en verzachten van menselijk lijden waar dan ook, het beschermen van levens en gezondheid en het waarborgen van respect voor de mens. Vanuit die missie zetten ruim 30.000 vrijwilligers en ruim 500 medewerkers zich dagelijks vol overtuiging in. Vooral voor diegenen die het meest kwetsbaar zijn.

In 2010 was de hulp van onze vrijwilligers en medewerkers weer onverminderd nodig. In Haïti, Pakistan en op tientallen andere plekken in de wereld, werd door het Rode Kruis grootschalig hulp verleend. Ook in Nederland kwam het Rode Kruis veelvuldig in actie: 47 verzoeken tot ondersteuning kwamen binnen voor de noodhulpvrijwilligers van het Rode Kruis. Bijvoorbeeld bij de evacuatie in Bergen aan Zee als gevolg van een duinbrand, of bij de opvang van gestrande reizigers op Schiphol in december. Bij evenementen als de Nijmeegse Vierdaagse en Pinkpop stonden vrijwilligers van het Rode Kruis paraat om Eerste Hulp te verlenen.

Ook op het terrein van sociale hulp zetten vrijwilligers zich in voor diegenen die hen nodig hadden. Bijvoorbeeld om mensen even uit hun sociaal isolement te halen en hen in contact te brengen met anderen, aan boord van het vakantieschip de J. Henry Dunant of in een van de Rode Kruis hotels. Dankzij de Mappa Mondo huizen voor kinderen met een ernstige chronische ziekte werden veel ouders voor een kortere of langere periode ontlast van hun zware zorgtaak.

Naast onze onverminderde inzet op deze terreinen, waren in 2010 twee heldere ambities leidend:

- 1. ervoor zorgen dat meer mensen in Nederland Eerste Hulp weten toe te passen;**
- 2. verder bouwen aan een sterke en financieel gezonde vereniging, met een heldere strategie.**

Eerste Hulp

Zelfredzaamheid in tijden van nood is een belangrijk streven van het Rode Kruis, net als het vergroten van de hulpbereidheid in Nederland. Kennis van Eerste Hulp is daarbij van groot belang. Maar met die kennis is het anno 2010 slecht gesteld: in Nederland beschikt slechts één op de 30 personen (3,2%) over aantoonbare Eerste Hulp vaar-

digheid[1]. Uit onderzoek van het Internationale Rode Kruis in 2009 bleek dit niveau vergelijkbaar met landen als Servië (3%), Kirgizië (1,2 %) en Azerbeidzjan (0,6%)[2]. Ter vergelijking: in buurland Duitsland ligt dit percentage op bijna 80%. Ook uit onderzoek van Maurice de Hond in opdracht van het Rode Kruis (juni 2010) bleek dat mensen vaak wel een globaal idee hebben van wat ze zouden moeten doen, maar dat ze onvoldoende weten wat de beste handelswijze is bij het verlenen van Eerste Hulp.

Deze inzichten waren voor het Rode Kruis aanleiding om Eerste Hulp tot prioriteit in 2010 te verheffen. Deze prioriteit zal in 2011 worden voortgezet. Laagdrempelig onderwijs, gericht op de directe behandeling van de meest voorkomende letsels is daarbij het devies. Met een beperkte investering in geld en tijd kunnen mensen beter beslagen ten ijs komen in geval van nood.

In hoofdstuk 4 staan we uitgebreider stil bij de inspanningen van het Rode Kruis op terrein van Eerste Hulp.

Een sterke vereniging...

Het Rode Kruis is een organisatie met een grote naamsbekendheid en een solide reputatie. Dat neemt de noodzaak niet weg van een continu streven naar verbetering van onze werkwijze en organisatie – van iedere gedoneerde euro willen we immers

zoveel mogelijk gebruiken voor zorgvuldige hulpverlening. Slagvaardigheid, efficiëntie en transparantie vormden belangrijke redenen voor de 356 lokale afdelingen en districten in het land om op 1 januari 2010 samen te gaan in één landelijke vereniging. Onder het motto 'Samen 1' kreeg de grootste fusie van Nederland officieel zijn beslag. Het resultaat was een heldere structuur voor de vereniging, met behoud van de kracht van het Rode Kruis: de lokale aanwezigheid van vrijwilligers.

Een sterke vereniging betekent ook investeren in de opleiding van vrijwilligers, in de bestuurlijke kracht van lokale afdelingsbesturen, en in de kwaliteit van het beroepsapparaat dat de vrijwilligers ondersteunt. Dit gebeurde onder meer door het opzetten van zeven regionale servicecentra en een afdeling Verenigingszaken op het verenigingskantoor in Den Haag. 2010 was ook het jaar waarin deze op volle stoom konden komen. Hun taak: vrijwilligers, afdelingen en districten zo goed mogelijk ondersteunen bij hun hulpverlening.

...en een financieel gezonde vereniging...

De economische crisis ging ook aan het Rode Kruis niet ongemerkt voorbij. Met name in de hoek van steun vanuit het bedrijfsleven was enige terughoudendheid merkbaar. Maar het Rode Kruis mocht zich verheugen in een onverminderde steun

vanuit het Nederlands publiek, en zeker ook van de leden en donateurs. Niet alleen door het jaar heen, maar ook tijdens de grote publieksacties voor Haïti en Pakistan. Het samenwerkingsverband tussen radiozender 3FM en het Rode Kruis 'Serious Request' leverde ruim 7 miljoen euro op en was daarmee een ongekend succes. Met deze actie werd het record van 2009 met 3 miljoen euro gebroken (de overheidsbijdrage uit dat jaar niet meegerekend) en dat benadrukte de bereidwilligheid van het Nederlands publiek om het werk van het Rode Kruis te steunen.

Reden tot aandacht vormde wel de reguliere bedrijfsvoering van het verenigingskantoor. Dit was mede ingegeven door het feit dat de steun voor het Rode Kruis wel onverminderd groot was, maar ook niet toegenomen ten opzichte van voorgaande jaren. De kosten waren echter wel gestegen in de jaren voorafgaand aan 2010, met name voor de hulpverlening. In de bedrijfsvoering diende zich in 2010 daarom wederom een tekort aan, dat naar het zich liet aanzien structureel van aard is. Belangrijke aandachtspunten waren dan ook het sturen op een nog groter kostenbewustzijn en kostenbesparingen in bijvoorbeeld marketing en ICT, alsmede het zorgvuldig overwegen van bestaande en nieuwe vacatures. Hiermee kon in 2010 de kostenstijging een halt worden toegevoerd en werd zelfs een lichte daling bereikt. Daarnaast stemde de Ledenraad in mei 2010

---

[1] Als norm is genomen het Diploma Eerste Hulp dat door het Oranje Kruis wordt uitgegeven, en de Bedrijfs Hulpverlening (BHV) certificaten Levensreddende Handelingen die door een aantal andere organisaties worden uitgegeven.

[2] Het rapport "First aid for a safer future - Focus on Europe" is in september 2009 uitgebracht door de Internationale Federatie van het Rode Kruis en het Europees Referentie Centrum voor Eerste Hulp Onderwijs.

Een nieuw Koninklijk Besluit in de maak

Op grond van de Verdragen van Geneve, Aanvullende Protocollen en Statuten van de Internationale Rode Kruis Beweging, is het de taak van een nationale Rode Kruisvereniging om de overheid aan te vullen of te vervangen in de humanitaire opdracht. Dit wordt de auxiliaire rol genoemd, met name waar het de hulpverlening tijdens rampen betreft. Daarbij let het Rode Kruis op haar grondbeginselen als onpartijdigheid, onafhankelijkheid en neutraliteit. Maar ook op andere terreinen vult het Rode Kruis de overheid aan op humanitair gebied. Het betreft dan bijvoorbeeld het opsporen van mensen die elkaar ten gevolge van een (natuur)ramp of conflict zijn kwijtgeraakt, en de verspreiding van kennis over het humanitair oorlogsrecht.

Ook in Nederland vervult het Nederlandse Rode Kruis de auxiliaire rol, een rol bij Koninklijk Besluit is vastgelegd (voor het laatst in 1988). De afgelopen jaren is gewerkt aan een update van dit Koninklijk Besluit. Redenen daarvoor waren onder andere de invoering van de derde tranche van de Algemene Wet Bestuursrecht en een in 2007 aangenomen resolutie tijdens

de Internationale Rode Kruis en Rode Halve Maan Conferentie. Ook waren aanpassingen noodzakelijk op grond van de nieuwe Wet op de Veiligheidsregio's. Deze aanpassingen hadden vooral betrekking op het concreter omschrijven van twee activiteiten van het Rode Kruis:

1. Het opsporen van personen die als gevolg van een gewapend conflict of (natuur)ramp of een andere bijzondere gebeurtenis zijn vermist en het contact herstel tussen familieleden die van elkaar gescheiden zijn geraakt (het zogenaamde tracing). Deze taak is tevens gericht op het voorkomen van vermissingen en het verschaffen van opheldering over het lot van vermiste personen.
2. Het zo ruim mogelijk verspreiden van het humanitair oorlogsrecht. Internationale afspraken committeren het Nederlandse Rode Kruis om het humanitair oorlogsrecht te verspreiden en de Nederlandse regering daarin bij te staan. In de praktijk voert het Rode Kruis deze taak al jaren uit, onder andere door middel van publicaties, lezingen en gastlessen aan diverse opleidingsinstututen en scholen. Deze activiteiten van het Nederlandse Rode Kruis zijn onder

andere gericht op militairen, studenten, journalisten, medici, parlementariërs en het algemene publiek.

Naast deze twee onderdelen wordt in het Koninklijk Besluit uitgewerkt hoe de overheid en het Rode Kruis samenwerken in tijden van rampen en crises. Het Rode Kruis is bij de hulpverlening een partner van de overheid, die ook samenwerkt met de overheid. Samenwerking betekent echter niet dat er te allen tijde sprake is van een geïntegreerde hulpverlening. Het onafhankelijke karakter van het Rode Kruis maakt het nodig te waarborgen dat het Rode Kruis zijn taken zelfstandig kan uitvoeren. Verder is in het Koninklijk Besluit vastgelegd dat de overheid de onafhankelijke hulpverlening door het Rode Kruis zal respecteren en waar mogelijk faciliteren. Het bevoegd gezag ter plaatse moet zich ervoor inspannen dat burgers de hulpverlening kunnen krijgen die zij nodig hebben.

In de loop van 2010 is overeenstemming bereikt over een nieuw Koninklijk Besluit met de betrokken ministeries. In de loop van 2011 wordt het ontwerpbesluit naar verwachting in de Rijksministerraad behandeld.

in met het landelijk gelijk trekken van de ledencontributie naar 20 euro per 1 januari 2011. De hulpverleningsactiviteiten zelf en de regionale ondersteuning konden met deze ingrepen grotendeels ontzien worden.

De Rode Kruisvereniging is een financieel gezonde organisatie. Maar dat er in de toekomst duidelijke keuzes gemaakt zullen moeten worden, op basis van een nieuwe strategie, werd duidelijk.

... met een heldere strategie

Om slagvaardig, transparant en financieel gezond te zijn, is ook een heldere strategie nodig. Die strategie is in december 2010, na een verenigingsbrede dialoog,

geformuleerd en vastgesteld. Belangrijk uitgangspunt is het kanaliseren van onze betrokkenheid: Rode Kruisvrijwilligers zijn zeer gemotiveerd en zeer betrokken bij hun werk. Zo betrokken zelfs, dat we de neiging hebben om alles te willen doen en blijven doen. En daar ligt ook een valkuil. Altijd maar doorgaan, ontnemt een heldere blik op de situatie en de mogelijkheid om te focussen. Het belemmert ons kritische vragen te stellen als: zijn wij wel de beste partij in deze situatie of zou een ander het net zo goed of beter kunnen? Helpen we mensen misschien beter als we juist een stapje terug doen, en motiveren we hen zo ook zelf weer het heft in handen te nemen? Krijgen we daarmee ook niet de kans nieuwe taken op ons te nemen, waarmee we andere kwetsbare mensen of groepen kunnen bereiken: mensen waar nu (nog) niemand naar omziet?

Als vereniging hebben we geconstateerd dat we niet alles moeten blijven doen, enkel om de reden dat we het altijd al deden. Het was tijd voor het maken van keuzes. Onze uitdaging voor de toekomst ligt primair in het versterken en concentreren van onze hulpverlening rondom een (mogelijke) nood-situatie, zowel in Nederland als daarbuiten. Dat is immers waar het Rode Kruis om begonnen is, en dat is waar het in de kern nog steeds om draait.

Onze ambitie voor de toekomst hebben we samengevat in de 'Cirkel van Hulp'. Deze cirkel verbeeld het proces om te komen van nood naar zelfredzaamheid vanuit drie hulptaken: het verlenen van acute hulp, het verzachten van menselijk lijden, en het voorkomen van menselijk lijden. Wij doen er alles aan om mensen voor te bereiden op een (dreigende) noodsituatie, helpen de gevolgen daarvan te beperken als de noodsituatie

toch ontstaat en we blijven betrokken in de nazorg totdat deze niet meer nodig is of door anderen kan worden overgenomen. Onze hulp is in beginsel eindig. Doen we dit goed, dan maakt dit mensen en gemeenschappen sterker en zelfredzamer als zich een nieuwe noodsituatie voordoet. De onderscheidende kracht van het Rode Kruis is dat wij ons op alle onderdelen van de Cirkel van Hulp richten en hier integraal aan werken.

Drie strategische doelen

De ambities in de Cirkel van Hulp zijn samengevat in drie strategische doelen richting 2020:

1. Het beperken van de gevolgen van noodsituaties.

Natuurlijk ondersteunt het Rode Kruis bij een crisis of ramp in eerste levensbehoeften: een onderkomen, water, voedsel, toegang tot medische voorzieningen, veiligheid en het herstellen van contact met familie. Het beperken van de gevolgen van noodsituaties begint echter ook bij een goede voorbereiding. Voorlichting over risico's is heel belangrijk, net als het opleiden van vrijwilligers en het bieden van laagdrempelig Eerste Hulponderwijs.

2. Het versterken van zelfredzaamheid.

Mensen en gemeenschappen kunnen zelf actief bijdragen aan het verbeteren van hun situatie. Het Rode Kruis helpt mensen met het opbouwen van

De wereld heeft ons meer dan ooit nodig. Wij kunnen een positieve bijdrage leveren aan het leven van kwetsbare mensen. Wij kunnen pleitbezorgers zijn, steun geven aan de zwakkeren. Wij kunnen hun stem laten horen – ook u en ik. Maar dan moeten we wel naar mensen in nood willen luisteren en horen wat zij precies nodig hebben: leren hun zelfredzaamheid te bevorderen en hen te betrekken in ons leerproces.

Met andere woorden: wij moeten ons meer inleven in de hulpvrager. De hulpvrager wordt minder afhankelijk en weerbaarder als hij betrokken is en meer in staat is om zichzelf te helpen! Dat is onze nieuwe strategie en dit geldt ook voor hulpverlening op internationaal niveau.

(Prinses Margriet, 11 december 2010)

een netwerk, zodat ze niet alleen staan in tijden van nood. Waar nodig helpen we bij het wegnemen van lacunes in deze netwerken. Het betrekken van de hulpvrager zelf bij het ontwikkelen van onze hulpverlening is in dit kader cruciaal.

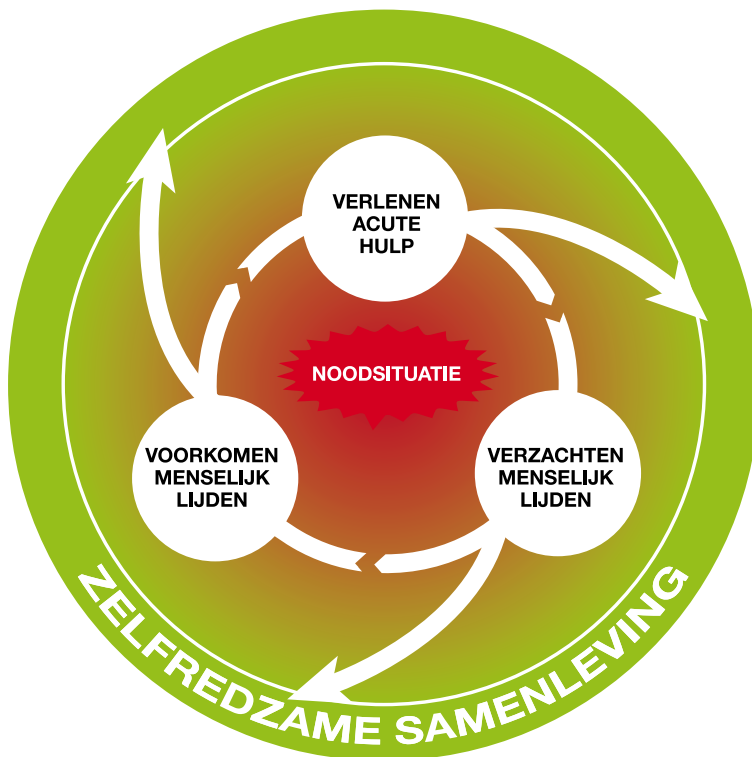

3. Het vergroten van respect en hulpbereidheid.

Het Rode Kruis streeft overal ter wereld naar een samenleving waarin mensen elkaar willen en kunnen helpen. Spontane vrijwilligheid wordt door ons gestimuleerd.

2011

2011, het Europees Jaar van de Vrijwilliger, is het jaar waarin de nieuwe strategie verder wordt uitgewerkt en uitgevoerd. We trainen onze vrijwilligers op het zelfredzaam maken van mensen. We geven aandacht aan innovatie, omdat we willen dat onze hulp aansluit bij de wensen en behoeften van hen die om onze hulp vragen. Daarnaast trainen we onze vrijwilligers, zodat we gebruik kunnen maken van de nieuwste technieken en inzichten op het terrein van hulpverlening. Ook zorgen we dat we beter in kaart krijgen wie de meest kwetsbaren zijn in Nederland en daarbuiten, wie degenen zijn die niet gehoord en niet geholpen worden. Juist ook voor hen moeten we er zijn. Hén moeten we overleiden helpen en zoveel mogelijk op eigen benen laten staan. Op weg naar 2020 helpt het Rode Kruis. Direct. ■

Cirkel van Hulp

Samen 1

Het Rode Kruis wil dichtbij mensen zijn om in geval van nood direct hulp te kunnen verlenen. Dichtbij betekent onze wortels zo diep mogelijk in de samenleving hebben en tegelijkertijd zo hulpvaardig mogelijk zijn. Hulpvaardig zijn we als we slagvaardig, transparant en efficiënt hulp kunnen verlenen. Op 1 januari 2010 werd een mijlpaal in die ambitie bereikt door de fusie met alle lokale verenigingen onder het motto: Samen 1.

Vanaf die dag hielden 356 afdelingen en districten op te bestaan als onafhankelijke juridische entiteiten, en gingen zij samen met de landelijke vereniging op in één nationale vereniging. In plaats van afdelingen kunnen nu alleen nog natuurlijke personen lid worden van de vereniging.

In 2010 telde het Nederlandse Rode Kruis 302.755 leden. Deze worden op districts niveau vertegenwoordigd door afgevaardigden in districtsraden en op het landelijke niveau door afgevaardigden in de Ledenraad. De landelijke Ledenraad is

het hoogste bestuurlijke orgaan, waarvoor getrapte verkiezingen plaatsvinden. Dit betekent dat de afdelingsraden districtsraden kiezen, en districtsraden op hun beurt vertegenwoordigers voor de Ledenraad kiezen. De Ledenraad kwam in 2010 twee keer bijeen.

Een tweede mijlpaal op de weg naar een sterke vereniging vormde de vaststelling van de hiervoor beschreven Strategie 2020: een visie op waar het Rode Kruis voor staat in Nederland en hoe wij onze ambities op het terrein van hulpverlening, zelfredzaamheid, respect en hulpbereidheid kunnen realiseren.

Strategie 2020 kwam tot stand na een verenigingsbrede discussie met vrijwilligers en lokale en regionale bestuurders over de toekomst van het Rode Kruis. Ook partners van het Rode Kruis werden bij deze discussie betrokken.

Organisatorisch leidde het fusietraject Samen 1 tot het opzetten van in totaal zeven Regionale Service Centra (RSC's), die de vier gewestelijke kantoren vervingen. In 2010 werden de laatste twee regiomanagers benoemd. De RSC's bieden via teams van specialisten, administratieve krachten en 'ondersteuningsregisseurs'

Jan Albers, regiomanager Regio Midden West

Jan Albers begon in mei aan zijn nieuwe baan als regiomanager Midden West en zag dit jaar onder meer de Tour de France in Rotterdam succesvol begeleid worden vanuit het Rode Kruis. "Ons motto in de regio is: of de vraag nu groot of klein is, er wordt altijd geluisterd naar de behoefte. We ondernemen altijd direct actie wanneer een kwetsbare een vraag stelt. Actie is eerst luisteren, dan bepalen. Het bepalen van de actie kan zijn; de vraag beantwoorden met eigen hulpverlening, maar het kan ook doorverwijzen betekenen - en het begeleiden bij deze doorverwijzing tot aan het moment dat de vraag beantwoord wordt." Vanuit de regio werden de 10 districtsbesturen, 22 afdelingen en vier studentendesks ondersteund door ondersteuningsregisseurs, specialisten, een coördinator noodhulp en administratieve krachten. 2011 wordt een druk jaar, onder andere door het doorvertalen van Strategie 2020 naar een regionaal ondersteuningsplan en de herindeling van een aantal afdelingen, zodat deze aansluiten bij de juiste veiligheidsregio. "Een prachtig hoogtepunt - in de laatste week voor Kerst - wordt voor ons in de regio Midden West, Serious Request, in Leiden!"

hulp en advies aan de lokale afdelingen op verschillende terreinen (zoals noodhulp, Eerste Hulp, sociale hulp, financiën, vrijwilligersmanagement, diversiteit, training en opleiding, bestuursdeskundigheid, et cetera). Het opzetten van de RSC's betekende in 2010 een investering in de aanstelling van de regiomanagers en het

verplaatsen van functies van de centrale naar de decentrale organisatie (coördinatoren noodhulp, diversiteit, Eerste Hulp).

Begin 2010 werd op het Verenigingskantoor ook een afdeling Verenigingszaken ingericht. Deze afdeling kreeg als doel het versterken van de vereniging. Dit voerde

zij uit door onder meer het ondersteunen van de RSC's, het versterken van de bestuurlijke kracht in de vereniging, het verbeteren van bestuurlijke en toezichthoudende mechanismen in de vereniging en door het scheppen van goede voorwaarden voor de afdelingen en hun besturen om hun werk te doen. Kaders

REGIONALE SERVICE CENTRA

Haarlem, Zandvoort, Haarlemmermeer

Op 1 januari 2010 fuseerden niet alle afdelingen van het Nederlandse Rode Kruis tot één vereniging. De afdelingen Haarlem, Zandvoort en Haarlemmermeer gaven aan als afdeling lid te willen blijven van de vereniging. Die constructie was voor de landelijke vereniging echter niet mogelijk, omdat volgens de nieuwe statuten alleen natuurlijke personen lid konden zijn van het Nederlandse Rode Kruis. Verschillende beroeps-procedures - onder meer bij de Geschillen- en Beroepscommissie van het Rode Kruis - en een bodem-procedure bij de rechtbank in Den Haag, stelden het bestuur van de landelijke vereniging eind december in het gelijk. 2011 zal daarom in het teken staan van de vraag of de afdelingen alsnog zullen fuseren met de landelijke vereniging.

voor opleidingen en het ontwikkelen van opleidingsmodules voor besturen zijn voorbeelden van dat laatste. Daarnaast hielp Verenigingszaken de lokale afdelingen bij het werven van nieuwe bestuursleden en bij het onderling samengaan. Circa 30 afdelingen gingen in 2010 samen. Ook de

studentendesks werden door Verenigingszaken ondersteund.

In 2011, het Europees Jaar van de Vrijwilliger, werkt het Rode Kruis volop verder aan de ambities van Samen 1. Uitdagingen liggen er op het terrein van ledenbeleid,

bestuurlijke kracht, vrijwilligersmanagement, trainingen en opleidingen, en de optimale inrichting van de RSC's wat betreft expertisegebieden. Ook op het gebied van jongerenparticipatie zullen initiatieven worden ontplooid. ■

SOLIDARITEIT

Vrijwilligers **BELEID**

Ruim 30.000 vrijwilligers van het Nederlandse Rode Kruis stonden in 2010 weer klaar voor kwetsbare medemensen. Om hen te helpen in geval van nood, om hen Eerste Hulp kennis en vaardigheid bij te brengen, om hen even uit hun sociale isolement te halen. Of om geld in te zamelen voor mensen elders in de wereld voor wie het dagelijks bestaan niet altijd even zeker is of in gevaar is gekomen. Ook het vertellen over het belang van het Humanitair Oorlogsrecht en basale humanitaire waarden op scholen gebeurt door vrijwilligers van het Rode Kruis.

Vrijwilligheid is een van onze grondbeginselen. We zien vrijwilligerswerk daarom niet slechts als onbetaalde arbeid, maar als solidariteit in actie. Vrijwillig betekent ook niet vrijblijvend. Rode Kruisvrijwilligers tekenen een vrijwilligersovereenkomst. In dit contract worden niet slechts afspraken vastgelegd over onkostenvergoedingen en verzekeringen, maar vooral ook wordt de vrijwilliger ge-

vraagd de grondbeginselen van het Rode Kruis te onderschrijven en vertrouwelijk om te gaan met alle persoonlijke informatie die een vrijwilliger tijdens de hulpverlening opdoet. Met vrijwilligers worden ook intake, voortgangs- en exitgesprekken gevoerd.

In 2010 zijn vier bronzen en drie zilveren Medailles van Verdiensten uitgereikt, en 10 legpenningen.

Vrijwilligers zijn bij het Rode Kruis in de huidige situatie niet per definitie ook lid. In 2010 is alle vrijwilligers aangeboden om gratis lid te worden van het Rode Kruis. Een aanbod dat te maken had met de vorming van één vereniging, waarvan alleen natuurlijke personen lid kunnen zijn. Ruim 25% maakte van dit aanbod gebruik. De ambitie voor 2011 is om meer vrijwilligers te overtuigen om lid te worden, opdat de

stem van de vrijwilliger ook goed te horen is in de verenigingsdemocratie.

Ook op digitaal gebied zijn er in 2010 stappen gezet. Het CRM-systeem waarin de gegevens van leden, vrijwilligers en donateurs worden bijgehouden, is dit jaar uitgerold. Hierdoor kunnen we sneller, beter en gericht communiceren met deze belangrijke groepen. Ook is met de komst van het CRM systeem exact zicht gekomen op het aantal vrijwilligers, in plaats van een globale schatting. De ambitie is om op termijn ook beter gebruik te kunnen maken van de expertises die vrijwilligers, en ook andere relaties van het Rode Kruis hebben. In september ging ook het nieuwe intranet live, een plek waar vrijwilligers alle informatie kunnen vinden die ze nodig hebben voor hun werkzaamheden. Hiermee zijn we weer een stap slagvaardiger, transparanter en efficiënter in de hulpverlening geworden.

Goed opgeleid

De training en opleiding van vrijwilligers is voor zowel de hulpverlener zelf, als voor de

hulpvrager van groot belang. In 2010 werd hier veel aandacht aan besteed. Voor bestuurlijke vrijwilligers werden onder de titel ‘Versterken Besturen’ trainingsmodules ontwikkeld, die via de Regionale Servicecentra werden aangeboden.

2011 is het Europees Jaar van de Vrijwilliger. In dat jaar willen we een grote slag maken op het gebied van opleiding en training van onze vrijwilligers. Ook moeten er stappen worden gezet op het terrein van het ledenbeleid – in de loop van het jaar zal hier een duidelijk plan voor worden opgesteld. In dit plan moet helder uiteen worden gezet wat het betekent om lid te zijn van het Rode Kruis, wat men van het Rode Kruis mag verwachten en vice versa. Ook moet duidelijk worden gemaakt welke rol mensen kunnen spelen in de verenigingsdemocratie. Tot slot zullen er ook stappen worden gezet op het terrein van vrijwilligersmanagement en vrijwilligerswerving. In het kader van de werving zal er speciale aandacht zijn voor het betrekken van jongeren bij het Rode Kruis, onder aansturing van de twee jongerenbestuursleden die eind 2010

	2010	2009
Vrijwilligers	30.486	Ca. 35.000 (schatting)

werden benoemd. Maatschappelijke stages zijn daarbij van groot belang.

Vrijwilligers overzee

Het Nederlandse Rode Kruis omvat het hele Koninkrijk der Nederlanden, dat sinds 10 oktober 2010 bestaat uit vier landen: Nederland en de in het Caribische gebied gelegen landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten. De eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba (de BES) zijn bijzondere gemeenten van Nederland geworden. In Caribisch Nederland zijn 580 vrijwilligers en zes beroepskrachten actief.

De afdelingen Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Eustatius en Sint Maarten zijn het afgelopen jaar veel nauwer gaan samenwerken. In 2010 is er een drietal bestuurdersvergaderingen geweest die bij drie verschillende afdelingen waren georganiseerd. Daarnaast hebben er uitwisselingsbezoeken plaatsgevonden en heeft de afdeling Aruba trainingen verzorgd op Saba, Sint Eustatius en St. Maarten.

Het orkaanseizoen was de afdelingen dit jaar redelijk gunstig gezind. Curaçao onder- vond door de orkaan Tomas in november veel wateroverlast, waarbij de vrijwilligers van het Rode Kruis in actie moesten komen om mensen te evacueren en huishoudens te ondersteunen in de nasleep van de overstromingen. Sint Maarten liep materiële

Vrijwilligers in het zonnetje

Vrijwilligers zijn de drijvende kracht achter het Rode Kruis en hier geven wij graag onze blijk van waardering aan. Ondanks het feit dat het flink regende op 8 mei 2010 - de geboortedag van Henry Dunant - waren ruim 4.000 vrijwilligers (inclusief vrijwilligers uit het Caribisch gebied) op Kamp Nieuw Milligen in Uddel bijeen voor de Landelijke Vrijwilligersdag 2010, die eens in de vijf jaar wordt gehouden. Tientallen activiteiten en optredens waren georganiseerd om al diegenen die zich belangeloos voor het Rode Kruis inzetten te bedanken voor hun grote bijdrage.

Uitgelicht: Aruba

Het Rode Kruis op Aruba helpt met 400 leden en 75 actieve vrijwilligers iedereen waar mogelijk, in binnen- en buitenland. Op Aruba zetten we ons onder meer in voor de slachtoffers van de aardbeving in Haïti, minder bedeelden, zieken, drugsverslaafden, slachtoffers van huiselijk geweld, slavernij of mensenhandel, illegalen en asielzoekers. 24 uur per dag, 7 dagen per week.

Minder bedeelden kregen ook weer in 2010 steun in de vorm van kleding, voeding en meubilair. Zieken konden rekenen op verzorging of transport naar het ziekenhuis of naar de huisarts. Drugsverslaafden kregen incidenteel maaltijden en werden gecontroleerd op ziektes of ernstige verwondingen. Slachtoffers van huiselijk geweld, slavernij of mensenhandel kregen onderdak variërend van 1 dag tot 3 maanden. Asielzoekers werden begeleid middels een samenwerkingsverband met UNHCR, ze kregen geld om te overleven en rechtsbijstand. Voor de allerarmsten werden met Kerst circa 100 pakketten met levensmiddelen gedistribueerd.

Aruba in actie

Het Rode Kruis op Aruba heeft als missie het op verantwoorde wijze voorkomen dan wel verzachten van menselijk leed op Aruba. Wij bereiken dat door onze vrijwilligers te motiveren

om met goede training en goede materialen hun werk te doen. Wij stellen onze leden en donateurs op regelmatige basis op de hoogte van onze inspanningen.

De werkzaamheden van het Arubaanse Rode Kruis hebben zich in 2010 uitgebreid naar het buitenland, zoals tijdens de aardbeving op Haïti en de grote regenval in Colombia in december. Er is een recordbedrag opgehaald van 1,3 miljoen florin voor Haïti, circa 550.000 euro, zonder overheidsbijdrage. Honderden ongeruste Haïtianen zijn te woord gestaan op Aruba vlak na de aardbeving, terwijl honderden patiënten zijn geholpen in Haïti door de twee Arubaanse medische teams.

Het Rode Kruis op Aruba heeft voor het eerst in 2010 ook meer dan 450 Eerste Hulp opleidingen verzorgd - ook voor bedrijven - en ziet de vraag ernaar voor 2011 toenemen. Het aantal beroepskrachten bedraagt nu drie. Met een bijdrage van het Nederlandse Rode Kruis zijn uniformen gekocht voor de vrijwilligers en is rampenhulp-materiaal verworven. Ook is geïnvesteerd in de training van vrijwilligers.

Een aantal beroepskrachten uit Nederland heeft een bezoek gebracht aan Aruba, met technische bijstand op het gebied van risico- en kwetsbaarheids-onderzoek en vrijwilligersmanagement.

Tot de grote evenementen waar het Arubaanse Rode Kruis aan heeft meegewerkt behoort zeker het Carnaval, het grootste culturele evenement op het eiland. In 2010 heeft Aruba een viertal vrijwilligers gestuurd naar de Vierdaagse in Nijmegen en in 2011 hoopt Aruba op haar beurt vrijwilligers te ontvangen uit Nederland die meehelpen bij het carnaval van 25 februari tot 7 maart.

Ambities voor 2011 van het Rode Kruis van Aruba zijn onder meer: het uitbreiden van de Eerste Hulp cursussen onder andere voor jeugd en jongeren, het opstarten van projecten om de eenzaamheid en sociale armoede te verminderen, het vaker beoefenen van rampenscenario's met een snel inzetbare eenheid (mini-sigma), het meer betrekken van leden bij de vereniging, en het aantrekken van meer en oudere vrijwilligers. Ouderen hebben steeds minder belangstelling voor vrijwilligerswerk of moeten blijven werken om rond te komen. Het Arubaanse Rode Kruis streeft verder naar betere afspraken met de overheid en naar extra fondsen voor een eigen gebouw. In 2010 is ook een jeugd Rode Kruis opgezet, dat in 2011 meer vorm en inhoud moet krijgen.

schade op door orkaan Earl die eind augustus 2010 het eiland schampte. Het Rode Kruis deelde dekzeilen uit aan mensen die hun dak geheel of gedeeltelijk hadden verloren. Zeelui die tijdens Earl in de problemen waren gekomen, werden opgevangen en voorzien van dekens, kleding, voedsel en water.

In 2010 gingen de afdelingen onverminderd voort met zichzelf verder te ontwikkelen in de rampenvoorbereiding. De afdelingen participeerden in de pre-hurricane meeting die was georganiseerd door de Internationale Federatie van het Rode Kruis op Barbados. In 2011 blijft de aandacht gericht op samenwerking en de professionalisering op het gebied van rampenhulp en Eerste Hulp.

Cariben en Haïti

Onze overzeese afdelingen zijn ook in actie gekomen na de aardbeving op Haïti:

De afdelingen hebben tezamen zo'n 1,1 miljoen euro weten op te halen. Een zeer grote verdienste. Daarnaast heeft Aruba twee medische teams naar Haïti gestuurd en assisteerde Curaçao met de opvang, verzorging en transit van evacués die via het eiland werden geëvacueerd.

Het ging hierbij om 42 volwassenen en 105 baby's. Verschillende afdelingen hebben containers met hulpgoederen naar Haïti gestuurd. Zo stuurde Sint Maarten bijvoorbeeld vier containers met hulpgoederen. ■

Rode Kruis studentendesks in 2010

Nederland telt 14 Rode Kruis studentendesks, verspreid over 14 universiteitssteden. Dat zijn er vier meer dan in 2009. Nieuwe desks zijn opgericht in Den Haag, Leiden, Enschede en Leeuwarden. De desks bestaan uit studenten die graag een steentje bijdragen aan de maatschappij door het bedenken en uitvoeren van activiteiten voor het Rode Kruis, waarbij zij ook medestudenten proberen te betrekken. Zo werden in Nijmegen en Delft Eerste Hulp cursussen voor en door studenten georganiseerd. Dit was een groot succes en behalve erg leerzaam en nuttig ook ontzettend leuk. In Amsterdam is naar aanleiding van de 3FM Serious Request actie een groot benefiet concert georganiseerd, waar ook BNN bij aanwezig was. Ook Groningen en Maastricht organiseerden feesten voor Serious Request. De feesten waren een groot succes en brachten samen meer dan 15.000 euro op.

Personeel

Van kapitein van de Henry Dunant tot noodhulp coördinator in de regio en van verpleegster in een Mappa Mondo huis tot fondsenwerver op het verenigingskantoor: het Rode Kruis heeft een divers personeelsbestand.

Personeel dat bij tijd en wijle zeer kritisch kan zijn op zichzelf, maar tegelijkertijd ook zeer betrokken is bij de opdracht van onze organisatie: hulpverlening bieden zonder onderscheid.

Het fusietraject Samen 1 leidde ertoe dat het personeelsbestand op het oog fors steeg: van 453 in 2009 naar 502 medewerkers in 2010. Reden voor deze stijging was de overheveling van beroepskrachten van afdelingen, districten en gewesten naar de landelijke organisatie. In werkelijkheid daalde het aantal fte in 2010, als gevolg van een

	2009	2009 in fte (gemiddeld)	2010	2010 in fte (gemiddeld)
Beroepskrachten in Nederland	453	416	502	392
Beroepskrachten in het buitenland	39	39	45	45
Totaal	492	455	547	439
Verhouding man/vrouw (in procenten)	32/68	36/64	30/70	35/65
Ziekteverzuim	4,7%		5,2%	
Aantal stagiaires	25	22	19	16

Medewerkers internationaal

Het kennis- en ervaringsniveau van uitgezonden medewerkers is hoog. We leiden ze niet altijd zelf op, maar we weten wel de besten te vinden. Volgens recente evaluaties (2008, eind 2010/begin 2011 door een extern bureau) van het Gedelegeerdenprogramma van het Nederlandse Rode Kruis, wordt hun kwaliteit alom geroemd. Onze hulpverleners zijn volgens het evaluatierapport open en kennen geen culturele barrières, zijn efficiënt, altijd gespitst op het delen van kennis en vaardigheden met mensen

en die toepassen in hun eigen leefomgeving. Uiteraard zijn er ook verbeterkansen gesignaleerd. Arbeidsvoorwaarden en ontwikkelmogelijkheden kunnen meer uitvoerig worden beschreven en met name gecommuniceerd. Dit zullen we in de eerste helft van 2011 gestalte geven. Ook zal betere definiëring van rollen en bevoegdheden de effectiviteit van de inzet van internationale medewerkers vergroten. Dit laatste is reeds in 2010 in gang gezet door de beschrijving van een standaard project aanpak en zal in 2011 worden uitgerold.

kritischer beleid ten aanzien van het invullen van opengevallen vacatures.

Om de Rode Kruis organisatie zo effectief mogelijk te laten functioneren, beschikken we over een diverse groep van gedreven en getalenteerde medewerkers. Zij zorgen ervoor dat het Rode Kruis op de beste en de meest professionele manier hulp kan bieden. Deze mensen zetten hun talent en passie dagelijks in om anderen te helpen. Het Rode Kruis wil een goede en inspirerende werkgever zijn die talent de ruimte biedt om zichzelf verder te ontwikkelen en waarin optimaal samen wordt gewerkt aan de missie en doelen van de organisatie. Aan die ambitie is in 2010 onder meer invulling gegeven door de benoeming van een nieuwe Manager Personeel en Organisatie. Principes voor het personeelsbeleid van het Rode Kruis vormden onder meer: 'van reactief naar pro-actief', 'van volgend naar sturend' en 'van adhoc naar structuur'. Voor het middelmanagement werd eind 2010 een start gemaakt met een integraal opleidingsprogramma, om actief het voortouw te kunnen nemen bij het realiseren van een verbeterslag die onze organisatie een helder meerjarenperspectief zal geven.

Op bedrijfsvoeringsniveau werd gewerkt aan de introductie van een P&O jaarcyclus en aan de invoering van een nieuw personeelsinformatiesysteem.

In de CAO van het Nederlandse Rode Kruis werd afgesproken dat overgestapt werd van een 36-urige naar een 40-urige werkweek, met de mogelijkheid van terugkoop van vrije dagen. Tevens zijn eind 2010 reeds CAO afspraken gemaakt voor de periode tot eind 2012.

In 2011 wordt verder invulling gegeven aan de kwaliteitsslag op het terrein van Personeel en Organisatie. Zo wordt het leiderschapsprogramma doorgezet, inclusief opleiding en training, wordt een start gemaakt met talentontwikkeling, functiewaarderen en belonen, en zal een Medewerkers Tevredenheids Onderzoek worden uitgevoerd. Ook worden P&O stuurcijfers geïntroduceerd. Daarnaast zal het Rode Kruis op het terrein van personeelsbeleid nadrukkelijker zoeken naar kennisuitwisseling binnen de branche. ■

Gedelegeerden van het Nederlandse Rode Kruis in het buitenland in 2010

Afghanistan	3
Aruba	1
China	2
Colombia	4
DR Congo	1
Eritrea	1
Guatemala	1
Haïti	18
Indonesië	6
Israël	1
Ivoorkust	1
Kenia	4
Kirgizië	4
Libanon	2
Maleisië	1
Nicaragua	1
Oeganda	1
Pakistan	6
Rusland	1
Sint Maarten	1
Soedan	7
Suriname	1
Tadzikistan	6
Togo	1
Vietnam	1
Zambia	1

BESTUUR

Meer dan 3.000 leden zetten zich vrijwillig in 2010 in voor het Nederlandse Rode Kruis in een bestuurlijke rol, bijvoorbeeld bij een lokale afdeling of een district. Onder deze leden bevindt zich ook het verenigingsbestuur van het Nederlandse Rode Kruis.

Het verenigingsbestuur kwam in 2010 drie keer bijeen. Eénmaal werden buiten vergadering besluiten genomen. Ook waren er twee Ledenraden, waarin het bestuur een aantal belangrijke voorstellen voorlegde aan de Ledenraad. In mei 2010 waren dat onder meer het gelijk trekken van de contributie voor de gehele vereniging en het instellen van een werkgroep Evaluatie Samen 1 en Kwaliteit. In december was het belangrijkste voorstel de nieuwe strategie: een voorstel

voor de herinrichting van de noodhulporganisatie van het Nederlandse Rode Kruis.

Een van de speerpunten van het bestuur in 2010 was om ook op bestuurlijk niveau jongeren meer zeggenschap te geven in de organisatie. Het Rode Kruis wilde jongeren niet alleen actief inzetten bij regionale initiatieven als de studentendesks en maatschappelijke stages, maar hen ook op het niveau van het landelijk verenigingsbestuur een belangrijke stem geven.

Op 11 oktober startte daarom een zoektocht naar "bestuursleden met strakke huid". Ruim 100 getalenteerde jongeren tussen de 18 en 25 jaar meldden zich bij de selectiecommissie. Uit dit honderdtal werden twee kandidaatbestuursleden geselecteerd: Johanneke Tummers en Masooma Yousufzai, allebei 23 jaar oud. Johanneke studeert medicijnen in Utrecht; Masooma geschiedenis in Groningen. Johanneke en Masooma werden door de Ledenraad in Utrecht op 11 december officieel benoemd.

Koninklijk Huis en Rode Kruis

Voorzitter Elco Brinkman: "Het Rode Kruis heeft als noodhulporganisatie veel belang bij een sterk en gemotiveerd bestuur. Met deze mensen ben ik er stuk voor stuk van overtuigd dat we dat ook onverminderd kunnen zijn. Bijzonder is natuurlijk de verkiezing van Prins Pieter-Christiaan. Het zit de familie in het bloed, zo mogen we vaststellen. Het is een groot genoegen dat de Prins op deze manier zijn betrokkenheid bij het Rode Kruis verder wil vergroten." Prins Pieter-Christiaan is vice-voorzitter van het Comité Nationale Rode Kruis rally, dat een jaarlijkse rally van oldtimers organiseert, waarvan de opbrengst ten goede komt aan het Rode Kruis.

Afscheid nemen doet pijn, zeker na zoveel jaren...

Zo vatte zij niet alleen haar eigen gevoel, maar dat van veel mensen in de vereniging samen. Half december 2010 deed één van onze trouwste vrijwilligers een stap opzij; Prinses Margriet verliet het Verenigingsbestuur in verband met het eindigen van haar statutaire termijn. Een emotioneel moment in een vrijwilligersloopbaan die teruggaat tot 1965. Het afscheid is gelukkig maar gedeeltelijk; de Prinses blijft bestuurslid van de Internationale Federatie van Rode Kruis en Rode Halve Maan verenigingen in Geneve. De Ledenraad besloot haar unaniem te verkiezen tot erevoorzitter van het Nederlandse Rode Kruis.

Behalve Prinses Margriet waren ook twee andere trouwe bestuursleden niet meer her-

benoembaar in het verenigingsbestuur. Het betrof generaal-majoor b.d. W.F. Vader en de heer drs. A.E.M. Theunissen, penningmeester.

De Ledenraad koos in december ook een aantal nieuwe bestuursleden, naast de twee eerder genoemde jongeren bestuursleden. Het waren Prins Pieter-Christiaan van Oranje-Nassau, van Vollenhoven; generaal b.d. D.L. Berlijn; de heer V.W.J.A. van Stijn (penningmeester); en de heer J.W. Egtberts.

Een aangekondigd vertrek

In verband met zijn voordracht voor lidmaatschap van de Eerste Kamer, kondigde voorzitter Elco Brinkman zelf aan in 2011 af te treden als voorzitter van het Nederlandse Rode Kruis. Dit omdat een actieve politieke functie niet verenigbaar is met het bestuurs-

lidmaatschap van de neutrale en onafhankelijke hulporganisatie. De Ledenraad heeft een commissie ingesteld voor de opvolging van de heer Brinkman.

Voor de samenstelling van het bestuur, zie pagina 120. ■

WAAR OOK TER WERELD

De internationale **RODE KRUIS BEWEGING**

Het Nederlandse Rode Kruis is actief lid van de internationale Rode Kruis Beweging. In 186 landen in de wereld is een landelijke Rode Kruis- of Rode Halve Maanvereniging en deze vormen samen een federatie (International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies, IFRC). Naast de landelijke verenigingen en de IFRC is een derde onderdeel van de Beweging het Internationale Comité van het Rode Kruis (International Committee of the Red Cross, ICRC).

Kort samengevat is het ICRC vooral gericht op de hulpverlening in conflictsituaties en de bescherming en ontwikkeling van het internationaal humanitair oorlogsrecht, terwijl de Federatie zich primair richt op de hulpverlening bij natuurrampen en humanitaire noodsituaties buiten conflictgebieden.

IFRC

Het Nederlandse Rode Kruis is eind 2009 herkozen als lid van het federatiebestuur, de Governing Board. Dit bestuurslidmaatschap wordt ingevuld door Prinses Margriet. De bestuurstermijn loopt tot 2013. In mei 2010 vond de eerste bestuursvergadering in nieuwe samenstel-

ling plaats, waarin de prioriteiten werden vastgesteld. Uitgangspunt voor de prioritering vormde Strategy 2020, de door de Federatie ontwikkelde strategie richting 2020, die door het Nederlandse Rode Kruis vertaald is naar een nationale strategie (zie pagina 13).

Prioriteiten voor de Federatie zijn het versterken van de nationale vereniging wereldwijd (*capacity building*); het verder uitbouwen van de activiteiten op het terrein van humanitaire diplomatie; en het effectiever functioneren van de federatie. De Governing Board heeft een werkgroep ingesteld die deze prioriteiten nauwgezet gaat monitoren.

Het Nederlandse Rode Kruis is daarnaast nog lid van de Audit & Risk Commissie van een werkgroep die de Algemene Vergadering van de Federatie in november 2011 voorbereidt. Deze Algemene Vergadering is het hoogste orgaan van de Federatie en vindt eens in de twee jaar plaats. Aan deze vergadering, waarin uitgangspunten worden geformuleerd voor de werkzaamheden van de Federatie, nemen alle nationale verenigingen deel.

De werkgroep onderzoekt ook de efficiency van de vele internationale vergaderingen binnen het Rode Kruis. Het verder stroomlijnen van het management van de Federatie en het terugbrengen van het aantal decentrale kantoren van 7 naar 5 waren andere resultaten van de focus op efficiency binnen de Federatie in 2010.

In Federatieverband wordt door de nationale verenigingen jaarlijks hulp verleend aan ruim 30 miljoen vluchtelingen en slachtoffers van natuurgeweld. De hulpverlening aan de ruim 3 miljoen getroffen Haïtianen na de aardbeving van januari, was ook voor de Federatie de belangrijkste operatie in 2010.

ICRC

Het ICRC nam in 2010 de Strategy 2011-2014 aan, waarin de rol van het Comité in de komende vier jaar wordt bepaald. De nadruk ligt hierin op het versterken van de rol van het ICRC in gewapende conflicten en het aanscherpen van het debat over juridische en politieke onderwerpen die van invloed zijn op het humanitaire werkveld.

In 2010 werd een nieuwe Directeur-Generaal van het ICRC benoemd, die ook enige wijzigingen doorvoerde in het senior management.

Het ICRC was in 2010 in circa 80 landen actief met ruim 11.000 medewerkers. De grootste operaties vinden plaats in Pakistan, Afghanistan, Irak, Somalië, Soedan, de Democratische Republiek Congo, Israël en de Bezette Gebieden, Colombia, Jemen en Mali/Niger.

Het Nederlandse Rode Kruis levert met enige regelmaat (tijdelijke) staf aan het ICRC. In 2010 hebben we een zestal missies voor het ICRC ondersteund: naar Afghanistan (3), Congo (1), Israël (1), en Pakistan (1). Daarnaast ondersteunden we vier missies van het IFRC naar Korea, Maleisië, Rusland en Indonesië. ■

Vrijwilligers **INTERNATIONAAL** actief

Vrijwilligers vormen het hart van ons werk. Dat geldt niet alleen voor Nederland, maar voor ieder land waar het Rode Kruis actief is.

Dat plaatselijke afdelingen betrokken zijn bij de internationale hulpverlening is dan ook een logische stap. Die betrokkenheid vertaalt zich onder meer in deelname in internationale projecten, uitwisselingen, maatschappelijke stages en partnerschappen. Maar ook betrokkenheid in de internationale noodhulp.

Een belangrijke manier om afdelingen te betrekken bij het internationale werk van het Rode Kruis, is klimaatvoorlichting. In 2010 meldden zich 15 vrijwilligers aan voor het Voorlichtersnetwerk Klimaatadaptatie, dat inmiddels uit 55 goed getrainde vrijwilligers bestaat. Zij gaven presentaties op onder andere basisscholen en middelbare

scholen (in het kader van de Maatschappelijke Stage), op debat- en informatie-avonden, op informatiemarkten, et cetera. In totaal gaven deze vrijwilligers 28 presentaties aan 1.073 personen (waarvan 579 jonger dan 28 jaar).

Internationaal actief

Enkele tientallen afdelingen en districten zijn actief in internationale samenwerking. 38 districten ondersteunden een internationaal project in Kirgizië, Colombia, Ethiopië, Soedan, Namibië, Malawi, Indonesië, de Gazastrook, Laos, Vietnam of Bulgarije met een bedrag van totaal 630.000 euro. Door deze bijdragen zijn er onder andere waterpompen in Indonesië aangelegd, zijn ontheemden in Colombia opgevangen en hebben boeren in Ethiopië ondersteuning gekregen en is ze geleerd te anticiperen op het veranderende klimaat, waardoor 100.000 mensen geholpen zijn. Ook voor noodhulp aan Haïti en Pakistan en voor 3FM Serious Request kwamen de afdelingen en districten in actie.

In 2010 is minder door de afdelingen besteed aan internationale projecten dan in 2009, toen er via de afdelingen 825.000 euro werd geïnvesteerd. Belangrijke oorzaak lijkt de aandacht die het fusietraject Samen 1 van afdelingsbesturen vroeg. Vanuit Samen 1 is de ambitie neergezet dat ieder district een internationale samenwerking aan zal gaan, en die ambitie is dan ook leidend voor 2011. Zeker de samenwerking met het Colombiaanse en Indonesische Rode Kruis zouden we graag intensiveren. Ook willen we samenwerking in MFS-II projecten aanmoedigen. Deze projecten zijn in samenwerking met andere hulporganisaties en ontwikkelingsorganisaties opgezet en worden ondersteund door het Ministerie van Buitenlandse Zaken in het kader van het Medefinancieringsstelsel 2010-2015 (MFS-II). ■

Het Rode Kruis streeft altijd naar het verbeteren van de hulpverlening en het vergroten van de betrokkenheid van vrijwilligers. Een manier om dit te bereiken is internationale uitwisseling. Over en weer worden vrijwilligers uitgezonden die leren van elkaars lokale situatie en oplossingen. Thema's die ter sprake komen zijn bijvoorbeeld fondsenwerving en vrijwilligersmanagement.

Wederzijdse bezoeken - voorbeelden

- Op uitnodiging van het district Den Haag waren in oktober twee medewerkers van de zusterorganisatie uit Oeganda te gast. Zij kwamen onder meer vertellen over het HIV/Aids programma in hun land, waaraan het District Den Haag een financiële bijdrage heeft geleverd. De Oegandese collega's gingen met hun Haagse collega's ook 'het veld in'. Zo adviseerden zij district Den Haag over de aanpak van community based activities: activiteiten in de wijk. Daartoe brachten ze gezamenlijk een bezoek aan Moerwijk, een typisch-Haagse volksbuurt, waar een grote vraag is naar sociale hulp. De Oegandezers waren ervaringsdeskundigen in het bedenken van activiteiten waarbij armoede en eenzaamheid bestreden kunnen worden.
- District Stichts Weidegebied is partner van de Rode Kruis regio Rousse in Bulgarije. Op uitnodiging van het district zijn in oktober vijf jongere vrijwilligers uit Rousse te gast geweest met als doel meer te leren over rampenhulpverlening. Een oefening met de plaatselijke brandweer, een demonstratie van het Sigma team uit Woerden, een uitleg op het Verenigingskantoor over de opzet van de rampenhulpverlening en een gesprek met de burgemeester van de Ronde Venen over het rampenplan maakten hen veel duidelijk.
- Zes jongeren van het district Brabant Noordoost trokken eind oktober naar de regio Kurdzhali in Bulgarije. Zij wilden meer te weten komen over het werken met jonge vrijwilligers. Ook hebben de jongeren een bezoek gebracht aan het tehuis voor ouderen en het verpleeghuis In Kurdzhali, projecten die al 10 jaar ondersteund worden door afdelingen van het Nederlandse Rode Kruis.

Het Rode Kruis **KLIMAATCENTRUM**

Het Rode Kruis Klimaatcentrum helpt zusterverenigingen zich beter voor te bereiden op de humanitaire gevolgen van klimaatverandering. Het Nederlandse Rode Kruis is belangrijk initiatiefnemer van het Klimaatcentrum. Het centrum houdt kantoor in het Verenigingskantoor in Den Haag.

Het overgrote deel van de activiteiten van het Klimaatcentrum in 2010 waren gericht op de implementatie van de tweede ronde van het Preparedness for Climate Change Programma, (PfCC2), gefinancierd door de het Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking, waarin 25 nieuwe Rode Kruis- en Rode Halve Maan-verenigingen een onderzoekstraject opstarten en plannen ontwikkelen voor klimaatadaptatieprogramma's. Tevens liep in dit jaar, dankzij sponsoring van de Rockefeller Foundation, een Climate Change and Health Programme in twee Afrikaanse en twee Aziatische landen. Beide programma's

werden in nauwe samenwerking met de regionale kantoren van de Internationale Federatie van het Rode Kruis uitgevoerd.

Early Warning, Early Action

Het Klimaatcentrum heeft veel vooruitgang geboekt in het gebruik maken van wetenschappelijke klimaatinformatie op alle tijdschalen (*early warning*) en het koppelen van deze informatie aan gerichte acties (*early action*). De succesvolle samenwerking tussen Federatie, Klimaatcentrum en IRI (International Research Institute for Climate and Society) heeft geleid tot bijvoorbeeld de ontwikkeling van een Haiti Weather and Climate Risk website, regelmatige La Niña updates

met de daaraan gerelateerde kansen op weersextremen in verschillende delen van de wereld (op maat gemaakt voor Rode Kruis en Rode Halve Maan-verenigingen) en achtergrondstudies over klimaatverandering.

Internationale klimaatonderhandelingen

In juni 2008 werd met subsidie van de Deense overheid de IASC (Inter-Agency Standing Committee Task Force on Climate Change) opgezet door het Klimaatcentrum, de Federatie en een aantal humanitaire organisaties. De Task Force leverde substantiële bijdragen in wereldwijde beleidsprocessen, zoals binnen de VN.

Hand in eigen boezem

Het moet gezegd; het Nederlandse Rode Kruis heeft zelf nog geen uitgewerkt plan opgesteld voor klimaat-neutraal werken. Wel zijn er initiatieven die bijdragen aan bijvoorbeeld het klimaatneutraler opereren van het verenigingskantoor. In 2009 gingen we over op groene stroom, in 2010 hebben we een belangrijke slag gemaakt met het digitaliseren van papierstromen binnen de vereniging.

Programma-ontwikkeling

Gedurende het eerste half jaar van 2010 investeerde het Klimaatcentrum aanzienlijk veel tijd in het mede-ontwikkelen van het PfR programma (Partners for Resilience). PfR is een alliantie tussen het Nederlandse Rode Kruis, het Klimaatcentrum, CARE Nederland, Cordaid en Wetlands International. Deze partners hebben hun krachten gebundeld om de weerbaarheid van kwetsbare bevolkingsgroepen te vergroten door middel van *'Climate proof disaster risk*

reduction' en *'ecosystem management'*. In het kader van MFS II verkreeg de alliantie een subsidie van 36 miljoen euro voor programma's in negen landen in Afrika, Azië en Centraal Amerika, in de periode 2011-2015.

Het Klimaatcentrum verkreeg sponsoring van het Canadese Rode Kruis voor de ontwikkeling van een *Climate Training Kit* in 2011. Deze kit wordt ontwikkeld om binnen het Rode Kruis trainingen op het gebied van klimaatrisicomanagement te kunnen verstrekken. Het Klimaatcentrum ondersteunde in 2010 ook het Chinese en Finse Rode Kruis met technisch advies door het opzetten van een pilot-programma in Zuid-Oost China, en verleende technische ondersteuning aan meerdere zusterverenigingen en de Federatie.

Onderzoek en wetenschap

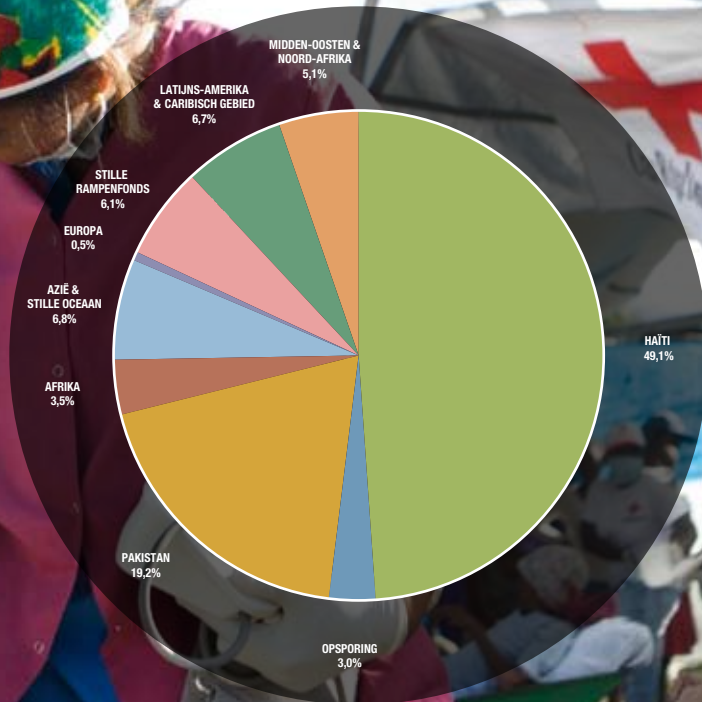
Maarten van Aalst, Associate Director van het Klimaatcentrum is de coördinerende hoofdauteur van een van de hoofdstukken van het IPCC Special Report on Extreme Events of the Intergovernmental Panel on Climate Change (verschijnt in 2011).

Het Klimaatcentrum is bijzonder trots dat een stafid deelneemt in het IPCC onderzoeksproces. Dit is een mooie kans voor dienstverlening aan de internationale gemeenschap.

Verder heeft het Klimaatcentrum haar samenwerking met verscheidene kennisinstituten verder uitgediept. Dit zijn onder andere de University of Cape Town, University of Iceland, MIT, Boston University, the Parsons School for Design, Wageningen Universiteit en King's College London. ■

hoofdstuk 2

NOODHULP INTERNATIONAAL

NOODHULP INTERNATIONAAL

2010 was voor het Rode Kruis het jaar van Haïti en Pakistan; twee enorme natuurrampen met een grote impact op het leven van mensen in de getroffen gebieden. In Pakistan raakten meer dan 20 miljoen mensen tijdelijk ontheemd als gevolg van overstromingen die bijna de helft van het land onder water zetten. In 47 seconden stierven in Haïti meer dan 220.000 mensen, meer dan 300.000 mensen raakten gewond, honderdduizenden ontheemd (UN OCHA jaaroverzicht 2010). Vanaf de eerste minuut kwam het Haïtiaanse Rode Kruis in actie. In de dagen, weken en maanden daarna gesteund door Rode Kruisverenigingen uit de hele wereld, ook uit Nederland.

Maar ook in vele andere acute noodsituaties konden mensen over de hele wereld rekenen op de steun van het Rode Kruis, ook van het Nederlandse Rode Kruis. Hulp in de vorm van geld, goederen, menskracht of in het weer herstellen van contact met familie of vrienden. Deze hulp werd onder meer mogelijk gemaakt door inzamelingsacties, waarvan twee onder de vlag van de Samenwerkende Hulporganisaties (SHO), waarbij de Nederlandse samenleving en overheid ruimhartig (financiële) steun betuigden.

INTERNATIONALE noodhulp

Noodhulp is de raison d'être van het Rode Kruis. Het Nederlandse Rode Kruis was in 2010 op vele manieren actief op dit terrein in binnen- en buitenland (voor noodhulp in Nederland, zie hoofdstuk 3). Internationale noodhulp vindt plaats door geld, goederen en mensen te sturen naar getroffen gebieden, ongeacht of de rampen en slachtoffers op TV worden getoond of niet.

We boden noodhulp door waar nodig teams van gespecialiseerde hulpverleners snel met veel materieel in te vliegen naar een rampgebied. Of door gespecialiseerde experts in sleutelposities te laten werken. Wij passen onze interventie aan aan de grootte van de ramp, de capaciteit van het lokale Rode Kruis, en die van andere actoren ter plekke. Daar waar het plaatselijke Rode Kruis voldoende menskracht heeft, maar een ramp

hun materiële capaciteit overstijgt, sturen wij geld ter ondersteuning van activiteiten (Stille Rampenfonds).

De logistieke afdeling van het Nederlandse Rode Kruis werkt snel en efficiënt en vindt de beste en meest betaalbare hulpgoederen steeds vaker in Azië. Transport van hulpgoederen vindt soms gratis plaats via corporate samenwerkingspartners. Gebeurt dit niet, dan zoeken we trans-

portdienstverleners die zo voordelig en betrouwbaar mogelijk kunnen helpen. Dat is ook nodig, want transportkosten vormen een belangrijke post in noodhulp. Noodhulp vindt plaats via diverse kanalen. De meeste fondsen, goederen en uitgezonden mensen gaan naar operaties van de Internationale Federatie van het Rode Kruis (IFRC) of naar operaties van het Internationale Comité van het Rode Kruis (ICRC).

Land	Korte beschrijving van de ramp	Bijdrage in euro
Haïti	zeer zware aardbeving; uitbraak van cholera	13.716.018
Chili	zware aardbeving	355.639
Mongolië	extreme koudegolf	50.000
Guatemala	tropische storm	73.218
Oezbekistan	plotselinge toestroom van vluchtelingen	104.737
Pakistan	zeer zware overstromingen	6.810.990
Indonesië	vulkaanuitbarsting; aardbeving	265.235
Colombia	overstromingen	100.000
Totaal		21.475.837

Totaaloverzicht van de grotere rampen die in 2010 plaatsvonden, met financiële bijdragen van het Nederlandse Rode Kruis.

Af en toe is het beter om ‘bilateraal’, één op één, direct hulp te verlenen aan een Rode Kruis of Rode Halve Maanvereniging in een land, omdat het Nederlandse Rode Kruis daar bijvoorbeeld al programma’s heeft lopen op thema’s als rampenvoorbereiding en rampenrisicovermindering (zie hoofdstuk 5). In 2010 heeft Rode Kruis, los van Haïti, vier keer bilateraal noodhulp geboden:

- In West Java, Indonesië ontvingen 437 gezinnen (2.185 mensen) die dakloos werden na een aardbeving, bouwmaterialen en tijdelijke behuizing. Het programma startte in december 2009 en had een looptijd van zes maanden. De financiering (212.405 euro) was afkomstig van de European Commission Humanitarian Aid & Civil Protection (ECHO), de afdeling van de Europese Commissie verantwoordelijk voor financiering van humanitaire hulp.
- In Vietnam ondersteunden we samen met het Duitse Rode Kruis 11.164 huishoudens (55.821 mensen) die het slachtoffer waren geworden van de orkanen Ketsana en Mirinae. Dit gebeurde onder meer via distributies van rijst, zaden en

kunstmest, contant geld en waterfilters. De begroting van dit programma dat zes maanden duurde en in december 2009 startte in drie getroffen provincies, bedroeg 550.800 euro en werd eveneens gefinancierd door ECHO (zie pagina 40).

- Met 380.000 euro subsidie van ECHO heeft het Nederlandse Rode Kruis tijdens de zomer van 2010 in drie maanden tijd in twee provincies in Guatemala 2.350 families (12.697 mensen) geholpen die waren getroffen door tropische storm Agatha. De getroffensten kregen

een voedsel- en hygiënepakket, een waterfilter en 5 dekens. 1.900 families ontvingen bovendien elk 3 malarianetten. Het aantal families dat kon worden geholpen was tweemaal zo groot als oorspronkelijk begroot, dankzij onverwacht gunstige wisselkoersen.

- In Pakistan werkten we samen met het Duitse Rode Kruis om medische zorg te verlenen aan mensen die op de vlucht waren geslagen na onrusten in de provincie Khyber Pukhtoon Khwa in 2009, die zich in 2010 voortzetten. Voor 15.000 mensen kwam een basisgezondheidszorg beschikbaar via een drietal ‘gezondheidsunits’ in het Shangla district. Totaal budget van de samenwerking bedroeg 150.000 euro.

Financiering van noodhulp

Bij grote rampen kan het Rode Kruis altijd rekenen op steun van het Nederlands publiek. In 2010 waren er voor Haïti en Pakistan twee grote acties van de Samen-

Martinair

Martinair verzorgde sinds 1971 jaarlijks voor het Rode Kruis een speciale vakantievlucht voor chronisch zieken of gehandicapten. De luchtvaartmaatschappij gaat zich vanaf 2011 concentreren op haar luchtvrachtactiviteiten en stopt met passagiersvluchten. Maar dat betekent niet dat de unieke jarenlange samenwerking met het Nederlandse Rode Kruis stopt – deze wordt namelijk voortgezet op vrachtgebied. Martinair heeft in haar geschiedenis al vele hulpgoederen voor het Rode Kruis vervoerd. Vanaf 2011 biedt Martinair Cargo het Nederlandse Rode Kruis jaarlijks 30 ton gratis vrachtcapaciteit voor hulpgoederen aan op het wereldwijde netwerk van Martinair Cargo.

ING

ING werkt sinds januari 2009 samen met het Nederlandse Rode Kruis, om wereldwijd hulp te kunnen bieden bij (natuur)rampen. Via een internationaal noodhulpfonds draagt ING in 2010 bij aan de hulpverlening van diverse rampen: de aardbeving in Haïti, de aardbeving in Chili, en de aardbeving en vulkaanuitbarsting die gelijktijdig in Indonesië plaatsvonden. Met deze donaties maakt ING het mogelijk om onder andere tenten en communicatiematerialen te financieren. In 2010 is de samenwerking met ING voor een jaar verlengd, zodat we ook in 2011 weer op de steun van ING mogen rekenen.

werkende Hulporganisaties (SHO). Daarnaast voerden we publiekscampagnes voor het geweld in Kirgizië (vluchtelingen in Oezbekistan), de aardbeving in Chili en de dubbele ramp in Indonesië (aardbeving en vulkaanuitbarsting). Het Nederlandse Rode Kruis is voor de

noodhulp verder dankbaar voor de continue ondersteuning van haar werk door de Nederlandse regering en voor steun vanuit de Europese Unie. Het Nederlandse Rode Kruis en het Ministerie van Buitenlandse Zaken hebben een vierjarige overeenkomst over noodhulp. Het contract omvat:

- 1. uitzending van hulpverleners (het Gedelegeerdenprogramma);**
- 2. de instelling van een Stille Rampenfonds;**
- 3. een jaarlijks vastgesteld indicatief bedrag voor middelgrote en grote rampen.**

Ook bedrijven die internationaal opereren en waarde hechten aan maatschappelijk verantwoord zaken doen, zijn ook een belangrijke bron van steun voor het Rode Kruis. Voorbeelden daarvan in 2010 waren onder meer ING en Deloitte. In 2010 waren ook veel lokale Rode Kruisafdelingen, gemeentes en andere instellingen bereid om bij te dragen aan de hulpverlening bij een noodsituatie.

Innovatie

Met steun uit Brussel is in 2010 een alliantie tot stand gekomen tussen de Rode Kruisverenigingen in de Benelux, vier technische universiteiten (Delft, Eindhoven, Brussel en Luxemburg) en enkele grote bedrijven. Doel van de samenwerking is het ontwerpen

Noodhulpteams in Haïti en Pakistan

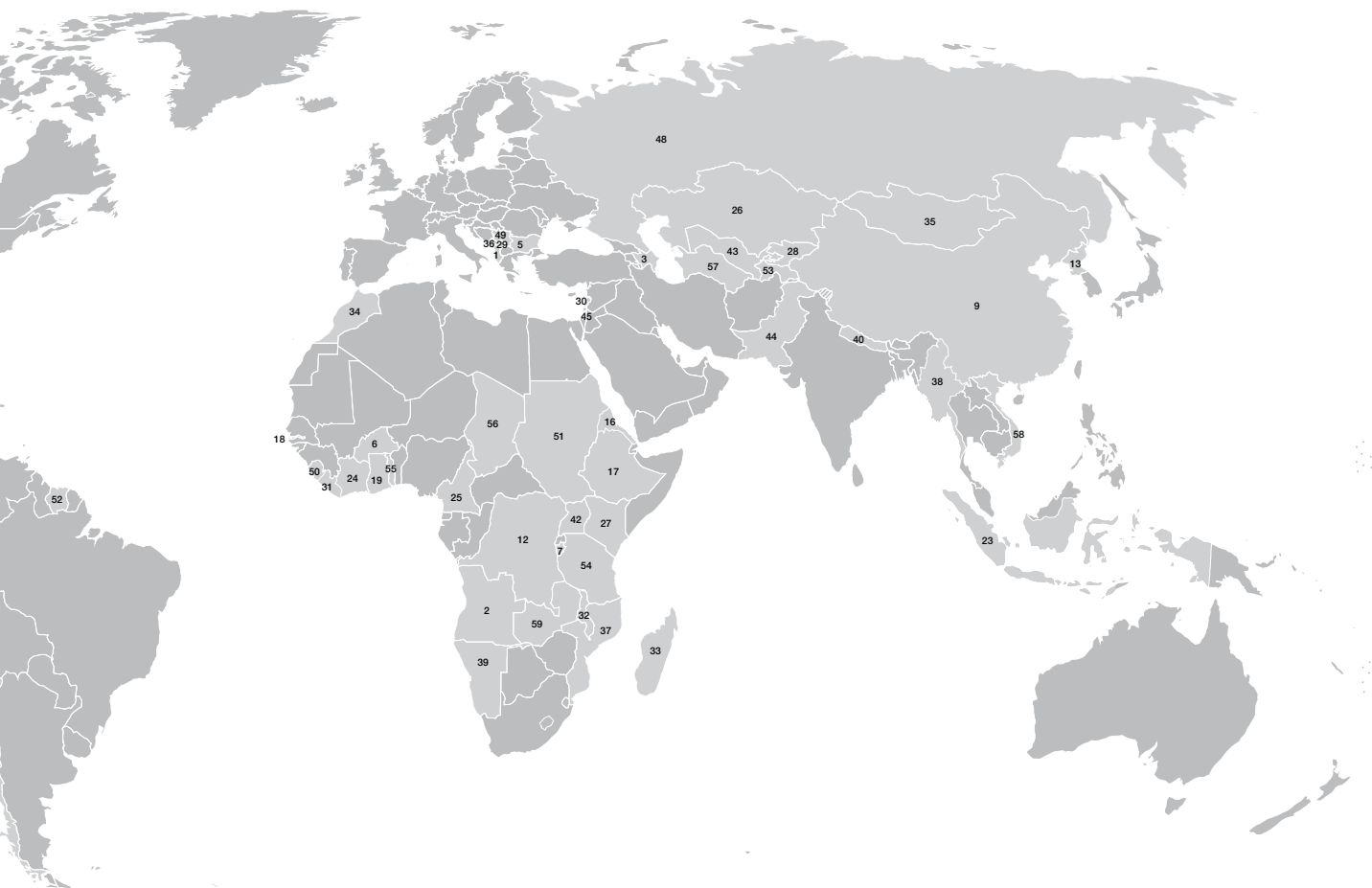
Ter ondersteuning van de Nationale Rode Kruis en Rode Halve Maan verenigingen in Haïti en Pakistan, heeft het Nederlandse Rode Kruis een team van 21 mensen in Haïti ingezet en in Pakistan een team van vijf. Deels maakten deze mensen onderdeel uit van diverse Benelux-noodhulpteams.

De uitgezonden hulpteams hebben onder meer bijgedragen aan het distribueren van hulpgoederen aan honderdduizenden mensen. Aangezien het in Haïti de eerste keer voor het Nederlandse Rode Kruis was dat op zo'n grote schaal noodhulpteams zijn ingezet, hebben we ook vele lessen geleerd. Nuttige lessen over de werkwijze van de teams, de distributiemethoden, de vereiste capaciteiten van gedelegeerden en de juiste administratieve processen om de besteding van de giften van donoren inzichtelijk te maken. Er is steeds weer wat te verbeteren aan onze noodhulp, maar het Nederlandse Rode Kruis kan desalniettemin trots zijn op de rol die het bij de eerste opvang van de slachtoffers in Haïti en Pakistan gespeeld heeft.

WERELDKAART met landen en soort activiteit

1	ALBANIË		
2	ANGOLA		
3	AZERBEIDZJAN		
4	BELIZE		
5	BULGARIJE		
6	BURKINA FASO		
7	BURUNDI		
8	CHILI		
9	CHINA		
10	COLOMBIA		
11	COSTA RICA		
12	DR CONGO		
13	DPR KOREA		
14	ECUADOR		
15	EL SALVADOR		
16	ERITREA		
17	ETHIOPIË		
18	GAMBIA		
19	GHANA		
20	GUATEMALA		
21	HAÏTI		
22	HONDURAS		
23	INDONESIË		
24	IVOORKUST		
25	KAMEROEN		
26	KAZACHSTAN		
27	KENIA		
28	KIRGIZIË		
29	KOSOVO		
30	LIBANON		
31	LIBERIA		
32	MALAWI		
33	MADAGASKAR		
34	MAROKKO		
35	MONGOLIË		
36	MONTENEGRO		
37	MOZAMBIQUE		
38	MYANMAR		
39	NAMIBIË		
40	NEPAL		
41	NICARAGUA		
42	OEGANDA		
43	OEZBEKISTAN		
44	PAKISTAN		
45	PALESTIJNSE GEBIEDEN & LIBANON		
46	PANAMA		
47	PERU		
48	RUSSISCHE FEDERATIE		
49	SERVIË		
50	SIERRA LEONE		
51	SOEDAN		
52	SURINAME		
53	TADZJIKISTAN		
54	TANZANIA		
55	TOGO		
56	TSJAAD		
57	TURKMENISTAN		
58	VIETNAM		

■ NOODHULP	■ BASALE LEVENSVORZIENING
■ GEZONDHEIDSPROGRAMMA	■ TIJDELIJKE HUISVESTING
■ CAPACITEITSOPBOUW	■ RAMPENVOORBEREIDING / RISICOVERMINDERING
■ HIV/AIDS	■ WATER & SANITATIE

en uittesten van nieuwe bouwmaterialen, efficiënte licht- en warmtebronnen, nood-onderkomens, et cetera, die onder allerlei omstandigheden bruikbaar zijn. Doel is te komen tot nieuwe oplossingen voor oude problemen, zoals alternatieven voor tenten in de vorm van tussenoplossingen die twee tot vijf jaar meegaan. Of oplossingen voor koude klimaten of juist heet/droge of heet/vochtige situaties. En het liefst licht, sterk maar flexibel, makkelijk te transporteren en op te bouwen en ook nog betaalbaar. Want de hulpverlening op Haïti heeft eens te meer bewezen dat er alternatieven moeten komen voor tenten in een vochtige en stormachtige omgeving en dat puin geen last hoeft te zijn maar juist een hulpbron als het als bouw materiaal kan worden benut.

2011

De focus bij internationale noodhulp ligt vanzelfsprekend altijd op de hulp zelf. Randvoorwaardelijke zaken als transparantie, standaardisering van werkprocessen en projectaanpak en personeelsmanagement worden daarbij echter niet ondergeschoven. In 2011 zullen we zeker op deze terreinen slagen maken, alsook op het terrein van de samenhang tussen rampenvoorbereiding, noodhulp en wederopbouw. Ook zullen we de Strategie 2020 doorvertalen naar het internationale werk van het Nederlandse Rode Kruis. Onverminderd zal onze aandacht voor een belangrijk deel ook gericht blijven op Haïti: de grootste hulpoperatie in de recente geschiedenis van het Internationale Rode Kruis in één enkel land. ■

Uitgelicht: Nederlands-Duitse hulp in Vietnam

Het Nederlandse Rode Kruis biedt steeds vaker hulp in consortiumverband. Het biedt voor vele partijen voordelen: overlapping van hulpinspanningen is uitgesloten en coördinatie van werkzaamheden met de Rode Kruisvereniging in het betreffende land en de autoriteiten aldaar is eenvoudiger. Bundeling van hulpbronnen (eigen bijdragen) en van ervaring (zowel het Nederlandse als Duitse Rode Kruis werken al vele jaren in Vietnam) maken consortia een heel aantrekkelijk alternatief voor traditionele projectfinanciering.

In het najaar van 2009 werden grote delen van Vietnam getroffen door tropische stormen. Daardoor kwamen meer dan 300 mensen om het leven en raakten meer dan 1.000 mensen gewond. De economische schade in de landbouw, veeteelt en visserij door de overstromingen was aanzienlijk. Voor duizenden mensen ontstond een acuut probleem: geen oogst en geen middelen om opnieuw in te zaaien en de tijd tot de volgende oogst te overbruggen.

Het consortium stelde samen met het Vietnamese Rode Kruis ter plaatse een plan op om de zwaarst getroffen huishoudens te voorzien van drie maanden consumptierijst; zaaigoed en kunstmest; of, indien gewenst, waterfilters en contant geld.

Waarom geld? Soms is dat het meest praktische hulpgoed. Uit onderzoek achteraf blijkt dat het merendeel van het geld dat mensen konden gebruiken, is gebruikt voor bescheiden, maar belangrijke investeringen in bijvoorbeeld biggen, zaaigoed en kunstmest of voor het afbetalen van schulden om bijvoorbeeld zaaigoed te kopen. Hulpverlening in contanten betekent ook keuzevrijheid en behoud van waardigheid. Ook is de keten tussen het Rode Kruis hoofdkwartier en de meest afgelegen ontvanger in een bergdorp 100% veilig vanwege alle ingebouwde controles: nergens kan iets ongemerkt aan de strijkstok blijven hangen. De kosten van transport en distributie van geld zijn maar een fractie van die van zaad en kunstmest. En dan is er nog veel tijdswinst omdat er geen goederen ingekocht hoeven te worden. Ook wordt door deze werkwijze de lokale markt gestimuleerd. Marktonderzoek gaat vanzelfsprekend aan een dergelijk programma vooraf.

Het programma is positief geëvalueerd. Het programma had een looptijd van zes maanden en vond plaats in 35 dorpen. Het aantal geholpen mensen is 55.821. Meer is het bijzonder: 43.160 mensen kregen voedselhulp, 12.994 mensen kregen toegang tot schoon drinkwater en 24.790 konden kiezen tussen hulp in natura (zaaigoed en kunstmest) of in contanten. De meesten, vooral mensen die ver van marktplaatsen wonen, kozen voor hulp in natura. Het programma kostte 550.800 euro.

IN ACTIE

ONZE HULP in Haïti

Op 12 januari 2010 werd de wereld opgeschrikt door een hevige aardbeving in Haïti. Honderdduizenden mensen lieten het leven of kwamen onder het puin van huizen en gebouwen terecht. 1.3 miljoen mensen raakten in één klap dakloos. Nauwelijks onderdak, drinkwater of sanitair ter beschikking. Telecommunicatieverbindingen waren grotendeels uitgevallen, wegen en bruggen werden verwoest en de gebrekkige gezondheidszorg in het land lag volledig plat.

Direct na de aardbeving kwam het Rode Kruis in actie. Uit tientallen landen stroomden Rode Kruis hulpverleners toe om het Haïtiaanse Rode Kruis te ondersteunen. Ze boden mankracht en materieel om medische zorg te verlenen, troffen onderdakvoorzieningen en distribueerden water en voedsel aan de slachtoffers van de verwoestende aardbeving. Er werden

noodhospitalen opgezet. Met man en macht werd er gewerkt om honderdduizenden mensen te voorzien van noodpakketten bestaande uit hygiëne artikelen, keukengerie, tentdoeken, muskietennetten en schoon drinkwater. Het Rode Kruis opende ook een speciale website. Personen in het getroffen gebied konden zich registreren om het verloren contact met familieleden te herstellen.

Wervingsactie en bestedingen

Het Nederlandse Rode Kruis participeert binnen de Samenwerkende Hulporganisaties (SHO). Eind januari werd een groot-scheepse wervingscampagne georganiseerd om geld op te halen voor de slachtoffers van de aardbeving. De opbrengst van die actie was ruim 111 miljoen euro.

Het Nederlandse Rode Kruis heeft van de totale SHO-actie 21,6 miljoen euro gekregen. Van de 21,6 miljoen euro is 1,38 miljoen (6,72%) ingehouden aan apparaatskostenvergoeding (AKV), de kosten voor het beoordelen, coördineren, controleren en verantwoorden van hulpverleningsprogramma's. Binnen de SHO is afgesproken dat de AKV niet meer dan 7% mogen bedragen. Het overige geld is bestemd voor de hulpverlening.

Van het te besteden bedrag werd 5,7 miljoen euro overdragen aan het Internationale Rode Kruis (IFRC) voor de door hen verleen-

de noodhulp in Haïti. Datzelfde gold voor het bedrag van één miljoen euro dat het Nederlandse Rode Kruis van het Ministerie van Buitenlandse Zaken had ontvangen. In totaal werd dus een bedrag van omstreeks 6,7 miljoen euro ter beschikking gesteld aan het Internationale Rode Kruis. Ook het Internationale Rode Kruis hanteert in haar hulpverlening apparaatskosten (deze worden PSR genoemd en bedragen doorgaans 6,5%): deze apparaatskosten worden gedekt uit de eerder genoemde 6.72%.

De totale bestedingen van het Nederlandse Rode Kruis in Haïti bedroegen in december 2010 circa 12,2 miljoen euro.

Van het SHO geld resteerde eind 2010 9 miljoen euro. Dit geld is voor een groot deel gecommiteerd aan of gereserveerd voor water en sanitair projecten in Haïti. Dit type hulpverleningsprogramma's zijn erg belangrijk in Haïti vanwege de algemene volksgezondheid en het gevaar op cholera epidemieën. Hier is nog steeds meer geld voor nodig. Door de groeiende cholera-problematiek op het eiland hield en houdt het Rode Kruis bijvoorbeeld nauwlettend in de gaten of deze gereserveerde gelden niet nu al aangewend zouden moeten worden om het land extra te helpen in de strijd tegen deze infectieziekte. In nauwe samenspraak

met de Rode Kruis hulpverlening in het veld en het Internationale Rode Kruis, kan worden besloten om extra gelden uit de gereserveerde projecten vrij te maken voor acute noodhulp rondom cholera. Daarmee komen de gelden voor lange termijn water en sanitatieprojecten onder druk te staan, ten gunste van het bestrijden van deze ziekte.

Toen duidelijk werd dat Haïti daadwerkelijk te maken kreeg met de uitbraak van een cholera-epidemie, heeft het Nederlandse Rode Kruis 500.000 euro vrijgemaakt ten behoeve van de cholera-operatie. Van dat geld zijn onder meer chloortabletten, ORS doses, cholera behandelkits en intraveneuze vloeistof aangeschaft.

Logistiek

De aanvoer van vele tonnen aan hulpgoederen verliep in het begin moeizaam. Capaciteitsplanning en coördinatie verliep problematisch. De luchthaven van Port-au-Prince kon slechts vier landingen per uur aan. Hulpvluchten moesten dus uitwijken naar Santo Domingo (Dominicaanse Republiek), waarna het vervoer over land werd vervolgd. Infrastructuur en communicatielijnen waren er nagenoeg niet. In de getroffen gebieden waren 21 noodhulpteams van het Rode Kruis werkzaam, het grootste aantal op één locatie in de hele Rode Kruis geschiedenis.

De problematiek van Haïti

Waarom slapen mensen na ruim een jaar nog steeds onder tentzeilen? Simpelweg, omdat er geen bouwgrond beschikbaar is.

Nog zoveel te doen!

Door Arjan Blanken, Rode Kruis gedelegeerde in juni 2010

“Voor de tweede keer ben ik in Haïti. Zo'n twee maanden geleden als lid van het Benelux noodhulp team, nu als landencoördinator voor het Nederlandse Rode Kruis. Het is nog steeds verbijsterend om te zien wat voor schade de aardbeving van 12 januari hier heeft aangericht. De hoofdstad Port-au-Prince ligt in puin en ziet er uit als een stad die kortgeleden is platgebombardeerd. Op elk vrij stukje grond staan tentjes van zeildoek en een paar stokken. Tussen de 500.000 en één miljoen mensen leven in deze omstandigheden terwijl ondertussen het regenseizoen is aangebroken en elke middag en avond de tropische stortregens neer kletteren.

Het is een wat onwerkelijke situatie. Tegen bovenstaande achtergrond lijken mensen het dagelijks leven toch weer min of meer op te pakken in de stad. Het is druk, de straten zijn vol, er wordt weer gehandeld in de kraampjes langs de kant van de weg. Mensen kunnen natuurlijk ook niet anders. Het leven gaat door, ook al zijn de omstandigheden nog zo schrijnend.

Er is nog zoveel te doen om dit land weer enigszins op te bouwen en de Haïtianen behoorlijke levensomstandigheden te bieden. Allereerst moet puin worden geruimd. Een vlugge berekening laat zien dat er hiervoor alleen al in Port-au-Prince 1.000 vrachtwagens nodig zijn gedurende 1.000 dagen! Niet zo verwonderlijk als je bedenkt dat het opruimen van het puin van de Twin Towers in New York bijna twee jaar heeft gekost.

En dan moeten er weer nieuwe huizen worden gebouwd, moet infrastructuur worden hersteld, moeten ziekenhuizen en scholen weer operationeel worden, terwijl ondertussen de mensen die in tenten leven ondersteund moeten worden. Dat is al met al een ongelooflijk complexe operatie. Zo is het plan bijvoorbeeld om het komende jaar met alle hulpverleningsorganisaties gezamenlijk 125.000 tijdelijke woningen te bouwen. Dat is elke twee maanden huizen bouwen voor zo'n 100.000 mensen. Dat is een stad als Den Bosch of Amersfoort. Het Rode Kruis heeft gepland om een kwart van dat werk voor haar rekening te nemen.

Soms beangstigt de omvang van de schade en dus van het herstelwerk dat gedaan moet worden me wel eens. Dat werk zal dan ook, als we reëel zijn, jaren gaan duren. Aan ons als hulpverleners de opdracht om dat zo goed en zo snel mogelijk te doen.”

De landkwestie is een van de grootste problemen waar het Rode Kruis tegenaan loopt bij de hulpverlening in Haïti. Dat deze problematiek lastig is voor te stellen, blijkt wel uit de vele vragen van media, donateurs, publiek, politiek en criticasters.

Van de naar schatting één miljoen mensen die tot op de dag van vandaag onder tentzeilen leven, wil het Rode Kruis 150.000 personen weer van een dak boven hun hoofd voorzien. Alle problemen beschrijven waar de organisatie tegenaan loopt is onmogelijk.

Item	Hoeveelheid
Jerrycans 10 liter	6.421
Zeep	747
Emmers	1.860
Thermo dekens	15.740
Tentzeilen	17.850
Keukenset voor 5 personen	32.450
Hygiëne pakket	135.000
Familietent	1.200
Kleine familietent	390
Gereedschap	298
Condooms	5.000
Vrouwen condoms	5.000
Touw, 20 eenheden	50.000
Chloortabletten	7.000.000
Muskietennetten	3.700
Krukken	1.000

Hulpgoederen en andere hulpvormen

Ten behoeve van de aardbevingsoperatie kocht het Nederlandse Rode Kruis in het kader van de directe hulp aan Haïti de volgende goederen aan (zie tabel hiernaast) en verscheepte deze naar Haïti.

Naast het verscheppen van hulpgoederen heeft het Nederlandse Rode Kruis in totaal 21 personen voor korte of langere termijn in Haïti ingezet. Deze gedelegeerden van het Nederlandse Rode Kruis hebben noodwoningen en latrines gebouwd, gereedschapspakketten gedistribueerd en voorlichting en training gegeven op het gebied van (volks)gezondheid en hygiëne. Het Nederlandse Rode Kruis heeft ook in 2011 nog een delegatie werkzaam in het land.

we niet bouwen. Ook het puin vormt een hindernis voor de heropbouw. Het lukt ons steeds vaker om deze aanzienlijke uitdagingen het hoofd te bieden. Toch blijven er fundamentele problemen bestaan die hulporganisaties niet zelf kunnen oplossen.

Van wie is de grond?

Haïti heeft geen waterdicht kadaster. De reeds gebrekkige administratie en informatievoorziening over grondeigendom heeft ook geleden onder de verwoestende aardbeving. Daardoor is niet of nauwelijks te achterhalen waar en hoeveel land er beschikbaar is of van wie het is. Eigendomskwesties worden in het dorp of in de gemeenschap onderling geregeld, vaak zonder dat er wat op papier komt. Analfabetisme, notariskosten, en het overlijden van 220.000 Haïtianen zijn belangrijke andere redenen dat het bouwen vertraagd wordt.

Hieronder volgen de meest kritische vragen om inzicht te geven in de problematiek.

Hoeveel huizen wil het Rode Kruis bouwen en wanneer zijn ze af?

Het Rode Kruis heeft ongeveer 15.000 Haïtianen (2.889 families) met veilige en verbeterde noodonderkomens geholpen (peildatum januari 2011). In totaal zijn er 2.947 tijdelijke huizen gebouwd in Port-au-Prince, Léogâne, Jacmel, Marigot, Petit-Goâve en St. Marc. Het herstel en de bouw van huizen gaat steeds sneller. Het Rode Kruis wil in internationaal verband het huisvestingsprobleem voor 30.000 families (150.000 personen) oplossen. Dat kan door een beschadigd huis te herstellen, door de

bouw van een (tijdelijk) huis of door een bouwpakket voor een huis te leveren. Het Rode Kruis heeft een 3-jarentermijn opgezet waarbinnen de problematiek voor deze families moet zijn opgelost.

Waarom heeft het Rode Kruis er niet meer gebouwd?

De pogingen om op grote schaal tijdelijke huizen te bouwen, werden en worden nog steeds door een aantal factoren tegengewerkt. Het grootste probleem is het gebrek aan beschikbare en geschikte stukken grond. Er zijn ook grote problemen met landeigendom. Het is vaak bijzonder moeilijk om vast te stellen van wie de grond is. En zonder wettelijke toestemming kunnen

Haal het puin weg en bouw op de plek waar het huis oorspronkelijk stond?

Door de aardbeving zijn bijna 200.000 huizen verwoest of onherstelbaar beschadigd. Ruim 200 miljoen ton puin vertraagt de hulpverlening en de bouwwerkzaamheden. Er rijden momenteel 300 vrachtwagens rond om het puin weg te ruimen uit de hoofdstad. Door de smalle wegen wordt af- en aanvoer van materialen vertraagd. Met deze snelheid zal het ongeveer 6 jaar duren om al het puin te ruimen.

Waarom bouwt het Rode Kruis dan niet buiten de stad?

Bouwen buiten de stad levert een nieuw scala aan problemen op. Door gebrek aan

verharde wegen is de bereikbaarheid slecht. Daarnaast is het ook belangrijk dat er elektriciteit, water of riolering en voedsel voorhanden zijn. Datzelfde geldt zeker ook voor de beschikbaarheid aan scholen of werkgelegenheid. Het Rode Kruis wil voorkomen dat er een afhankelijkheids-situatie wordt gecreëerd. Bovendien willen de getroffen vaak niet weg uit hun gemeenschap.

Waarom stelt de overheid in de hoofdstad geen grond ter beschikking?

Als de overheid grond beschikbaar stelt, heeft de eigenaar recht op financiële compensatie. Overheid of particulieren die doortastend willen zijn bij de verkaveling van grond voor een nieuwe wijk of stads-gedeelte lopen tegen problemen op. Al eerder noemden we het slecht werkende kadaster, het ontbreken van een goede administratie rond eigendomskwesties en het gebrek aan vertrouwen op mondelinge afspraken. Hierdoor zijn er meerdere partijen die aanspraak willen maken op de grond om zo financieel gecompenseerd te worden voor het verlies aan andere grond.

Waarom heeft het Rode Kruis niet gewoon land gekocht?

Het aankopen van land lost geen noodzakelijke problemen op die wederopbouw in de weg staan. Het maakt geen enorme stukken land beschikbaar en het Rode Kruis moet nog steeds ingewikkelde en ondoorzichtige processen doorlopen om uit te vinden wie de echte eigenaar van de grondstukken is. Als land nodig is voor tijdelijke huizen en dat land is beschikbaar binnen

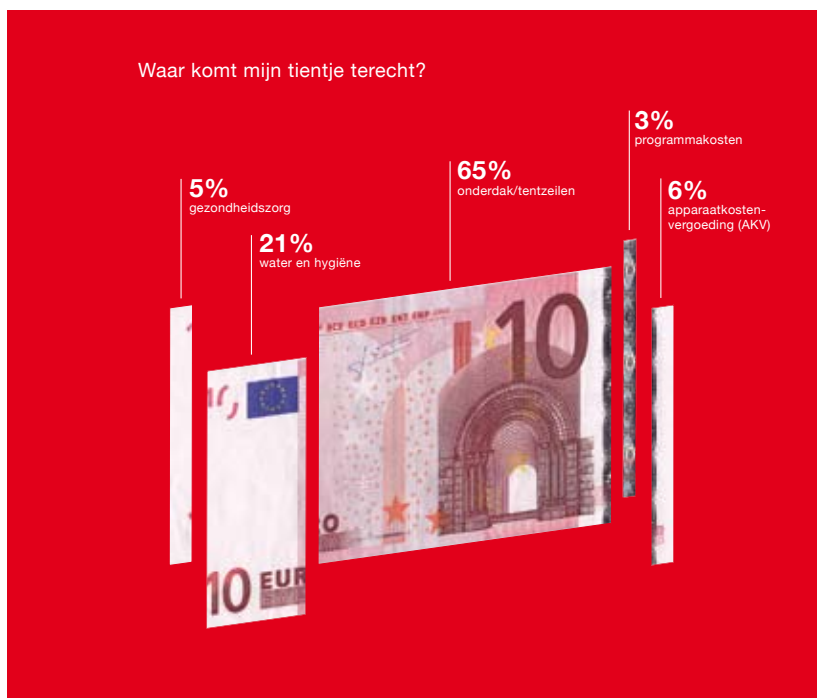
of in de buurt van buurten die worden herbouwd, dan moet de overheid bereid zijn deze grondstukken te kopen voor een eerlijke marktprijs. Donoren moeten de inspanningen van de overheid om enige controle over landeigendom terug te krijgen, delen en steunen.

Zou de overheid niet meer moeten doen om grond vrij te geven?

De overheid is zelf ook getroffen door de aardbeving. Tussen de 17 en 20% van

de regeringsambtenaren is omgekomen en 27 van de 28 regeringsgebouwen zijn verwoest. Sinds de aardbeving werken we nauw samen met de regering. Maar vooral met het Haïtiaanse Rode Kruis. Ons beleid is hen te helpen hun capaciteit uit te breiden en enkele problemen op te lossen die het herstel in de weg staan. We dringen er bij de regering op aan een verantwoordelijke aan te stellen voor de nieuwe huisvesting en één organisatie aan te wijzen die dat proces uitvoert. ■

Bestedingen Haïti

Bron: SHO Jaarrapportage 2010

CONTACT LEGGEN met familie

In de chaos na de vernietigende aardbeving op Haïti zijn veel mensen nog wanhopig op zoek naar hun familieleden. Ook willen ze graag een teken van leven geven aan familie in het buitenland. Het is bijna onmogelijk contact te leggen zonder telefoon- of internetverbinding. Duizenden mensen kennen nog steeds het lot van hun geliefden niet.

Een van de weinige acties die de mensen hierop kunnen ondernemen, is de naam van vermiste familieleden opgeven op de speciale website van het Rode Kruis, www.familylinks.icrc.org. Al snel staat de site vol namen. Voor de meeste namen staat in de eerste weken na de ramp een oranje blokje met de tekst 'missing'. Daar probeert het tracing team van het Rode Kruis ter plaatse zoveel mogelijk groene blokjes met 'alive' van te maken. Het Nederlandse Rode Kruis stuurde een hulpverlener, Meike Groen, naar Haïti om de lokale vrijwilligers van het Haïtiaanse Rode Kruis te ondersteunen om

zoveel mogelijk slachtoffers weer in contact te brengen met hun familie.

Dit doen zij door de wijken van Port-au-Prince in te gaan om uit te zoeken wie er nog leeft. Zij vragen mensen om zich op papier te registreren. Deze registraties worden vervolgens verwerkt op de website. Getraceerde overlevenden van de aardbeving mogen ook één minuut bellen met de satelliettelefoon. Zo kunnen ze familie overzee gerust stellen. Meike Groen: "Natuurlijk is een minuut niet genoeg om te vertellen wat er allemaal met je gebeurd is. Maar iedereen begreep dat alle anderen in

de rij ook graag wilden bellen en hielden het kort". Ze zeiden letterlijk: "Het huis is ingestort, ik leef nog, je broertje ook, maar je zus niet meer. We hebben dorst en honger en leven nu in een tent, en we hopen dat je iets kunt doen om te helpen".

In totaal werden ruim 29.000 mensen als vermist opgegeven bij het Rode Kruis. Tot nu toe zijn 6.600 mensen levend teruggevonden en herenigd met familieleden. ■

Watersnood in **PAKISTAN**

Vanaf 21 juli 2010 werd Pakistan getroffen door aanhoudende hevige regens die leidden tot grote overstromingen. Het water trok een spoor van vernieling van Noordwest- naar Zuid-Pakistan.

In korte tijd kwam een gebied dat vijf keer zo groot is als Nederland, volledig onder water te staan. 1 op de 10 Pakistani - zo'n 20 miljoen mensen - werd getroffen en er vielen naar schatting 2.000 doden.

Het water had zo'n kracht dat zelfs betonnen constructies van wegen, dammen en bruggen werden weggeslagen. 11 miljoen mensen in Pakistan raakten hun huis kwijt. Alleen al in de zuidelijke provincie Punjab werden twee keer zoveel huizen verwoest als tijdens de aardbeving in Haïti van januari 2010. Ook werden miljoenen hectaren aan akkerland overspoeld, waardoor velen hun bron van voedsel en inkomsten verloren.

Het Rode Kruis, de Rode Halve Maan kwam direct in actie met het uitdelen van voedsel, schoon drinkwater en tenten. Op volle sterkte, soms met behulp van muilezels, werd gewerkt om de meest kwetsbaren zo snel mogelijk te voorzien van deze basale levensbehoeften, tezamen met medische zorg en hygiënepakketten. Ook kwamen de hulpverleners belemmeringen tegen. Door het slechte weer, de enorme overstroomde gebieden en de grotendeels verwoeste infrastructuur, was het erg lastig om afgelegen gebieden te bereiken. Hierdoor bleven sommige slachtoffers lang verstoken van hulp. In het noorden werden de distributies soms gehinderd door onveiligheid. Uiteindelijk hebben zij wel altijd door-

gang kunnen krijgen. Daarnaast stonden de autoriteiten er op dat het Rode Kruis werd begeleid door gewapende politie-escortes. Het Rode Kruis heeft dit echter niet kunnen accepteren, vanwege het neutrale en onpartijdige karakter van onze hulporganisatie. Uiteindelijk hebben we onze operatie zelfstandig kunnen uitvoeren.

Het Rode Kruis opende al snel rekening 6868 om de noodhulpverlening in Pakistan te kunnen financieren. De ramp bouwde zich traag op en werd door de aanhoudende regens en overstromingen gestaag groter. Daarom duurde het even voordat de volledige omvang van de ramp tot de rest van de wereld doordrong. Uiteindelijk

**De bijenhouders van Banda Mula Khan
(Nowshera district, KPK provincie)**

Banda Mula Khan is een dorp in het Nowshera district in het Noordwesten van Pakistan dat zwaar getroffen is door de overstromingen. Er leven zo'n 1.500 families. Het dorp is compleet van de kaart geveegd door het verwoestende water. En dat is niet het enige. Bij de mobiele medische hulppost van het Rode Kruis ontmoeten we Mahab Gul (22). Mahab is ziek. Hij heeft koorts, een stevige huidinfectie en zijn darmen zijn van streek. Hij heeft net medicijnen ontvangen. Ook Mahabs huis is compleet verwoest door de overstromingen. "Het bleef maar regenen. En opeens, zonder waarschuwing stond het water tot aan ons dak". Samen met zijn ouders en negen broers en zussen leeft hij in een tent naast hun ingestorte huis. Voor voedsel zijn ze afhankelijk van de vrijgevigheid van andere Pakistani. En zijn werk? Mahab is bijenhouder. Althans dat was hij voor de overstromingen. Net zoals 90% van de mannen in zijn dorp. Niet alleen hun huizen zijn verwoest, maar ook hun bron van inkomsten. "Met honderd bijenkasten kon ik mijn familie onderhouden, maar geen één bijenkast is bespaard gebleven".

Item	Hoeveelheid
Hygiëne pakketten	45.000
Tenten	4.000
Gereedschap (shelter tool kits)	9.000
Tentzeilen	31.365
Dekens	53.300
Muskietennetten	24.000
EHBO kits (1 kit is voldoende voor 10.000 mensen gedurende 3 maanden)	20
Voedselpakketten	16.000
Keukensets (geschikt voor 5 personen)	600

Besteding hulpelden

Van de 7,2 miljoen euro voor de Rode Kruis hulpverlening in Pakistan is in 2010 92% besteed. Met behulp van de ontvangen gelden heeft het Nederlandse Rode Kruis de volgende goederen aangekocht en naar Pakistan vervoerd:

Het Rode Kruis stuurt niet alleen hulpgoederen, maar ook hulpverleners naar een rampgebied. Zo maakte een Nederlandse noodhulpsspecialist deel uit van het Internationale Rode Kruisteam dat direct na de ramp het gebied introk om de hulpbehoefte in kaart te brengen. Daarnaast zijn in 2010 vier personen voor korte en langere termijn ingezet om de distributie van hulpgoederen in Pakistan te ondersteunen en coördineren. Ook heeft het Nederlandse Rode Kruis van

leidde dit tot een oproep vanuit de samenleving om giro 555 te openen. De Samenwerkende Hulporganisaties gingen starten de 555-actie 'Help slachtoffers overstroming Pakistan', waarvan de opbrengst

ruim 27,5 miljoen euro bedroeg. Het Nederlandse Rode Kruis ontving hiervan 6,2 miljoen, naast de eerdere bijdrage van 1 miljoen euro van het Ministerie van Buitenlandse zaken.

het totaal te besteden bedrag 500.000 euro overdragen aan het Internationale Rode Kruis. Dit was bestemd voor de door hen verleende noodhulp in Pakistan zoals medische zorg, de bouw van water-zuiveringsinstallaties en het uitdelen van voedselpakketten. De helft van dit bedrag kwam uit de bijdrage van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, de andere helft via de SHO.

Van de 6,2 miljoen euro die het Rode Kruis uit de SHO-actie heeft ontvangen, is 389.742 euro (6,3%) ingezet voor apparaatskostenvergoeding (AKV). Zie voor een nadere uitleg over AKV ook de paragraaf over Haïti.

Extra controle

Om een verantwoorde en zuivere besteding van hulp gelden te kunnen garanderen in een land als Pakistan, besteedt het Rode Kruis extra aandacht aan controle. Controle gebeurt via fraudeprotocollen, rapportages en veldbezoeken. Daarnaast is het Rode Kruis de grondlegger van een internationale gedragscode en eisen we naleving van deze code van alle organisaties waar we mee samenwerken. ■

Mobiele medische zorgposten - Dr. Rafiullah (36)

“Het water stond tot boven de daken. Ook een van onze medische posten was overstroomd, maar zodra deze post weer enigszins toegankelijk was, hebben we direct medische zorg verleend.” Dr. Rafiullah is een arts van het lokale Rode Kruis die onderdeel uitmaakt van de mobiele gezondheidszorgposten in het district Nowshera, een van de zwaarst getroffen gebieden in het Noordwesten van Pakistan. “Iedere dag verplaatsen we onze hulp post naar een ander dorp en zien we een continue stroom van slachtoffers met medische klachten. Veel slachtoffers hebben last van huidinfecties als gevolg van het vervuilde water en vooral kinderen zijn kwetsbaar voor diarree”. Zo’n 400 Pakistani ontvangen dagelijks medische zorg van de hulp posten. Op de vraag waar in zijn ogen de grootste uitdaging ligt, zucht hij diep. “Het is de enorme omvang van de ramp. We doen wat we kunnen, maar er is nog zoveel hulp nodig.”

Ramim Begum (35)

Ramim woont in Nowshera, een van de zwaarst getroffen gebieden in het Noordwesten van Pakistan. Haar huis is volledig verwoest door de overstromingen. Ramim is druk bezig met een flinke handwas. Er ligt een berg kleren naast haar. Kleren die haar man Rashid heeft opgegraven uit de modder van de overblijfselen van hun huis. Met haar 6 kinderen en man wonen ze nu in een van de scholen die nog overeind staan. Hoe nu verder? Ze weet het niet. Ze trekt haar schouders op en gaat verder met de was.

Opsporing & **ONDERSTEUNING**

Een stad is opgeschud door een ramp. Een land wordt verscheurd door een conflict. De eerste vraag die opkomt bij de getroffensten: ‘waar is mijn familie?’ Het Rode Kruis helpt het contact te herstellen tussen mensen die elkaar zijn kwijtgeraakt.

Mensen raken elkaar ongewild uit het oog door een oorlog of ramp, maar ook door meer persoonlijke omstandigheden zoals emigratie of echtscheiding. Het Rode Kruis helpt wereldwijd bij het opsporen van naasten die worden gemist en vermist. In de praktijk worden de activiteiten vooral verricht voor achterblijvers van vermisten, asielzoekers, vluchtelingen en migranten. Hieronder vallen ook slachtoffers van mensenhandel, gedetineerden en alleenstaande onbegeleide minderjarigen.

Een landelijk dekkend netwerk van (tracing) vrijwilligers voert sinds 1992 deze activiteiten uit, ondersteund door de afdeling Opsporing & Ondersteuning op het Verenigingskantoor. We sporen mensen op door het uitzetten van Tracing Requests met als doel contactherstel met familieleden. Ook vragen we in dit kader bij het Internationale Comité van het Rode Kruis (ICRC) detentieverklaringen op voor personen die tijdens hun periode van detentie bezocht en geregistreerd zijn door medewerkers van het ICRC.

De tracingteams van het Rode Kruis in Nederland zijn zeer gedreven. Ieder team heeft een regio als werkgebied. In totaal zetten bijna 150 deskundige opsporingsvrijwilligers zich in voor mensen in Nederland die op zoek zijn naar hun familie in een oorlogs- of rampgebied. Zij hebben intensief contact met de aanvrager en zorgen voor de benodigde informatie om de vermiste familieleden op te sporen. De opsporingsverzoeken worden door de afdeling Opsporing en Ondersteuning beoordeeld en uitgezet via het Internationale

Rode Kruis en onze zusterverenigingen in het desbetreffende land. Het wereldwijde netwerk van het Rode Kruis is hierbij onze kracht. Bovendien zijn wij vanuit onze neutrale positie soms de enige partij die toegang krijgt tot conflictgebieden.

Bij oorlogen en rampen is de kans groot dat postbezorging en telefoonverkeer uitvalt. Een van de activiteiten van het Rode Kruis is het overbrengen van Red Cross Messages. Dit zijn geschreven open berichten van en voor familieleden in gebieden waar communicatiemiddelen zoals post en telefoon niet meer functioneren. Vaak is dit nog de enige manier om in contact te komen en te blijven met familie. Via het Internationale Rode Kruisnetwerk worden deze berichten overgebracht aan de geadresseerde. Het bericht mag geen militaire, politieke of ideologische verwijzingen bevatten. Ook om de neutrale positie van het Rode Kruis te kunnen waarborgen.

Onze activiteiten in 2010

Van onze structurele opsporingsactiviteiten is ook in 2010 regelmatig gebruik gemaakt. We ontvingen in 2010 tot december 1.382

Soort hulpverzoek	Reden van het contactverlies				
	Conflict	Ramp	Migratie	Sociaal	Totaal
Tracing Request	539	3	229	113	884
Red Cross message	215	0	9	0	224
Documents	46	0	2	0	48
Request for Information	77	44	9	43	173
Request for Media	51	0	2	0	53
Totaal	928	47	251	156	1382

hulpverzoeken tegen 1.446 in het gehele jaar 2009. Naast deze structurele opsporing hadden we een actieve rol in de opsporingsactiviteiten vlak na de aardbeving op Haïti en Chili. De totale vraag naar hulp bij opsporing en contactherstel door het Rode Kruis is in 2010 ongeveer gelijk gebleven.

Het Nederlandse Rode Kruis werkte mee aan het pilotproject Ondersteuning Slachtoffers van Mensenhandel (OSM) dat begin 2010 in Utrecht was gestart. Dit project is in oktober 2010 positief geëvalueerd. De

Gemeente Utrecht die bij het project was betrokken, heeft op grond van deze evaluatie een subsidie aan het project toegekend voor de periode 2011-2012. ■

In 2011

Ook in 2011 staan wij klaar om mensen die elkaar kwijtgeraakt zijn weer te herenigen. Hierbij werken de specialisten van Opsporing & Ondersteuning nauw samen met de specialisten uit andere vakgebieden van het Rode Kruis, zoals Noodhulp, Humanitair Oorlogsrecht, Internationale Hulp en Oorlogsnazorg. Om na de pilot Ondersteuning Slachtoffers van Mensenhandel onze migratieactiviteiten meer in te bedden in de organisatie, zullen we toewerken naar een heldere beleidsbepaling.

BUITEN HET ZICHT VAN DE CAMERA

Het Stille **RAMPENFONDS**

Het Rode Kruis verleent hulp bij rampen in de hele wereld. Grote en minder grote rampen, maar ook bij 'stille' rampen. Jaarlijks worden er honderden miljoenen mensen op enigerlei wijze getroffen door een ramp. Maar ze halen niet allemaal de krant. Het verlies en de wanhoop van de meesten was niet op televisie te zien. Ze werden niet zichtbaar voor het oog van de camera, terwijl het leed en de benodigde hulp net zo groot was.

In reactie op deze ontwikkeling heeft het Rode Kruis het Stille Rampenfonds opgericht. Dit bestaat al sinds 2003. Het fonds stelt ons in staat hulp te bieden bij rampen die geen plaats op het wereldtoneel krijgen, maar ondertussen wel mensenlevens ontwrichten of beëindigen. Het kan gaan om overstromingen, orkanen, vulkaanuitbarstingen, droogte, kou of de uitbraak van epidemieën. Meestal is het aantal slachtoffers beperkt, maar de omvang van hun leed kan enorm zijn. Hulp via het Stille Rampenfonds is altijd financieel. Deze wordt gegeven als er sprake is van een acute noodsituatie die vraagt om internationale humanitaire hulp. Deze vraag komt binnen via een verzoek vanuit de

Internationale Federatie van het Rode Kruis, zodra dreigt dat er lokaal te weinig geld beschikbaar komt. Dit wordt een appel genoemd aan alle landelijke Rode Kruisverenigingen. Met een bijdrage uit het Stille Rampenfonds aan deze appeals zorgen we er toch voor dat mensen voldoende hulp krijgen.

Het Stille Rampenfonds stelt ons in staat snel, gericht en onafhankelijk van publieke aandacht hulp te bieden in noodsituaties. De bedragen die we beschikbaar stellen zijn relatief klein, maar hun impact is groot en vaak levensreddend. Met onze bijdrage worden kleine hulpverzoeken vaak volledig of grotendeels gedekt, die anders onvol-

doende gefinancierd zouden blijven. Dit betekent voor tienduizenden mensen het verschil tussen een leven dat half ontwricht blijft, en een leven dat grotendeels weer op de rails wordt gezet.

Onze activiteiten in 2010

In 2010 is 46 maal een beroep gedaan op het Stille Rampenfonds en voor een totaal bedrag van 1.312.250 euro is een grote groep slachtoffers van onbekende, onderbelichte rampen geholpen. Een overzicht ziet u op pagina 54.

Buitenlandse Zaken

Het Stille Rampenfonds van het Nederlandse Rode Kruis wordt al jaren door het

Cycloon Hubert in Madagaskar

Wat gebeurde: Op 10 maart 2010 sloeg cycloon Hubert toe. Stortregens veroorzaakten overstromingen in 7 districten aan de oostkust. Er vielen 85 doden en 132 gewonden, 35 mensen worden nog steeds vermist. Maar liefst 192.000 mensen ondervonden schade, terwijl het wegnnet ook in het ongereede raakte. Tegelijkertijd woedde in het gebied een epidemie van de door muggen verspreide tropische ziekte Chikungunya.

De respons: Er werd vanuit Genève onmiddellijk 195.787 euro naar Madagaskar overgemaakt, om de 5.000 zwaarst getroffen huishoudens aan schoon drinkwater te helpen; 5.000 huishoudens een familiepakket te geven; en tijdelijke kampen in te richten voor mensen die dakloos werden.

De resultaten:

- 1.500 m3 drinkwater verdeeld via tankauto's aan 18.400 mensen
- 1.195 waterbronnen en putten gedesinfecteerd voor 84.438 families
- 197 vrijwilligers bereiken 22.977 mensen in 7 districten met gezondheids- en hygiëne campagnes
- 2.252 families ontvingen een kookset
- 2.252 families ontvingen een Water & Sanitatie-kit
- 2.748 families ontvingen een kookset én een Water & Sanitatie-kit
- 70 vrijwilligers hielpen het World Food Program bij de distributie van 1.010 voedselpakketten

Tropische storm Agatha in Honduras

Wat gebeurde: In mei raasde Agatha over Honduras, met 16 doden en vele gewonden tot gevolg, als ook veel materiële schade aan huizen, infrastructuur en oogsten.

De respons: Om zwaar getroffen families te helpen werd vanuit Genève 65.892 euro overgemaakt naar Honduras. Hulp bestond uit voedselpakketten, kooksets, hygiënepakketten, dekens en schoonmaakkits.

De resultaten: Uiteindelijk bereikte de hulp 492 families. In totaal werden 1.712 mensen ondersteund.

Ministerie van Buitenlandse Zaken financieel ondersteund. Via een sterk verkorte procedure kan het Nederlandse Rode Kruis in een tijdsbestek van enkele dagen een bijdrage overmaken aan het Noodfonds van de Internationale Federatie van het Rode Kruis, dat vaak onmiddellijk reageert op een kleine of grote ramp.

De eerste externe evaluatie van het Stille Rampenfonds in 2008 (en gepubliceerd begin 2009) was zeer lovend en in navolging van Nederland hebben steeds meer Rode Kruis-verenigingen nu ook zo'n fonds. Momenteel wordt een tweede evaluatie uitgevoerd. ■

Polio campagne in Kirgizië

Wat gebeurde: In maart werd een uitbraak van polio gemeld in buurland Tadzjikistan. In mei waren er daar al 545 gevallen, waarvan 32 met dodelijke afloop. Het zuiden van Kirgizië dat grenst aan Tadzjikistan, lag wijd open voor verdere verspreiding tenzij snel een vaccinatiecampagne werd gestart onder ca 670.165 kinderen jonger dan vijf jaar.

De respons: Vanuit het Noodfonds in Genève maakte de Federatie 58.611 euro over als ondersteuning van een campagne om 227.000 kinderen in de regio's Bishkek en Jalalabad twee maal in te enten.

De resultaten: Vanwege de explosieve situatie in het zuiden van het land startte de campagne later dan gepland. Want na een uitbarsting van etnisch geweld in juni waren tenminste 375.000 mensen ontheemd geraakt. Met hulp van 600 vrijwilligers vond eerst een voorlichtingscampagne plaats en uiteindelijk is in juli en augustus in het hele land 96,5% van de kinderen (0-5) ingeënt.

	Land	Aard van de ramp	Bijdrage uit Stille Rampenfonds		Land	Aard van de ramp	Bijdrage uit Stille Rampenfonds
1	Tadzjikistan	Aardbeving	30.000	24	Honduras	Tropische storm Agatha	20.000
2	Montenegro	Overstromingen	20.000	25	Nicaragua	Overstromingen	10.000
3	Albanië	Overstromingen	40.000	26	Kirgizië	Geweldsuitbarsting tussen burgers	50.000
4	Mongolië	Extreme koudegolf	25.000	27	Pakistan	Cycloon Phet	15.000
5	Kenia	Overstromingen	50.000	28	Kirgizië	Modderstromen	25.000
6	Peru	Overstromingen	30.000	29	Kirgizië	Polio uitbraak	20.000
7	Zambia	Overstromingen	30.000	30	Ghana	Overstromingen	35.000
8	Oeganda	Overstromingen, aardverschuivingen	50.000	31	China	Overstromingen	50.000
9	Madagaskar	Chikungunya epidemie	10.000	32	DPR Korea	Overstromingen	50.000
10	Kameroen	Mazelen in vluchtelingenkamp	7.000	33	Indonesië	Vulkaanuitbarsting	50.000
11	Kazachstan	Overstromingen	40.000	34	Nicaragua	Overstromingen	20.000
12	Servië	Overstromingen	50.000	35	Myanmar	Cycloon Giri	25.000
13	Marokko	Overstromingen	35.000	36	Kenia	Vluchtelingenstroom in Madera	50.000
14	Burundi	Overstromingen	10.000	37	Servië	Aardbeving	30.000
15	Mozambique	Overstromingen	40.000	38	Panama	Overstromingen	30.000
16	Soedan	Vorbereiding op mogelijke civiele onrust	20.000	39	Belize	Hurricane Richard	10.000
17	Ecuador	Overstromingen	20.000	40	Montenegro	Overstromingen	15.000
18	Mozambique	Cholera uitbraak	20.000	41	Gambia	Overstromingen	15.000
19	Madagaskar	Cycloon Hubert	40.000	42	Albanië	Overstromingen	30.000
20	Tadzjikistan	Overstromingen en modderstromen	15.250	43	Marokko	Overstromingen	30.000*
21	Azerbeidzjan	Overstromingen	30.000	44	Costa Rica	Overstromingen	25.000
22	Oeganda	Cholera uitbraak	35.000	45	Kosovo	Overstromingen	25.000
23	El Salvador	Tropische storm Agatha	20.000	46	Servië	Overstromingen	15.000
					Totaal		1.312.250

*aan dit bedrag is 25.000 euro toegevoegd, overgebleven middelen van een vorige ramp in Marokko.

De gevolgen van **VERSTEDELIJING** van de wereld

Rotterdam en Rio de Janeiro. Twee ogenschijnlijk verschillende wereldsteden. Dat de problemen en risico's bij de ene stad wel zichtbaar zijn, betekent niet dat ze bij de andere stad ondenkbaar zijn. Naar aanleiding van het Wereldrampenrapport bracht het Nederlandse Rode Kruis oktober 2010 een aantal partijen samen tijdens een symposium over Stedelijke Risico's.

Voor de eerste keer in de geschiedenis wonen er meer mensen in steden dan op het platteland. Vooral in ontwikkelingslanden groeien steden hard. Stedelijke groei en ongelijke verdeling van de welvaart leidt tot explosieve groei van sloppenwijken. Een tweede mijlpaal: voor de eerste keer in de geschiedenis

wonen er meer dan een miljard mensen in sloppenwijken. Beide trends zullen vooral in ontwikkelingslanden de komende jaren flink toenemen.

Humanitaire gevolgen

Explosieve stedelijke groei, zorgt voor een gevaarlijke combinatie van rampenrisico's

die grote humanitaire gevolgen kan hebben. De ongelijke welvaartverdeling zorgt voor sloppenwijken vol slecht gebouwde huizen die ongecontroleerd en dicht op elkaar zijn gebouwd zonder schoon water, toilet of elektriciteit. Als zich een ramp voordoet, maakt deze dus ook direct veel slachtoffers. Ook omdat de dichte bebouwing efficiënte

hulpverlening enorm hindert. En door klimaatverandering zullen die rampenrisico's alleen maar groter worden.

Een grote concentratie van mensen leidt ook tot sociale problemen, waarbij door armoede deze uitzichtloze wijken kunnen uitgroeien tot ghetto's waar geweld floreert. Denk bijvoorbeeld aan de rellen in de banlieus van Parijs, enkele jaren geleden.

Een derde humanitaire uitdaging van verstedelijking is gezondheid. Voor grote groepen arme mensen, die in hun dagelijks leven en werk grote gezondheidsrisico's lopen, is goede medische zorg onbereikbaar. De concentratie van mensen in steden brengt sowieso risico's met zich mee. Een pandemie ligt vooral dáár op de loer. Dat het Rode Kruis in die situaties op scherp moet staan is evident.

De laatste uitdaging heeft met geweld te maken. Als gevolg van gewapende conflicten zijn grote groepen mensen op de vlucht en dikwijls zoeken zij onderdak bij familie of vrienden in de beschermde omgeving van een stad.

Verstedelijkingsrisico's in Nederland

Ook in Nederland is sprake van verstedelijking, dus ook in ons land spelen daar humanitaire vraagstukken in mee. Denk aan bebouwing in bepaalde gebieden met overstromingsrisico's. Hulporganisaties als het Rode Kruis moeten weten waar die kwetsbaarheden het grootst zijn, om snel en adequaat hulp te kunnen verlenen.

Maar ook de andere problemen zien we terug in Nederland. Stedelijk geweld mischien nog niet zo scherp als in andere landen, maar de voedingsbodem van marginalisatie, armoede, uitsluiting is ook zeker hier in veel steden aan de orde. Wat ziektes betreft stonden de GGD en het Rode Kruis op scherp tijdens de Mexicaanse Griepgolf.

Stadsbewoners in Nederland kunnen zich goed redden dankzij veel voorzieningen (water, elektriciteit, et cetera), maar wanneer die door een extreme gebeurtenis niet meer beschikbaar zijn of functioneren, zijn stadsbewoners ook direct erg kwetsbaar. Het vergroten van zelfredzaamheid is voor zulke situaties van vitaal belang.

De uitdagingen

De uitkomsten van het symposium dat het Nederlandse Rode Kruis eind 2010 organi-

seerde naar aanleiding van het Wereldrampenrapport, zijn als volgt samen te vatten in uitdagingen:

Aandacht voor sociaal isolement

In Nederland wonen veel mensen in een sociaal isolement, maar in rampsituaties zijn je burens vaak juist de eerste hulpverleners.

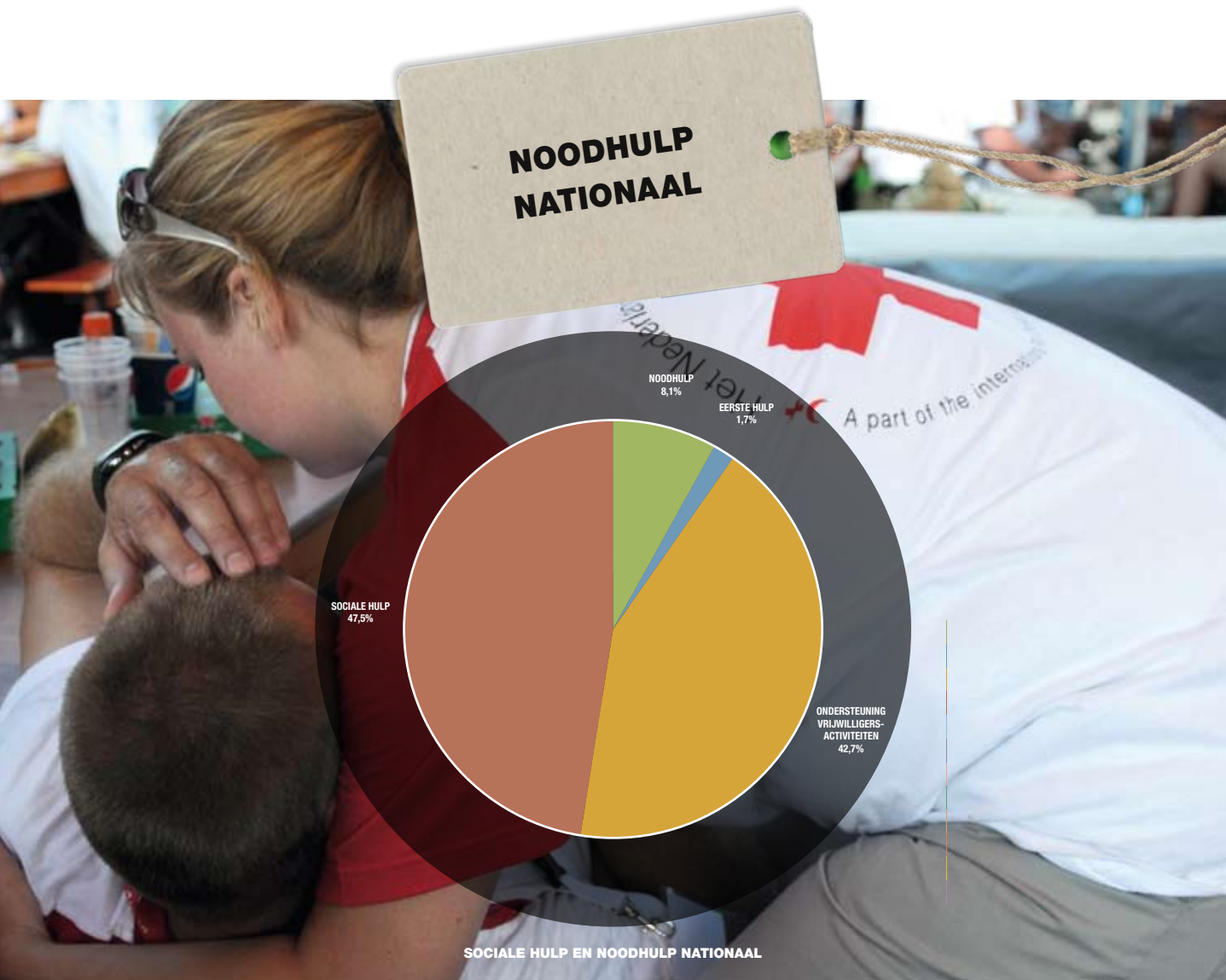
Toegang tot kennis en informatie

In het geval van een ramp is het noodzakelijk dat mensen weten en begrijpen waar ze moeten zijn en wat ze moeten doen. Kwetsbare groepen als ouderen, analfabeten, gehandicapten en illegalen hebben slecht toegang tot informatie of begrijpen het niet goed. Waarschijnlijk worden deze mensen bij een ramp extra getroffen.

Mentaliteitswijziging

Mensen weten in Nederland niet wat ze moeten doen tijdens een ramp en zijn er totaal niet op voorbereid. We verwachten namelijk niet dat er iets zal gebeuren en verwachten teveel van de overheid. Als men doordrongen is van het belang van zelfredzaamheid en gemeenschapszin, zijn we beter voorbereid op rampen en worden overlevingskansen vergroot. ■

hoofdstuk 3

Het beroep op de noodhulp van het Rode Kruis in Nederland nam fors toe in 2010. Bijna twee keer zo vaak als in 2009 werd het Rode Kruis gevraagd om bijstand. Vrijwel iedere week kwamen onze vrijwilligers wel ergens in ons land in actie. Gestrande reizigers, daklozen, ziekenhuispatiënten, feestgangers, ze werden allemaal geholpen toen dat nodig was. In weer en wind. Er worden steeds hogere eisen aan noodhulp gesteld. Daarom zal het Rode Kruis de noodhulpverlening nog verder verbeteren. Leidende thema's hierbij zijn samenwerking en zelfredzaamheid.

ONZE HULP OM DE HOEK

NOODHULP in Nederland

Mocht zich in Nederland een ramp voordoen, dan kan het Rode Kruis duizenden vrijwilligers in korte tijd mobiliseren. Met een sterke verankering in alle delen van de samenleving maken onze vrijwilligers de Rode Kruis belofte waar: het Rode Kruis helpt direct. Ver weg en dichtbij.

In nauwe samenwerking met professionele hulpdiensten verlenen zij direct hulp in noodsituaties. Ook bij grote ongevallen, bijna-rampen en evenementen bewijzen Rode Kruisvrijwilligers keer op keer hun waarde. In totaal staan in Nederland ruim 15.000 Rode Kruisvrijwilligers paraat voor het verlenen van noodhulp. Noodhulp van het Rode Kruis omvat een drietal hoofdactiviteiten:

1. Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen

Snel Inzetbare Groepen ter Medische Assistentie (SIGMA) worden bij een ramp uit een pool van vrijwilligers samengesteld. De vrijwilligers zijn afkomstig van plaatselijke afdelingen en districten van het Rode Kruis in de betreffende veiligheidsregio. Het doel van deze teams is het vergroten van de behandelcapaciteit van de medische professionele hulpverleners. We werkten in 2010 toe naar

een landelijke standaard om effectief bijstand te kunnen organiseren. Die ambitie zetten we door in 2011. Sigma-teams (ruim 1.300 vrijwilligers) staan 24 uur per dag, 365 dagen per jaar paraat om direct te kunnen helpen.

2. Verwanteninformatie bij calamiteiten (VWI)

Het is belangrijk dat mensen die worden geëvacueerd en/of opgevangen, snel kunnen worden getraceerd door hun verwanten. Bij

een ramp heeft de gemeente de wettelijke taak om informatie over de verblijfplaats van getroffen burgers vast te leggen en de naar hen zoekende verwanten in te lichten. Het Nederlandse Rode Kruis ondersteunt hierbij met de dienst Verwanteninformatie. De ruim 600 vrijwilligers van VWI zijn inzetbaar voor de ondersteuning van het gemeentelijke registratieproces en voor hulpverlening onder regie van de landelijke overheid. De dienst werkt op verzoek van het bevoegd gezag en wordt uitgevoerd door vrijwilligers, die hiervoor gebruik maken van het registratie- en zoekstelsel IRIS van het Nederlandse Rode Kruis.

Het contactherstel met verwanten is ook internationaal een kerntaak van het Rode Kruis. De ambitie in 2010 was daarom om een nauwere samenwerking te realiseren tussen de beroepskrachten en vrijwilligers die nationaal aan contactherstel werken, en de beroepskrachten en vrijwilligers die dat internationaal doen (Restoring Family Links). Belangrijke reden daarvoor is ook dat bij rampen en calamiteiten bijna altijd slachtoffers van meerdere nationaliteiten te betreuen zijn.

3. Opvang en Verzorging

Verspreid over het land kunnen meer dan 2.100 gecertificeerde vrijwilligers worden ingezet bij het inrichten van opvangcentra en de verzorging van iedereen die daar verblijft. Deze vrijwilligers zijn georganiseerd binnen de dienst Opvang en Verzorging van het Nederlandse Rode Kruis en worden hierbij ondersteund door de faciliterende diensten Logistiek en Verbindingen. Het

Nederlandse Rode Kruis zet de dienst Opvang en Verzorging altijd in onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag ter ondersteuning van het gemeentelijke proces Opvang en Verzorging. Tussen het Nederlandse Rode Kruis en bijna alle gemeenten/veiligheidsregio's zijn hier afspraken over gemaakt. Het bevorderen van kwaliteit en uniformiteit resulteert in regionale uitwisselbaarheid. Daarmee geven we gestalte aan een landelijk dekkende dienst Opvang en Verzorging.

Naast deze drie hoofdactiviteiten zijn er twee groepen vrijwilligers met een specifieke taak die in dit kader niet vergeten mogen worden: de vrijwilligers van logistiek (25 personen) en de vrijwilligers van de verbindingdienst (ongeveer 200, zowel een landelijke verbindingdienst als in afdelingen).

Noodhulp in 2010

47 verzoeken om noodhulpsteun kwamen in 2010 binnen bij het Rode Kruis. Verzoeken komen vanuit veiligheidsregio's, geneeskundige hulpverleningsorganisaties in de regio en organisaties als Schiphol, maar vooral vanuit lokale overheden. Het aantal verzoeken om assistentie was bijna een verdubbeling ten opzichte van 2009, toen de noodhulpvrijwilligers 24 keer om hulp werden gevraagd.

Verzoeken tot hulpverlening komen sinds eind 2010 binnen bij de landelijke meldkamer ambulancezorg. Hierdoor hebben we onze dienstverlening verder geprofessionaliseerd, en werken we aan de garantie om onze vrijwilligers snel ter plaatse te krijgen.

Het kan dooien

Extreme koude en extreme hitte waren vaak debet aan de inzet van Rode Kruisvrijwilligers. Door droogte ontstonden in april duinbranden in Bergen aan Zee. Het Rode Kruis assisteerde bij het ontruimen van het dorp en onze Snel Inzetbare Groep ter Medische Assistentie (SIGMA) heeft medische ondersteuning geboden aan de hulpverleners (brandweer, politie) die betrokken waren bij de brand.

Vanwege extreme hitte werd in juli bij een file op de A12 ter hoogte van Woerden water uitgedeeld. Ook de Vierdaagse in Nijmegen was zwaar deze zomer door de hoge temperaturen, waardoor extra medische ondersteuning werd geboden aan uitgedroogde en oververhitte wandelaars. Niet alleen scheen de zon in de zomer. Er raasde een flinke storm over Nederland en een camping in Velthuisen werd geëvacueerd. Het Rode Kruis hielp bij het registreren van geëvacueerde camping-gasten.

En het kan vriezen

Voor de mensen die op Schiphol vast kwamen te zitten door de aswolk in IJsland hebben wij 1.500 bedden geleverd. In de winter zorgde extreme sneeuwval ervoor dat opnieuw mensen kwamen vast te zitten op Schiphol en op diverse NS-stations. Het Rode Kruis leverde bedden en ondersteuning met Opvang en Verzorging. Vanwege de kou werden extra opvanglocaties geopend voor daklozen, waar het Rode Kruis bedden voor heeft geleverd.

Training, oefening en opleiding

We zijn altijd voorbereid en klaar voor inzet. Door middel van vele oefeningen worden vrijwilligers continu getraind in de taak die zij moeten uitvoeren. Een grote oefening waar het Rode Kruis aan heeft deelgenomen was in De Kokkel in Noord Holland-Noord. Hier werd gesimuleerd dat een veerboot problemen kreeg. Ook werd in mei deelgenomen aan een grote rampenoefening in Rotterdam, waar de hulpverlening na een terroristische aanslag in een metrostation werd geoefend.

Veiligheidsregio's

In 2010 is door de Ledenraad besloten dat we werken in 25 noodhulpregio's. Hiermee sluiten we aan bij de door de overheid ingestelde veiligheidsregio's, belangrijke opdrachtgevers voor onze noodhulpactiviteiten. Op regionaal niveau streeft het Rode Kruis naar convenanten met deze veiligheidsregio's.

Nagenoeg alle districten hebben de voorbereiding en de uitvoering van het samengaan in de veiligheidsregio hoog op de agenda staan. Zo heeft district Zoetermeer-Oostland als doelstelling voor 2011 geformuleerd: "Draagvlak bij districten en afdelingen voor samengaan in veiligheidsregio gerealiseerd hebben". Ook de districten Goeree Overflakkee en Vliethorst hebben als prioriteit het ondersteunen van de afdelingen bij het opgaan in de betreffende veiligheidsregio.

Per twee noodhulpregio's is binnen het Rode Kruis een Coördinator Noodhulp (CN) werkzaam, die de directe ondersteu-

ning op het gebied van noodhulp levert en de operationele (vrijwillige) staf aanstuurt. Het Nederlandse Rode Kruis heeft in 2010, vanwege het streven naar aansluiting bij de veiligheidsregio's, het aantal coördinatoren uitgebreid.

Op het Verenigingskantoor is een kleine noodhulpstaf van 8,5 fte betrokken bij de ondersteuning van de beroepsorganisatie in de noodhulpregio's. Deze staf signaleert ontwikkelingen op het gebied van noodhulp, zoekt actief samenwerkingsverbanden, structureert noodhulpprocessen en is verantwoordelijk voor beleidsontwikkeling, kwaliteitsbewaking en verbetering van de noodhulpprocessen.

Samenwerken en zelfredzaamheid

Stimuleren van samenwerking tussen de afdelingen stond in 2010 centraal, om zo beter aan te sluiten bij de veiligheidsregio's. Dat geldt ook voor 2011. De samenwerking in het Veiligheidsberaad (het landelijk overleg van de veiligheidsregio's) en in GHOR Nederland (het samenwerkingsverband op het gebied van regionale geneeskundige hulpverlening) heeft verder de onverminderde aandacht.

In 2011 gaan we door met de professionaliseringsslag van noodhulp. We sturen op kwaliteit, onder meer door het opleiden van vrijwilligers en door het houden van kwaliteitsmetingen.

In Nederland is noodhulp een vaste taak van het Nederlandse Rode Kruis. Vooral

door ontwikkelingen buiten onze vereniging vragen organisatie en kwaliteit van de uitvoering aandacht. Er worden hogere eisen aan de noodhulp gesteld en we gaan meer aansluiting vinden bij de externe veiligheidsregio's. We zullen daarom de werkwijze van de noodhulpverlening in Nederland verder verbeteren en uniformeren. Om aan te kunnen sluiten bij de veiligheidsregio's is meer samenwerking tussen districten van essentieel belang. Daarnaast gaan we onze blik meer extern richten en ervoor zorgen dat we structureel aan tafel zitten bij onze partners in veiligheid.

Daarnaast is het onderkennen van de zelfredzaamheid van getroffen en slachtoffers van groot belang. In onze huidige werkwijze houden wij onvoldoende rekening met de (hulp-)capaciteiten van diegenen die bijvoorbeeld worden opgevangen en geregistreerd. We moeten ons erop gaan richten gebruik te maken van capaciteiten van getroffen die willen helpen. Bewustwording hiervan is de eerste noodzakelijke stap. ■

Datum	Locatie	Melding	GE (SIGMA)	O&V	VWI/IRIS
6-1-2010	Haarlem	Gestrande reizigers op NS Station Haarlem		x	
10-1-2010	Amsterdam	Opvang Daklozen		x	
12-1-2010	Geleen	Grote brand in voedseldistributiebedrijf	x		
15-1-2010	Venlo	Opvang Daklozen		x	
21-1-2010	Eindhoven Airport	Opvang van adoptiekinderen uit Haïti	x		
4-2-2010	Groningen	Brand in studentenflat		x	x
9-2-2010	'S-Hertogenbosch	Bommelding in trein	x		
9-3-2010	Geleen	Grote brand in flatgebouw	x		
27-3-2010	Eindhoven	Zeer grote brand in een fabriek	x		
28-3-2010	Boekel	Omgevallen feestkar	x		
14-4-2010	Bergen aan Zee	Zeer grote duinbrand	x	x	
15-4-2010	Schiphol	Gestrande reizigers ivm aswolk		x	
29-4-2010	Den Haag	Slecht weer tijdens KoninginneNach	x		
2-5-2010	Enschede	Huldiging na behalen landskampioenschap	x		
3-5-2010	Enschede	Grote drukte bij bevrijdingsfestival	x		
17-5-2010	Den Haag	Vliegtuigramp in Tripoli, bemensen informatienummer			x
30-5-2010	Weert	Brand in een ziekenhuis	x		
4-6-2010	Eindhoven Airport	Melding vliegtuigcrash	x		
17-6-2010	Dordrecht	Gasexplosie			x
1-7-2010	Volendam	Grote brand centrum Volendam			x
1-7-2010	A12 Woerden/ Utrecht	Aanrijding met filevorming	x		
2-7-2010	Eindhoven	WK voetbal	x		
4-7-2010	Grubbenvorst	WK voetbal	x		
4-7-2010	Blerick	Stereo Sunday (evenement)	x		
11-7-2010	Rotterdam	WK voetbal	x		

Datum	Locatie	Melding	GE (SIGMA)	O&V	VWI/IRIS
13-7-2010	Amsterdam	WK voetbal	x		
14-7-2010	Montferland	Evacuatie camping			x
14-7-2010	Roermond	Na wegwaaien kamp, opvang scouts		x	
14-7-2010	Eindhoven	Gaslek	x		
14-7-2010	Deurne	Overlast weersinvloeden	x		
20-7-2010	Route Nijmegen	Diverse onwelwordingen	x		
22-7-2010	Valkenswaard	Zeer grote brand	x	x	
25-7-2010	Hulshorst	Ontruimingen ivm vliegtuigbom		x	
26-8-2010	Haaglanden	Vooralarmering ivm hevige regenval		x	
21-10-2010	Groningen	Boerderijbrand			x
26-10-2010	Aalten	Evacuatie na vondst van vliegtuigbom	x		
29-10-2010	Weurt	Grote brand in vleeswarenfabriek		x	
17-11-2010	Eelde Airport	Noodoproep vliegtuig	x		
19-11-2010	Utrecht	Opvang gestrande reizigers NS Utrecht	x	x	
30-11-2010	Hilversum	Extra opvang inrichten voor daklozen			
30-11-2010	Gouda	Extra opvang inrichten voor daklozen			
30-11-2010	Den Haag	Extra opvang inrichten voor daklozen		x	
4-12-2010	Schiphol	Gestrande reizigers		x	
4-12-2010	Rozenburg	Grote stroomstoring	x		
6-12-2010	Alphen aan den Rijn	Explosie in flat	x	x	x
10-12-2010	Alkmaar	Grote brand		x	x

subtotaal per dienst	27	16	8
totaal aantal incidenten met hulpvraag aan het Rode Kruis	47		

Eerste Hulp bij **EVENEMENTEN**

4 mei 2010 – Na de paniek op de Dam worden door het Rode Kruis Amsterdam in de buurt van de Dam 120 slachtoffers behandeld en opgevangen. Het Rode Kruis was die avond met 22 vrijwilligers actief.

Nederland is een evenementenland. Het Rode Kruis is op praktisch elk evenement in Nederland aanwezig. In 2010 waren er ook weer heel veel grote evenementen waarbij Rode Kruisvrijwilligers de hulpverlening verzorgden. Variërend van Sail Amsterdam en Koninginnedag tot de Tilburgse Kermis, en van diverse marathons en sportevenementen, waaronder de Tour de France, tot de Nijmeegse Vierdaagse. En natuurlijk waren onze Eerste Hulpvrijwilligers in de dagen voor Kerst ook te vinden op de Markt in Eindhoven voor een van de mooiste evenementen van Nederland: 3FM Serious Request.

Evenementenhulp is een van de kernactiviteiten van het Nederlandse Rode Kruis. Redenen daarvoor zijn:

- **Verspreiding Eerste Hulp en rampenvoorbereiding:** door vrijwilligers op te leiden om hulp te verlenen bij evenementen, verspreiden we de kennis van Eerste Hulp. Daarnaast is evenementenhulp een vorm van Eerste Hulpverlening in gecoördineerd verband, waarmee we een bijdrage leveren aan rampenvoorbereiding. Evenementen worden steeds meer gezien als potentiële rampen, die kunnen escaleren. The Love Parade in Duisburg maakte dat in 2010 maar al te zeer duidelijk.

- **Ervaring en trainen:** door het verlenen van Eerste Hulp bij evenementen kunnen vrijwilligers praktijkervaring opdoen in het behandelen van slachtoffers. Daarnaast leren zij in teamverband te functioneren en maken zij kennis met gecoördineerde inzetten. Tevens werken zij samen met professionele partners en blijven zij getraind.
- **Positionering Nederlandse Rode Kruis:** evenementen lenen zich er goed voor om te laten zien dat we in Nederland hulp verlenen en midden in de samenleving staan. Daarnaast zijn er bij evenementenhulp relatief veel jonge vrijwilligers actief, wat andere jongeren kan aantrekken.

11.000 vrijwilligers zijn ondertussen actief in de evenementenhulp. Soms zijn ze met zijn tweeën op de lokale braderie en soms met zijn vierhonderden, op de Nijmeegse Vierdaagse. De overgrote meerderheid van onze afdelingen en districten verleent Eerste Hulp bij evenementen. Dit levert immers een bijdrage aan het in de praktijk toepassen van eerste hulp en bevordert de zichtbaarheid van het Nederlandse Rode Kruis. Bovendien zijn geoefende vrijwilligers in georganiseerd verband van groot belang wanneer zich een grootschalig incident voordoet. Ook kan de Verbin-

Het Rode Kruis en de Vierdaagse

Meer dan 5.000 wandelaars bereiken de finishplaats van de Nijmeegse Vierdaagse dankzij de Eerste Hulpverlening van het Nederlandse Rode Kruis in samenwerking met het ministerie van Defensie. Er meldden zich in totaal 5.390 wandelaars bij de centrale hulpverleningstent van het Rode Kruis op de Wedren, en bij de gezamenlijke Eerste Hulpposten van Defensie en het Rode Kruis langs het parcours. Voor de hulpverlening bij de Rode Kruis posten werd in vier dagen zo'n 13 kilometer tape, 15 liter kamferspiritus, 10 liter jodium en 2 km watten gebruikt.

Op de laatste marsdag blijven de vrijwilligers van het Rode Kruis tot in de nacht paraat om Eerste Hulp te verlenen. Niet alleen wandelaars melden zich namelijk op vrijdag met kwetsuren bij het Rode Kruis, maar ook veel toeschouwers van de intocht. In totaal hebben 441 vrijwilligers zich gedurende 4 dagen ingezet. Er hebben 4.100 blaasbehandelingen plaatsgevonden, 745 wandelaars hebben Eerste Hulp ontvangen en in de medische dienst zijn 506 mensen behandeld door artsen en verpleegkundigen.

dingsdienst en de dienst Logistiek hierbij ondersteuning verlenen (zie pagina 60).

Met de opleiding Hulpverleners bij Evenementen beschikt het Nederlandse Rode Kruis over een gespecialiseerde opleiding voor hulpverleners bij grote gecoördineerde evenementen. Het volgen van deze gecertificeerde opleiding is een vereiste om als Rode Kruis hulpverlener bij evenementen aan de slag te kunnen. De uitrol van deze nieuwe opleiding vindt op dit moment plaats. De opleiding is in 2010 ontwikkeld en aangeboden, en de eerste opleidingen worden inmiddels uitgevoerd.

Kwaliteit

Het Rode Kruis zal hard moeten werken om te (blijven) voldoen aan de kwaliteitseisen die tegenwoordig worden gesteld aan een verantwoorde hulpverlening bij evenementen. Uniforme werkwijzen zijn daarbij cruciaal. Waar nodig zullen we daarom sa-

menwerken met strategische partners die garant staan voor kwalitatief hoogwaardige medische hulp en die ervaren en bekwaame beroepsbeoefenaren kunnen leveren. Contacten hiertoe zijn gelegd, wat uiteindelijk moet leiden tot samenwerkingsverbanden voor de langere termijn.

Naar 2011

In 2010 hebben we bij het Rode Kruis ook nagedacht over de toekomst van evenementenhulpverlening. De wijze van evenementenhulp kan (in kwaliteit) per regio of evenement wel eens verschillen. Naast verscherpte regelgeving rondom evenementen zijn ontwikkelingen als zelfhulp' en 'burgerhulpverlening' ook van invloed op het verlenen van Eerste Hulp bij evenementen. Hierdoor komt bijvoorbeeld de focus van het Rode Kruis meer te liggen op het opleiden van medewerkers van andere organisaties tot eerstehulpverlener voor (kleinere) evenementen, dan

om als Rode Kruis zelf aanwezig te zijn op deze evenementen.

Daarnaast zullen we mede vanuit de Regionale Service Centra nadrukkelijk aandacht moeten besteden aan vrijwilligersmanagement. De Coördinatoren Noodhulp bij de RSC's die evenementenhulp in hun takenpakket hebben, zullen ook moeten werken aan verdere inhoudelijke kennis van evenementenhulp. Door de enorme groei van het aantal evenementen en daarbij voorkomende incidenten vindt een professionaliseringslag plaats. De Coördinator Noodhulp moet fungeren als professionele counterpart van de opdrachtgever en vergunningverstrekker (gemeenten, gehoord hebbende GGD en GHOR).

In 2011 zal het Rode Kruis gaan werken aan de verdere professionalisering van evenementenhulp. Want dat evenementenhulp een van de kernactiviteiten van het Rode Kruis is, mag overduidelijk zijn. ■

ZONDER ENIG SPOOR

HULPLIJN Vermiste Personen

Je vader, dochter, broer, partner of andere geliefde verdwijnt ineens zonder enig spoor. Meteen komen er vragen naar boven: moet ik al een melding doen bij de politie of niet, kan ik de media inschakelen, hoe moet ik dat doen? De Hulplijn Vermiste Personen biedt ondersteuning.

Er zijn jaarlijks zo'n twintig mensen in Nederland die langer dan een jaar vermist zijn. Achterblijvers van vermissing geven vaak aan dat ze het gevoel hebben dat ze in een compleet andere wereld terecht komen. Niemand lijkt ze te begrijpen. In veel gevallen neemt de politie de melding op, maar heeft vaak geen tijd om uitgebreid in gesprek te gaan met de

achterblijver. Daarnaast heeft de reguliere hulpverlening over het algemeen geen directe ervaring met vermissing en het onzekere proces wat nabestaanden hierdoor meemaken. Om dit gat in de hulpverlening te vullen, is in samenwerking met het Korps Landelijke Politiediensten en Slachtofferhulp, de landelijke Hulplijn Vermiste Personen opgericht.

Via het gratis telefoonnummer 0800-837 6478 en www.vermistepersonen.nl komen mensen die te maken hebben met een vermissing bij de Hulplijn terecht. We bieden gratis telefonisch praktische en emotionele ondersteuning aan achterblijvers van vermisten en proberen bij te dragen aan het krijgen van een levensteken van hun dierbaren. De Hulplijn fungeert ook als

brug tussen achterblijvers en het netwerk aan organisaties die in de uitvoering van hun taak met vermissing worden geconfronteerd. Dit kan in de vorm van een eenmalige vraag of langdurige ondersteuning, al naar gelang van de behoefte van de hulpvrager. Naast emotionele ondersteuning bij het omgaan met onzekerheid en verlies, geven we ook praktische adviezen of zetten we oproepen in de media in. Verder bemiddelen we met relevante partners als politie, ambassades, ervaringsdeskundigen, hulpverleners en juristen.

Onze activiteiten in 2010

De Hulplijn heeft in 2010 185 nieuwe hulpverzoeken in behandeling genomen. 90 ondersteuningsverzoeken, waarbij een of meerdere achterblijvers van vermissing emotioneel en praktisch ondersteund worden. De Hulplijn heeft eind 2010 163 hulpverzoeken in behandeling waarin in sommige gevallen de maatschappelijk werkers van de Hulplijn Vermiste Personen achterblijvers al meer dan 5 jaar ondersteunen.

Soort hulpverzoek	
Informatieverzoek	91
Ondersteuningsverzoek	90
Signalering van vermiste	1
Levensteken van vermiste	3
Totaal	185

De meeste ondersteuningsverzoeken betreft een vermissing van een volwassene. De meeste ondersteuningsverzoeken betreft een vermissing van een volwassene. Een vermissing van een kind onder de twaalf jaar komt gelukkig maar heel weinig voor. In 2010 behandelde de HVP 2 verzoeken voor een vermist kind onder de 12.

Leeftijd bij vermissing	Aantal
Jonger dan 12 jaar	2
Tussen 12 en 18 jaar	9
Tussen 18 en 25 jaar	11
25 jaar en ouder	52
Totaal	74

De meeste vermissingen die bij de Hulplijn binnenkomen, zijn Nederlanders die vermist zijn in Nederland. Wij helpen ook als het gaat om Nederlanders die in het buitenland vermist zijn. In 2010 waren 20 verschillende landen betrokken bij vermissingen, verspreid over de hele wereld.

Ook helpen wij mensen uit het buitenland die iemand vermisten in Nederland. Zo zijn er bijvoorbeeld Poolse mensen die in Nederland vermist raken. Vaak gaat het om vakantiegangers of tijdelijke werknemers en een enkele keer om vluchtelingen. Wij hebben contact met verschillende instanties in het buitenland die met vermissingen te maken hebben.

Themadagen

De Hulplijn vermiste personen biedt één op één contact. Daarnaast organiseren wij een aantal dagen die ‘vermissing’ als thema hebben. Zoals De Internationale Dag van het Vermiste Kind; de Nationale dag van de Vermisten; en een informatieve dag voor achterblijvers van vermisten. ■

Het **MENSELIJKE VERHAAL** achter rampen en conflicten

Dit jaar opende het Humanity House haar deuren op de Prinsegracht 8 in Den Haag. Een initiatief van het Rode Kruis, bedoeld om mensen te laten ervaren hoe het is om op de vlucht te zijn voor rampen of conflicten. Het Rode Kruis wilde een ontmoetingsplek creëren waar professionals onderling, maar ook met het publiek de dialoog kunnen aangaan over onderwerpen rondom noodhulp en oorlogsrecht.

In 2009 stelde de gemeente Den Haag een locatie ter beschikking voor de vestiging van het Humanity House. Prinses Margriet verrichtte op 9 december 2010 de openingshandeling.

“Het Humanity House is abnormaal. Zo raar dat wat voor ons niet normaal is voor anderen wel normaal is.” Treffender had een middelbare schoolleerling tijdens een proefbezoek aan het Humanity House haar

ervaring niet kunnen samenvatten. Voor het Rode Kruis een teken dat het doel waarmee het Humanity House is opgezet, voor dit meisje bereikt was. Het Humanity House laat mensen beleven hoe het is om

getroffen te zijn door rampen en conflicten. Doel is om het publiek met een andere bril naar rampen en conflicten te laten kijken. Hiermee helpt het Humanity House direct om een hele brede doelgroep bewust te maken van de noodzaak van noodhulp en humanitair oorlogsrecht. De bezoeker ervaart hoe het is om alles wat vanzelfsprekend is, kwijt te raken. Daarbij richt het Humanity House zich op een breed publiek. De educatieve programma's zijn er al voor leerlingen uit groepen 7 en 8 van de basisschool.

De bezoekers van het Humanity House worden voor vragen gesteld waarover ze kunnen nadenken tijdens het bezoek. Deze vragen zijn gestoeld op de realiteit van mensen in oorlogs- of rampgebieden, en daarmee soms ook confronterend. Wat betekent het om te moeten (over)leven in een gebied waar oorlog heerst of waar een (natuur)ramp heeft plaatsgevonden? Hoe voelt het om verstoten van huis en haard, op de vlucht en aangewezen op noodhulp te zijn? In het Humanity House horen, zien en beleven bezoekers de persoonlijke verhalen achter rampen en conflicten. Dit gebeurt met een 'experience' die indruk maakt en met een gevarieerd programma van exposities, lezingen, debatten, films en educatieve activiteiten.

Het Humanity House is een initiatief van het Nederlandse Rode Kruis en wordt ondersteund door de gemeente Den Haag en het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling van de Europese Commissie. Met de komst van het Humanity House

wordt er in Den Haag, de internationale stad van Recht en Vrede, een brug geslagen tussen alle humanitaire organisaties die de stad herbergt en het publiek. Samenwerking met andere partijen is dan ook een rode draad in de ontwikkeling van het Humanity House. In korte tijd verbonden zich enkele grote partners aan de organisatie. Een goede eerste stap om het Humanity House ook echt te laten uitgroeien tot ontmoetingsplek en platform voor professionals uit de humanitaire sector. Het Humanity House werkt nu samen met de Wageningen Universiteit, Cordaid, Mensen in Nood, Stichting Vluchteling en Unicef Nederland. Tevens biedt het Humanity House nu al een nieuw thuis aan bestaande platformen, zoals het Netherlands Humanitarian Panel en het Café Humanitaire van PSO, een vereniging van bijna zestig Nederlandse ontwikkelingsorganisaties. De eerste mediapartner van het Humanity House is Global Village Media.

Ambities voor 2011

Het Humanity House wil de rol van platform voor professionele hulpverleners en publiek verder invullen. Uitbreiding van de samenwerkingsverbanden is daarbij onmisbaar. Daarnaast zal het Humanity House de toegang tot kennis en content uitbreiden organiseren. Het Humanity House moet het logische kennisknooppunt zijn voor informatie over rampen en conflicten overal in de wereld.

In 2010 lag de nadruk op de oprichting en het open gaan van het Humanity House. 2011 wordt het jaar waarin de organisatie

stevig wordt neergezet en meer verdieping wordt aangebracht. Voor de dagelijkse operationele gang van zaken zullen de financiële en organisatorische processen worden gestroomlijnd en toetsingskaders worden ontwikkeld voor de platformprogrammering. Ook wordt gekeken hoe het bestuur verder kan worden geoptimaliseerd.

In 2011 zal de marketing worden geïntensifieerd zodat het publiek zijn weg kan vinden naar het Humanity House. Onder meer wordt het zichtbaar gemaakt in de openbare ruimte met het Humanity House on Tour. Een mobiele tentoonstelling die ter plekke een kleine bewustwording onder het publiek brengt. Voor scholen, die een belangrijke doelgroep vormen, zal een interessant educatief programma worden geboden. Om het Humanity House relevant en actueel te houden zullen wisselende exposities worden georganiseerd. ■

Eerste Hulp in vier stappen:

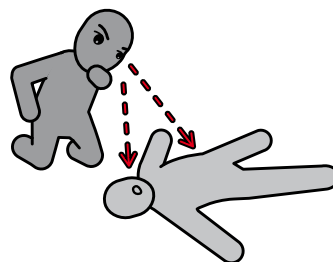

WEET WAT JE MOET DOEN

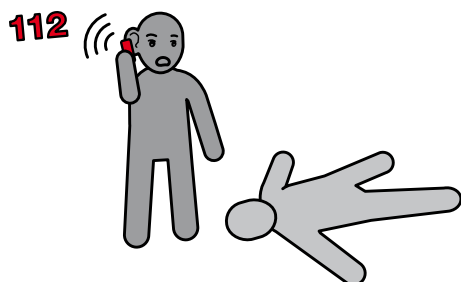
www.1ehulp.nu

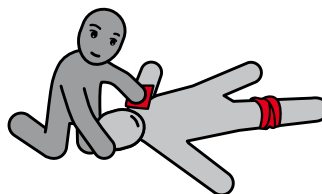
1 ZORG VOOR **VEILIGHEID**

2 BEOORDEEL DE **TOESTAND** VAN HET SLACHTOFFER

3 ALARMEER DE **HULPDIENTEN**

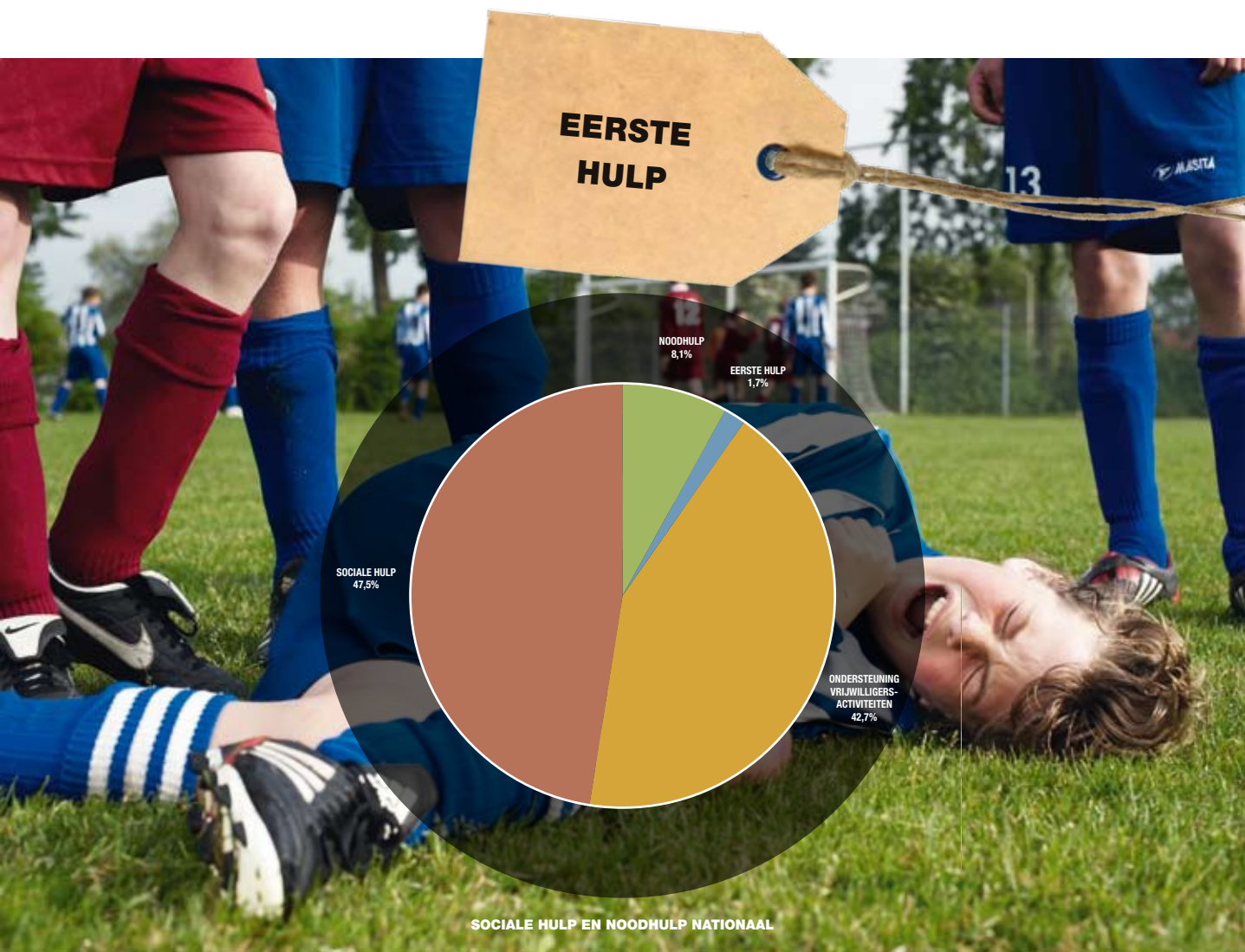

4 VERLEEN VERDERE **EERSTE HULP**

Het Nederlandse **Rode Kruis**

hoofdstuk 4

Het Rode Kruis is het symbool voor hulp aan mensen in nood. Wereldwijd zijn we een van de grote spelers op het gebied van Eerste Hulpverlening en Eerste Hulp onderwijs. Door de inspanningen van het Rode Kruis worden wereldwijd jaarlijks tienduizenden levens gered. Om het belang van Eerste Hulp onder de aandacht te brengen, riep het Rode Kruis in 2000 de tweede zaterdag van september als Wereld Eerste Hulp Dag uit. Ieder jaar organiseren meer dan 100 Rode Kruis en Rode Halve Maan verenigingen wereldwijd activiteiten om mensen bewust te maken van het belang van Eerste Hulp. Want niet alleen de Eerste Hulpverleners van het Rode Kruis kunnen Eerste Hulp verlenen. Directe hulp door omstanders kan schade aan de gezondheid beperken of zelfs een verschil maken tussen leven en dood. Daarom heeft het Rode Kruis in 2010 veel aandacht besteed aan dit thema.

Zelf hulp geven is niet **MOEILIK**

Jaarlijks vinden er in Nederland 1,8 miljoen medische behandelingen plaats als gevolg van een ongeval thuis. Wekelijks worden ruim driehonderd mensen getroffen door een hartstilstand. In veel gevallen kan leed worden voorkomen of kunnen zelfs levens worden gered als omstanders iets doen. Die eenvoudige handelingen die iedereen kan leren, noemen we Eerste Hulp.

De Rode Kruis- en Rode Halve Maanbeweging verleent wereldwijd Eerste Hulp aan mensen in nood. Maar we verspreiden kennis en kunde op het gebied van Eerste Hulp ook actief. In Nederland is dat zonder meer nodig: hier beschikt slechts 3,2% van de bevolking over aantoonbare Eerste Hulp vaardigheden. Dat is veel minder dan wat in de ons omringende landen gebruikelijk is. En het aantal neemt langzamerhand zelfs af!

Het Nederlandse Rode Kruis wil dat hier verandering in komt. Wij zetten ons om die reden de komende jaren actief in om op een toegankelijke en laagdrempelige manier kennis van Eerste Hulp aan te bieden. Want: iedereen moet kunnen rekenen op Eerste Hulp. Wij zijn een organisatie die klaar staat om mensen in nood te helpen. Met deze Eerste Hulpmissie stellen we bovendien mensen in staat om voordat de hulpverleners ter plekke zijn, alvast zichzelf en anderen te helpen.

We merken dat Eerste Hulp goed aansluit bij het thema zelfredzaamheid in de rampenhulpverlening. In dit kader hebben we in 2010 deelgenomen aan pilots met de brandweer Amsterdam-Amstelland en pilots in de gemeente Raalte. Deze pilots hielden in dat inwoners in de omgeving via lokale media als huis-aan-huisbladen op werden geroepen deel te nemen aan een gratis cursus Eerste Hulp. De cursus bestaat uit een uur theorieles via een e-learning module, met aansluitend een dagdeel praktijkles.

Irene Moors, Rode Kruis-ambassadeur:

“Ik heb zelf de cursus gedaan en het viel erg mee. Achteraf denk je als moeder toch: waarom heb ik dat niet veel eerder gedaan?”

Verscheidende deelnemers toonden zich vervolgens geïnteresseerd voor de uitgebreide cursus, die opleidt voor het landelijk EHBO diploma.

Wij werken met diverse gesprekspartners op het gebied van Eerste Hulp: het Oranje Kruis, de Nederlandse Reanimatieraad, de Nederlandse Hartstichting en ook de EHBO-bonden, opleidingsinstituten en verschillende commerciële aanbieders.

Ons gezamenlijk doel is: het verspreiden van kennis over Eerste Hulp. Begin 2010 is het Rode Kruis een samenwerking aangegaan met Iedereen EHBO, een commerciële aanbieder. Wij hebben een cursus van hen gecertificeerd en hebben publicitair samengewerkt.

Publiekscampagne met test

Om te realiseren dat iedereen die Eerste Hulp nodig heeft deze ook krijgt, willen we zoveel mogelijk mensen bereiken en motiveren. In juni en september 2010 hebben we daarom een publiekscampagne gehouden. Via reclamespots op televisie, de Rode Kruis website, Twitter, een online bannercampagne

en een persbericht hebben we mensen de vraag gesteld: Weet jij wat je moet doen? Mensen werden opgeroepen om op de website een online test te doen over Eerste Hulp bij de 7 meest voorkomende letsels.

Circa 250.000 mensen hebben de online Eerste Hulp test gemaakt. Slechts 6% van de testdeelnemers had alle antwoorden goed. Gemiddeld werden er 3,9 van de 7 vragen juist beantwoord. Meer dan 23.000 daarvan hebben hun e-mailadres achtergelaten om verdere Eerste Hulp-tips te ontvangen.

Naast de test hebben we een online Snelcursus Eerste Hulp gelanceerd over de 7 meest voorkomende letsels. De cursus bestaat uit een online gedeelte en een praktijksessie. In de online cursus wordt theorie toegelicht door Irene Moors en worden simulaties van ongevallen gegeven waarbij deelnemers zelf opdrachten tot Eerste Hulphandelingen moeten geven. Op deze wijze leren ze wat te doen bij veel voorkomende ongevallen. Cursisten beoordeelden de cursus gemiddeld met een 7,8.

Eind 2010 is de Eerste Hulpapplicatie voor de iPhone gelanceerd. Deze kwam direct in de top 5 van meest gedownloade apps terecht. In 2011 zal ook een Android versie worden ontwikkeld. De Eerste Hulp applicatie geeft je kort en bondig instructies in geval van nood. Van brandwond tot valpartij, van vergiftiging tot verstuijing. Zo vertelt je mobiele telefoon direct wat je moet doen bij iemand die zich bijvoor-

beeld verslikt of bewusteloos is. Maar geeft ook informatie over wat je vooral niet moet doen wanneer je kind een slok schoonmaakmiddel heeft genomen. De informatie is bovendien gekoppeld aan hulpdiensten in de buurt: met één druk op de knop wordt het centrale alarmnummer 112 gebeld, of kun je via GPS het dichtstbijzijnde ziekenhuis met EHBO vinden.

Met het Universitair Medisch Centrum St Radboud in Nijmegen heeft het Rode Kruis samengewerkt in het project www.aed4.eu. Het UMC St Radboud wil met deze website een up-to-date overzicht maken van alle AED's in Nederland. In een aantal plaatsen is hier met plaatselijke afdelingen inmiddels mee proefgedraaid. Begin volgend jaar komt hier een vervolg op.

Eerste Hulp in 2011

We zijn op de goede weg, maar we zijn er nog niet. Voor het komende jaar ligt er een aantal duidelijke aandachtspunten. In de eerste plaats zullen we de nieuwe Europese richtlijnen voor Eerste Hulp moeten verwerken in onze cursussen en materialen. Een tweede punt is het gebruiksvriendelijker

Jaartal	Aantal unieke bezoekers www.rodekruis.nl/eerstehulp
2008	6.614
2009	126.448 192.425
2010	deelnemers aan de online eerste hulp test: 250.000

Botbreuken koelen?

Het Rode Kruis liet Maurice de Hond begin juni onderzoek doen onder 1.500 Nederlanders. Wij vroegen hen wat ze zouden doen als ze zouden worden geconfronteerd met ongelukjes als een kind dat zich verslikt in een knikker, een brandwond, een kind dat een slok schoonmaakmiddel opdrinkt, een snijwond en een vermoedelijke botbreuk. Gemiddeld gaf slechts 34% van de ondervraagden bij onderstaande vijf letsels het juiste antwoord.

Verslikking

Maar liefst vier op de vijf Nederlanders weet niet wat de beste handelswijze is wanneer een kind zich verslikt in een knikker of ander speelgoed. Zo'n één op de tien Nederlanders (9%) kiest er zelfs voor om het kind ondersteboven te houden. Stevig kloppen tussen de schouders en het kind van achter vastpakken en een buikstoot geven, worden veel genoemd. Maar de beste oplossing,

een combinatie van beide, wordt maar door één op de vijf van de ondervraagden herkend.

Botbreuk

Ook bij een vermoedelijke botbreuk, weet slechts één op de vijf Nederlanders dat het beter is om eerst te koelen alvorens naar de Eerste Hulpafdeling van het ziekenhuis te gaan. 56% van de Nederlanders gaat direct naar de Eerste Hulp. Eén op tien Nederlanders (11%) geeft aan eerst aan de gevoelige plek te voelen om te controleren of het bot gebroken is.

Brandwond

Dat je een brandwond moet koelen met lauw water weet bijna de helft (48%) van de ondervraagden. Maar een bijna even grote groep (47%) denkt dat je een brandwond het beste kunt koelen met koud water, terwijl dit minder effectief is en een stuk pijnlijker voor het slachtoffer.

Eerste Hulp kan half miljoen euro ziekenhuiskosten besparen

Een ziekenhuis kan op jaarbasis veel geld besparen, als meer mensen op de hoogte zijn van eerste hulp bij kleine ongevallen. Dat zei Marcel Levi, voorzitter van de Raad van Bestuur van het Academisch Medisch Centrum (AMC) in Amsterdam bij de lancering van de Eerste Hulp-app. Elk jaar ontvangt het AMC ruim 40.000 patiënten op de Spoed Eisende Hulp (SEH). Naar schatting 4.500 van deze patiënten hadden met meer Eerste Hulp-kennis zelf het probleem kunnen oplossen, zonder de SEH te bezoeken.

Marcel Levi: "Als je bedenkt dat een gemiddeld SEH-consult 100 euro kost, dan kan de gezondheidszorg zonder die 4.500 onnodige consulten op jaarbasis, al gauw een half miljoen euro aan kosten besparen. Kun je nagaan wat dat voor heel Nederland kan betekenen."

maken van de huidige cursistenadministratie. In 2011 moet ook de Eerste Hulp Raad officieel haar werkzaamheden gaan beginnen. Door de richtlijnen van deze Raad wordt het voor organisatoren, instructeurs maar vooral ook voor het publiek duidelijker wat de inhoud en de kwaliteit is van de verschillende Eerste Hulp-cursussen van verschillende aanbieders.

Met onze Eerste Hulp activiteiten willen we in 2013 hebben bereikt dat 75% van de Nederlanders basiskennis heeft van Eerste Hulp. Dit doen we door campagne te voeren, zodat mensen het belang onderschrijven dat iedereen Eerste Hulp zou moeten kunnen verlenen. We activeren onze eigen vrijwilligersorganisatie en werken nauw samen met alle partners op het gebied van

Eerste Hulp. Daarnaast ontwikkelen we onder mee hoogwaardige handleidingen, cursussen en boeken die voldoen aan Europese normering. ■

AMBASSADEURS in Actie

Onder ruim 30.000 vrijwilligers die het Nederlandse Rode Kruis telt, bevinden zich vijf hele bekende. Zij zetten hun expertise en bekendheid in om de hulpverlening van het Rode Kruis zichtbaar te maken.

De reportages die Eric Corton maakt voor Serious Request worden ieder jaar indringender. Eind 2010 publiceerde hij het boek 'Wilde Wereld', over zijn ervaringen in Afrika als Rode Kruis ambassadeur.

Humberto Tan "redt" internationaal fotomodel Yfke Sturm van een verstikking tijdens een Eerste Hulp cursus voor de Rode Kruis ambassadeurs in maart.

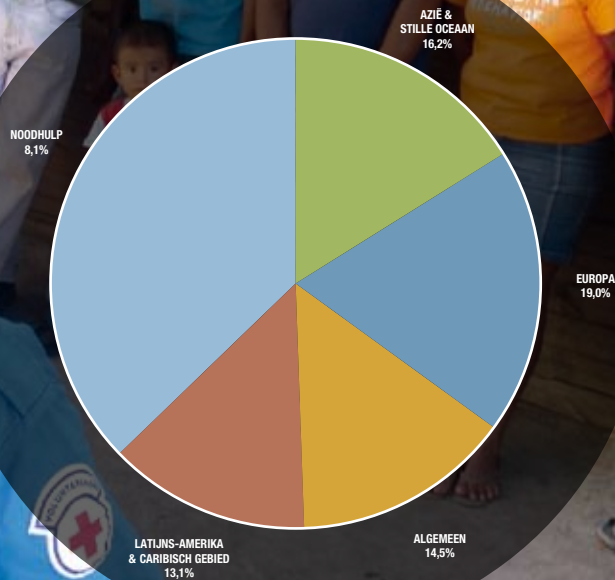
Floortje Dessing roept Nederland op in actie te komen voor de slachtoffers in Pakistan, augustus 2010.

Irene Moors is het gezicht van de online cursus Eerste Hulp en is zeer betrokken bij sociale hulp in Nederland. In september gaf Irene een cursus Eerste Hulp aan Tweede Kamerleden.

hoofdstuk 5

ZELFREDZAAMHEID INTERNATIONAAL

LANGDURIGE HULP INTERNATIONAAL

Het Nederlandse Rode Kruis is wereldwijd actief op het gebied van rampenvoorbereiding en risicovermindering, HIV/Aids-preventie en -zorg, en basis gezondheidszorg. Laatstgenoemd thema combineren we vaak met programma's voor verbetering van water- en sanitaire voorzieningen en hygiënepromotie. Een constant aandachtspunt in alle programmaactiviteiten is de focus op zelfredzaamheid van mensen en de capaciteitsversterking van de collega Rode Kruisverenigingen in het betreffende land.

Kenmerkend voor 2010 is dat het Nederlandse Rode Kruis steeds vaker samenwerkt in consortiumverband. In Haïti werkten we nauw samen met het Canadese Rode Kruis: zij bouwen 7.500 huisjes, wij bouwen water- en sanitaire voorzieningen voor 6.500 families. In Centraal Azië werken we nauw samen met het Amerikaanse en Duitse Rode Kruis en de Federatie op het terrein van Rampenvoorbereiding en Risicovermindering. Daarnaast werken we met name in de HIV/Aids-programma's zeer intensief en vruchtbaar samen, ook met associaties van mensen met HIV en/of Aids. Hierdoor ontstaan creatieve netwerken van grote en kleine organisaties met een breed scala aan professionele competenties en ervaring. Deze netwerken voeden nieuwe initiatieven op het gebied van preventie en zorg, anti discriminatie en stigmatisering. Ook met het bedrijfsleven zullen we in de komende jaren vaker en intensiever gaan samenwerken, omdat we hiervan veel moeten en kunnen leren.

We moeten aandacht besteden aan de invulling van lange termijn hulpverlening in een wisselende verhouding. De oude tweedeling van het denken in noodhulp en ontwikkelingshulp is niet altijd relevant vanwege het toenemend aantal chronische noodsituaties. Daarvoor moeten oplossingen worden gevonden. Net als voor technische uitdagingen: mensen verhuizen bijvoorbeeld niet direct vanuit een tent naar een nieuw huis, dus zijn er tussenoplossingen nodig.

GEZONDHEID BEREIKBAAR

BASISGEZONDHEIDSZORG en HIV/Aids

Wereldwijd is de toegang tot medische voorzieningen verre van optimaal. Dat 2,5 miljard mensen elke vorm van medische zorg ontberen is schokkend.

Op veel plaatsen in de wereld ontbreken de meest elementaire zaken. Ook al is moedersterfte de laatste 10 jaar met één derde gedaald, toch sterven er iedere dag nog altijd 1.000 vrouwen door complicaties tijdens de zwangerschap of bevalling. Per jaar overlijden wereldwijd rond 9 miljoen kinderen jonger dan vijf jaar. Daarvan had 70% simpelweg voorkomen kunnen worden door eenvoudige basisvoorzieningen en voorlichting.

Ofschoon de afgelopen 10 jaar enorme vooruitgang is geboekt in de beschikbaarheid van HIV-medicatie, krijgt in ontwikkelingslanden slechts een op de drie mensen die deze medicijnen nodig hebben, deze ook daadwerkelijk.

Het Nederlandse Rode Kruis zet zich wereldwijd met meer dan twintig gezondheids- en HIV/Aids-programma's in om basisgezondheidszorg aan de meest kwetsbaren aan te bieden of beter toe-

gankelijk te maken. Dat gebeurt in de volgende landen: Colombia, Liberia, Sierra Leone, Ivoorkust, Eritrea, Ethiopië, Kenia, Oeganda, China, Indonesië, Libanon, de Palestijnse gebieden, Soedan, Malawi, Namibië, Tadzjikistan, Kirgizië en Turkmenistan. Het geven van voorlichting aan kwetsbare groepen, zoals bijvoorbeeld zwangere vrouwen en mensen die zijn besmet met het HIV-virus, is een erg belangrijk onderdeel van onze inzet. We zoeken voortdurend naar een geïntegreerde aan-

pak, die er op is gericht de weerbaarheid van mensen te vergroten.

In 2010 vormden de gevolgen van HIV/Aids voor kinderen die hun ouders hebben verloren of zelf besmet zijn met het virus en de hulp voor hun verzorgers het thema van 3FM Serious Request (zie pagina 111).

Onze activiteiten in 2010

Eind mei vond onze jaarlijkse bijeenkomst over HIV/Aids plaats. Ruim 30 collega's uit de 12 landen waar we actief zijn op het gebied van HIV/Aids kwamen bijeen in Khar-toem, Soedan. De opening was in handen van de Soedanese minister van Volksgezondheid. Beelden en 'soundbytes' van de bijeenkomst werden in de hele Arabische wereld op TV journaals uitgezonden. Aan grote ronde tafels voerden de deelnemers levendige discussies: Hoe bereik je mensen die niet durven uit te komen voor hun besmetting? Wie weet hoe je vrijwilligers die van minder dan één dollar per dag moeten rondkomen, motiveert en vasthoudt? Hoe helpen we HIV-positieve kinderen die wees zijn geworden na de aardbeving in Haïti?

**Slechts 1 op de 3 mensen
die medicijnen nodig hebben,
krijgt die ook.**

Een hoogtepunt was een veldbezoek naar één van de HIV/Aids-projecten van de Soedanese Rode Halve Maan. Hier kregen de projectleiders uit de verschillende landen de kans om hun kennis en ervaring in een an-

dere omgeving in te zetten. De Rode Kruis en Rode Halve Maanverenigingen uit Soedan, Eritrea, Kenia, Ethiopië, Oeganda, Malawi, Sierra Leone, Ivoorkust, Liberia, Haïti en China zijn vol nieuwe ideeën en inspiratie weer teruggekeerd naar huis, om daar hun werk met nieuwe inspiratie voort te zetten en te verbeteren.

Ook in 2010 is de integratie van HIV/Aids in reguliere gezondheidsprogramma's een punt van aandacht gebleven. Daarnaast zijn we gestart met het voorbereiden van projecten om meer nieuwe gevallen van tuberculose te ontdekken, met nadruk ook bij mensen die HIV-positief zijn. Deze projecten gaan in 2011 lopen (mits voldoende financiering wordt verkregen).

Innovatie

We zijn steeds op zoek naar mogelijkheden om de meest kwetsbaren in de samenleving te bereiken. Zo ontvangen we van de stichting PSO Capaciteitsopbouw

in Ontwikkelingslanden financiering voor twee leerwerktrajecten om ons verder te profileren in de specifieke Rode Kruis niche in de gezondheidszorg. Eén van deze leerwerktrajecten werkt een thema uit, dat gekoppeld is aan de inzet van het Rode Kruis voor "stille rampen": zeer kwetsbare bevolkingsgroepen die structureel vergeten worden maar eigenlijk in een chronische noodsituatie leven, zoals bijvoorbeeld bedoeïenstammen in Oost-Soedan. Een ander aspect is het uitvoeren van HIV/Aids programma's in (post) conflictgebieden. In samenwerking met het Internationale Comité van het Rode Kruis (ICRC) en andere samenwerkingspartners willen we ons daar verder in specialiseren. ■

VERKLEIN DE KANS

Rampenvoorbereiding en **RISICOVERMINDERING**

De afgelopen twee decennia verdubbelde het aantal weergeassocieerde rampen zoals stormen, droogtes en overstromingen. Het zijn de armste bevolkingsgroepen in de armste landen die hierbij het hardst getroffen worden.

Noodhulp, hoe belangrijk ook, bestrijdt enkel de gevolgen van rampen, maar vermindert het risico op rampen niet.

Daarvoor is een preventieve aanpak nodig. Hierdoor kunnen niet alleen vooraf meer mensenlevens worden gered, maar bovendien kost preventie aanzienlijk minder geld dan noodhulp.

Het Nederlandse Rode Kruis ondersteunt activiteiten op de volgende terreinen:

- **Rampenvoorbereiding**

Wij ondersteunen maatregelen die erop zijn gericht om de noodhulpverlening

snel en efficiënt te laten verlopen, zoals rampenplanning, het aanleggen van noodvoorraden, het organiseren van Eerste Hulpopleidingen voor vrijwilligers en het opzetten van nationale reddings-teams. Zusterverenigingen werken hiervoor nauw samen met overheden, maar zijn ook vaak actief op gemeenschapsvlak.

- **Tijdige evacuatie en veilig onderdak**
Bijvoorbeeld door het opzetten van

waarschuwingssystemen, het uitwerken van evacuatieplannen en het inrichten van scholen of gemeenschapscentra als schuilplaatsen.

- **Risicovermindering**

We verminderen het risico dat een extreem natuurfenomeen uitgroeit tot een vernietigende ramp, door vooraf allerlei beschermende maatregelen te nemen zoals de aanleg van mangrovebossen langs kustlijnen, met als doel om de

kracht van de golven ten gevolge van een cycloon of tsunami te breken.

- **Voorlichting en communicatie**

Bewustwording creëren bij de bevolking, het verzorgen van capaciteitsopbouw van zusterverenigingen, maar ook lobbywerk naar plaatselijke overheden dragen allemaal bij aan het verminderen van de gevolgen van rampen.

Onze activiteiten in 2010

In 2010 krijgen we van het Ministerie van Buitenlandse Zaken goedkeuring (binnen het Medefinancieringsstelsel MFS-II) voor het voorstel dat is gedaan door de 'Partners for Resilience alliantie', waarvan het Nederlandse Rode Kruis penvoerder is. Dit innovatieve programma op het vlak van de integratie van rampenrisico vermindering,

Preventieve aanpak spaart mensenlevens en geld.

klimaatadaptatie en het beheer van ecosystemen zal de komende vijf jaar in negen landen worden uitgevoerd. Dit gebeurt in samenwerking met vier andere partners: Cordaid, CARE, Wetlands en het Rode Kruis Klimaatcentrum. Het Rode Kruis zal actief zijn in Nicaragua, Guatemala, Ethiopië, Kenia, Oeganda, Indonesië en de Filipijnen. De activiteiten zullen zich richten op het versterken van de weerbaarheid van kwetsbare gemeenschappen, capaciteitsopbouw van de samenleving en het voeren van een beleidsdialoog op bovenvermelde terreinen.

Ook zal een belangrijke leercomponent deel uitmaken van het programma.

Evaluatie

In 2010 verscheen het externe evaluatierapport van het 'Disaster Risk Reduction and Climate Change Programme, 2008-2010', gefinancierd door het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Het programma werd in Colombia, Ethiopië en Indonesië uitgevoerd.

Uit het rapport:

"Het is duidelijk dat alle uitgevoerde interventies zeer relevant zijn voor de doelgroepen, die steeds vaker te kampen hebben met droogteperiodes, onvoorspelbare regenval, bevolkingsdruk, voedsel onveiligheid en andere klimaatgerelateerde factoren. De interventies zijn voor de inwoners van de dorpen en de streek van groot belang geweest, omdat het hen nieuwe hulpbronnen en kennis en vaardigheden heeft gegeven om de negatieve impact van klimaatverandering het hoofd te bieden en omdat het bovendien de samenwerking binnen de dorpen heeft versterkt."

Het evaluatieteam heeft resultaten gezien van de aanleg van onder andere terrassen

en kleine dammen. Diverse maatregelen om bouwland en waterbronnen te beschermen hebben geleid tot minder erosie, meer bomen en blijvend gebruik van vruchtbaar land voor landbouw en veeteelt. Nieuwe, snellere zaadsoorten zijn succesvol geïntroduceerd en er is nieuwe hoop dat in onbruik geraakt bouwland weer gebruikt kan worden en de kale heuvels weer begroeiing krijgen.

Uit het rapport:

"De dorpelingen hebben actief meegedaan en meegedacht bij de keuze van de projectgebieden, met bomen planten en het beheren van bossen waarvan zij samen eigenaar zijn. (...) Allerlei nieuwe activiteiten zoals educatieve videofilms, bezoeken aan alle projectlocaties en andere discussiefora in de dorpen en op scholen waren belangwekkende interventies, die attitudes hebben doen veranderen en het gemeenschappelijk beheer van de natuurlijke omgeving zeer hebben versterkt." ■

We ondersteunen de volgende rampengevoelige landen: Tadzjikistan, Oezbekistan, Kirgizië, Turkmenistan, Kazachstan, Indonesië, Filipijnen, Ethiopië, Nicaragua, Guatemala, Colombia en Suriname. In 2010 werden ongeveer 700.000 mensen bereikt voor een totaal bedrag van 5 miljoen euro. De fondsen waren afkomstig van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, diverse onderdelen van de Europese Unie en de Rabobank en Achmea.

Capaciteits**VERSTERKING**

Het Nederlandse Rode Kruis versterkt gericht de capaciteit van Rode Kruisverenigingen in andere landen, zowel op thematisch gebied, als op het gebied van organisatieversterking en -verandering. Onze zusterverenigingen weten het beste wat er in hun gemeenschap speelt. Zij weten ook wie de meest kwetsbaren in hun land zijn, hoe zij geholpen kunnen worden en waarmee.

Het ontbreekt hen echter vaak aan de benodigde middelen en/of methodieken. Wij helpen hen om deze capaciteit verder te versterken.

Institutionele (organisatorische) versterking gebeurt vooral door training van kennis en vaardigheden, maar ook door bijvoorbeeld steun bij de aanschaf van noodzakelijke transport- of communicatiemiddelen. Een goed functionerende vereniging is op veel gebieden competent, te beginnen met het plannen en uitvoeren van projecten en programma's. Maar ook financiële en inhoudelijke rapportage, personeels- en vrijwilligersbeleid, etcetera, vereisen adequate kennis en kunde. Deze activiteiten van het Rode Kruis worden gefinancierd uit de eigen middelen en ondersteund door de lokale afdelingen (zie ook pagina 20). Maar ook bedrijven, zoals in 2010 Ordina en de Rabobank, werken aan deze capaciteitsversterking mee.

Daarnaast is thematische kennisoverdracht op het gebied van gezondheidszorg, HIV/Aids en/of Water & Sanitatie standaard opgenomen in elk programma en, gefinancierd door donoren zoals de Europese Unie of het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Het betreft hier het trainen van vrijwilligers

op het gebied van HIV/Aids-voorlichting of bijvoorbeeld het samenwerken met de lokale gemeenschap in het onderhouden van waterbronnen.

Steun voor capaciteitsversterking van onze zusterverenigingen is hard nodig. Zij moeten duurzaam in staat worden gesteld om snel en effectief te helpen. Met onze steun vergroten zij de zelfredzaamheid van een lokale gemeenschap om zorg te verlenen aan haar meest kwetsbare leden.

In 2010 werd aan thematische capaciteitsversterking gewerkt in 26 landen. Institutionele capaciteitsversterking werd met name verleend aan Indonesië, Oeganda en Ivoorkust.

Nieuw in 2010: een Rode Kruis internetcafé

Voor de lokale Rode Kruis afdeling in Hoima en Gulu in Noord Oeganda, hebben we met steun van private sector partner Ordina een internetcafé opgezet, waar bezoekers tegen betaling gebruik kunnen maken van het internet. Waarom een dergelijk initiatief? Omdat de inkomsten die hieruit voortvloeien allereerst financiële zelfstandigheid voor de lokale afdeling geeft. De vaste kosten kunnen worden betaald, zoals huur, salarissen

en elektriciteit, en enkele essentiële services voor kwetsbare groepen kunnen worden gefinancierd, zonder afhankelijk te zijn van een hoofdkantoor of externe donoren. Een internetcafé is extra interessant omdat het naast het genereren van inkomsten een centrale plek biedt om vrijwilligers aan te trekken. Wij kunnen hen toegang geven tot de virtuele wereld en hen tegelijkertijd stimuleren te werken aan een gezonde levensstijl. Daarnaast wordt er in het internetcafé trainingen aan klanten gegeven, kantoorartikelen verkocht, en er worden fotokopieën gemaakt en koffie en frisdrank verkocht. Het zet de lokale afdeling midden in de samenleving, waardoor het goede werk van het Rode Kruis nog beter onder de aandacht wordt gebracht, hetgeen weer nieuwe vrijwilligers, leden en donateurs oplevert. Tenslotte heeft het lokale Rode Kruis ook direct baat bij de goede internetverbinding van het café voor haar eigen communicatie. Een win-win-win situatie dus.

Er wordt wel op gelet dat deze inkomsten-genererende activiteit anders wordt benaderd dan het normale humanitaire Rode Kruiswerk, waar winst maken en het innemen van een concurrentiepositie nooit onze insteek en expertise is of zal zijn. ■

Water en sanitatie, **HYGIËNE**

Mensen worden niet ziek van hun eigen virussen en bacteriën, maar van die van anderen. Veilig drinkwater, goede sanitaire voorzieningen en een goede hygiëne zijn cruciaal voor het verbeteren van de gezondheid van moeders en kinderen. Hiermee wordt hun kwetsbaarheid voor gevaren uit tal van hoeken sterk gereduceerd. Toch is dit voor veel mensen nog steeds een luxe.

Nog steeds hebben bijna één miljard mensen geen toegang tot schoon water en meer dan 2,5 miljard mensen hebben geen schoon toilet of toegang tot medische zorg. Ook in 2010 zijn weer meer dan 1,3 miljoen kinderen jonger dan 5 jaar overleden, puur en alleen als gevolg van ziektes veroorzaakt door gebrek aan goed drinkwater of slechte hygiënische omstandigheden.

Onze activiteiten in 2010

Ook in 2010 bood het Rode Kruis hulp op dit terrein. Wij zorgden ervoor dat de meest kwetsbare mensen niet alleen toegang kregen tot schoon water, maar tegelijkertijd een toilet en betere hygiëne hadden. Door dat we altijd dit totaalpakket aanbieden, waarborgen we het allerbeste resultaat. Dit doen we waar we ook werken. Zoals

bijvoorbeeld in Haïti, waar we samen met meer dan 6.500 families zijn begonnen aan de wederopbouw van hun water- en sanitaire voorzieningen en het werken aan betere hygiëne. In Oeganda hielpen we meer dan 35.000 mensen om terug te keren naar hun geboorteplaats. Verder verleenden we ook in landen als Eritrea, Indonesië en Nicaragua hulp op het gebied van water, sanitaire voorzieningen en hygiëne.

Evaluatie

Hoewel er resultaat wordt geboekt, is er één terrein dat zorgen blijft baren, namelijk dat van sanitatie in stedelijke gebieden. Hier is juist het aantal mensen zonder toiletten toegenomen. Ondertussen stapelen door verstedelijking de problemen zich op, want alsmäär groeiende sloppenwijken worden steeds vaker en harder getroffen worden

door natuurrampen als overstromingen, of epidemieën als cholera. Steeds grotere aantallen kwetsbare mensen zijn hier het slachtoffer van. Goede sanitatie is dan ook een absolute noodzaak. Daarom hebben we in 2010 het startsein gegeven om op dit gebied meer en betere noodhulp te verlenen.

Water speelt een sleutelrol in klimaatverandering. We moeten manieren vinden om ons aan te passen en weerbaarder te maken. In 2010 zijn we begonnen met ervoor te zorgen dat hulp in gebieden die met droogte kampen ook klaar zijn voor de toekomst. We investeren in het nemen van maatregelen die zorgen dat waterbronnen niet opdrogen, toiletten bruikbaar blijven en mensen hun handen kunnen blijven wassen. ■

VOORBEELDEN VAN ONZE HULP

Meerjarige medische ondersteuning van Palestijnse ziekenhuizen in Libanon

Het Nederlands Rode Kruis is sinds begin jaren negentig betrokken bij medische zorg aan Palestijnse vluchtelingen in Libanon door hun ziekenhuizen te ondersteunen. Gezien de bijzonder slechte juridische status van deze groep, zijn ze op sociaal economisch gebied erg kwetsbaar: in Libanon is 80% van de Palestijnse vluchtelingen afhankelijk van de Palestijnse Rode

Halve Maan voor ziekenhuiszorg. Ook in 2010 ondersteunden we met fondsen van de Europese Unie de vijf ziekenhuizen van de Palestijnse Rode Halve Maan. Daar vonden gedurende het jaar 16.000 opnames plaats en werden 54.000 patiënten poliklinisch behandeld. Daarnaast ontvingen 5.000 mensen tandheelkundige hulp. Ook werden 650 patiënten die niet

in aanmerking kwamen voor financiële ondersteuning door de Verenigde Naties, financieel ondersteund om een behandeling te kunnen ondergaan. Daarbij ging het in het bijzonder om chronisch zieke patiënten. Verder werden de vijf ziekenhuizen voorzien van apparatuur en medicamenten en volgde een achttal medici aanvullende trainingen.

Nieuwe kansen voor ontheemde vrouwen in Soedan

Met het tekenen van een vredesakkoord in oktober 2006 werd tot op heden succesvol een einde gemaakt aan het conflict dat Oost-Soedan sinds de jaren negentig teisterde. Tienduizenden zijn door dit

conflict in een extreem kwetsbare positie terechtgekomen. De ontheemden – allen semi-nomaden – hadden al hun vee verloren. Sinds het vredesakkoord is er echter nog weinig aan hun situatie ver-

beterd en wonen de meesten nog altijd in opvangkampen. Een nieuw bestaan is uiterst moeilijk op te bouwen, want de mannen zijn ongeschoold en ongeletterd en hebben geen andere kennis dan van

vee. Vrouwen leven in deze conservatieve gemeenschappen vaak sociaal afgezonderd en hebben weinig mogelijkheden om initiatieven te nemen om zelf hun situatie te verbeteren. De gemeenschappen hebben weinig contact met de buitenwereld. Ze leven in een woestijnachtige omgeving waar water zeer schaars is.

Samen met de Rode Kruisafdeling Amsterdam heeft het Nederlandse Rode Kruis een project uitgevoerd om de ontheemde vrouwen kansen te bieden beter te voorzien in hun levensonderhoud. In 2010 werd het effect van dit programma door

een externe evaluatie beoordeeld. Een aantal punten uit deze evaluatie:

- De evaluatie prees de activiteiten ter verbetering van het levensonderhoud, maar stelde ook dat de periode van 2,5 jaar 'te kort is om blijvend verandering te brengen vanwege de extreem behoudende gemeenschappen en de complexe setting. Het advies is om minimaal twee jaar door te gaan.
- De ontheemden en de andere mensen in het voormalige conflictgebied blijven extreem kwetsbaar; de ondervoeding ligt ook nu nog boven de kritische grens van 15%.

- Er is baanbrekend werk verricht op het gebied van gezondheidszorg en hygiëne, die belangrijke verbeteringen hebben gebracht.
- De introductie van pompen op zonne-energie, een primeur in deze rurale gebieden, vormde zowel humanitair als economisch een succes.
- Er is een begin gemaakt met de verandering van de positie van vrouwen, maar deze blijft uiterst problematisch.
- In totaal hebben door de activiteiten ruim 120.000 mensen een menswaardiger bestaan gekregen.

Uitgelicht: het Nederlandse Rode Kruis in Latijns-Amerika en het Caribische gebied

Het Nederlandse Rode Kruis werkt samen met Rode Kruisverenigingen in Guatemala, Nicaragua, Suriname, Colombia (en tot eind 2010 Honduras). Doordat het Nederlandse Rode Kruis al lange tijd in de regio aanwezig is en in 2010 heeft geïnvesteerd in het aantrekken van gemotiveerde en gekwalificeerde nieuwe gedelegeerden, worden we door zusterverenigingen en donoren

gezien als een betrouwbare partner. Zo konden we in Guatemala in 2010 voor de vierde keer op rij het Guatemalteekse Rode Kruis ondersteunen in de uitvoering van een rampen voorbereidingsproject gefinancierd door de Europese Commissie (DIPECHO). In Colombia ondersteunden we al meerdere jaren het Colombiaanse Rode Kruis in een gezondheidsproject in Chocó; een onveilig

en moeilijk toegankelijk gebied waar het gewapende conflict in Colombia springlevend is. De samenwerking met het Colombiaanse Rode Kruis is ook op andere terreinen, zoals rampenvoorbereiding, langdurig en intensief. Ook in Suriname is in 2010 een rampenvoorbereiding project uitgevoerd met financiering door DIPECHO.

Medische zorg in een conflictgebied: Colombia

Wanneer het management van een ziekenhuis in Nederland een jaarbegroting opstelt, wordt die gebaseerd op statistieken uit het verleden, vaste en variabele lasten zoals (gestegen) kosten van goederen en diensten, plus een marge voor wat niet te voorspellen is. Het bieden van medische zorg aan men-

sen in de jungle van de westelijke kustprovincie Chocó in Colombia is enerzijds heel anders, anderzijds vergelijkbaar, want bijna net zo strak gereguleerd als in Nederland.

Wat is anders?

In Colombia helpt het Nederlandse Rode

Kruis sinds 2001 het Internationale Comité van het Rode Kruis en het Colombiaanse Rode Kruis in twee provincies die zwaar lijden onder conflict en geweld, Chocó en Caquetá. Daar staan de guerrillabeweging FARC, het Colombiaanse leger en andere strijdgroepen elkaar al decennia naar het

leven. In Caquetá heeft het Nederlandse Rode Kruis nu geen project meer, maar in Chocó zijn we nog volop actief. In Chocó leeft de lokale Indiaanse en Afro-Colombiaanse bevolking tussen de strijdende partijen in kleine dorpen aan de oevers van rivieren. Overheidspersoneel is gevlucht naar veiliger streken en er is al jarenlang geen reguliere politie, onderwijs of gezondheidszorg.

Om de bevolking te helpen zochten we de lokale bevolking op met twee motorboten gevuld met medicijnen en apparatuur en een medisch team met een arts, verpleegkundige en tandarts. Het doel van dit project is uiteindelijk de terugkeer van de reguliere Colombiaanse medische zorg naar deze regio.

Wat is vergelijkbaar?

Om geld te krijgen om deze mensen te helpen moet volgens een strak schema een systematisch en gedetailleerd voorstel worden geschreven, in dit geval voor de Europese Commissie in Brussel. De doelgroep is jaren geleden van de radar van de overheid verdwenen, dus er zijn geen patiëntendossiers of statistieken. Om een globale indruk te krijgen van de medische problematiek (en de te verwachten interventies en kosten) volgt een vooronderzoek ('assessment'). Dit vooronderzoek bepaalt de inhoud van de financieringsaanvraag. Hierin wordt de achtergrond van de problematiek, alsmede een breed scala aan medische klachten zichtbaar gemaakt, inclusief frequentie, benodigde behandeling en kosten.

Uitgelicht: water- en sanitaire voorzieningen en hygiëne promotie in Noord Oeganda

Ontelbare mensen en vooral kinderen overlijden jaarlijks wereldwijd door onveilig drinkwater en slechte hygiëne. In Oeganda voerde het Nederlandse Rode Kruis een programma uit om meer dan 50.000 voormalige vluchtelingen, waarvan sommigen langer dan 20 jaar in een kamp hebben gewoond of er zelfs geboren waren, van betere water- en sanitaire voorzieningen te voorzien. Ook gaven we voorlichting over hygiëne. Dit programma kostte 736.708 euro, werd voor 90% gefinancierd door de Humanitarian Aid & Civil Protection afdeling van de Europese Commissie, duurde officieel maar een jaar (we zijn zonder extra financiële steun 3 maanden langer doorgaan) en is kritisch en positief geëvalueerd. Geboren worden in een opvangkamp of

een lang verblijf in een opvangkamp gaan gepaard met verlies van veel kennis en initiatief. Terugkeer naar geboortedorpen vereist dus nogal wat begeleiding. In heel korte tijd heeft het project 72 dorpen en wijken bereikt (57.400 mensen). Er werden 18 waterputten schoongemaakt en 32 nieuwe geboord. Drie natuurlijke waterbronnen werden beveiligd. Om deze te onderhouden zijn 53 dorps- en wijkcomités gestart en getraind. Maar liefst 1.800 mensen kregen training in PHAST ("Participatory Hygiene and Sanitation Transformation"), die hun kennis doorgaven in alle dorpen en wijken. Op hun beurt groeven bewoners 8.973 latrines, 3.223 diepe kuilen voor vuilnis en bouwden ze 3.448 droogrekken en 4.917 elementaire wasgelegenheden.

Periodiek moet aan de Europese Commissie verantwoording worden afgelegd over de voortgang van de projectactiviteiten aan de hand van vooraf vastgestelde indicatoren. Het eindrapport van dit korte (11 maanden) project beslaat al 75 pagina's, vol cijfers, tabellen en statistieken.

Het project

De 7.000 mensen in de meer dan 30 dorpen langs de Baudó rivier, die het onderzoeksteam aantrof, leefden niet in blakende gezondheid. Eenzijdige voeding veroorzaakte veel problemen. Plotselinge schommelingen in temperatuur in een vochtig, tropisch klimaat maken de luchtwegen kwetsbaar voor infecties, vooral bij kleine kinderen. En drinken uit de rivier, toiletbezoek en eten zonder handen wassen, zijn nog meer ziektebronnen. Bijna de helft van

de kinderen bleek ondervoed. Veel mensen hadden parasieten in hun ingewanden, huidaandoeningen en slechte gebitten.

Naast daadwerkelijke medische zorg na jaren van isolatie, was ook duidelijk geworden, dat voorlichting van levensbelang is. Daarom is voorlichting een belangrijk onderdeel geweest van dit project. Waar word je nodeloos ziek van? Wat kan je gezonder maken?

Dit project had een looptijd van 11 maanden en kostte 372.000 euro. Alle indicatoren van succes, die in het oorspronkelijke voorstel werden geformuleerd, zijn gehaald of overtroffen. Het Nederlandse Rode Kruis is vol vertrouwen dat het initiatief zal worden overgenomen door de Colombiaanse overheid. ■

Soevereine GETUIGE

Er werd weer Nederlands gesproken in de rechtszaal in München, in de vertrouwde grote zaal. Dr. Regina Grüter was als getuigedeskundige opgeroepen, hoofd oorlogsnazorg bij het Nederlandse Rode Kruis. Ze was door het hof gevraagd een toelichting te geven bij de namenlijsten van slachtoffers en hoe die lijsten na de oorlog tot stand gekomen waren – in het bijzonder die lijst met slachtoffers van het vernietigingskamp Sobibor, waar de aangeklaagde Ivan Demjanjuk kampbewaker zou zijn geweest.

Ze was een beetje nerveus, zei de historica vooraf, maar ze kweet zich goed van haar taak. Ze sprak helder en duidelijk, in zo rond Nederlands dat je het als Duitser bijna kon verstaan, al had ze een accurate tolk aan haar zijde.

Na de oorlog bleken zo'n 125.000 Nederlanders te zijn verdwenen, hoofdzakelijk van joodse afkomst. Bijna 27.000 van hen losten op in een bestemming die Sobibor heette, in de periode van maart tot juli 1943, de periode waarin Demjanjuk er dienst zou hebben gedaan.

We weten dat vrij precies, legde Grüter uit, omdat de gemeentelijke bevolkingsregisters na aanvankelijke onduidelijkheden bij de deportaties succesvol hadden geklaagd bij de bezettingsautoriteiten: ze moesten de verblijfplaatsen of verhuizing van hun burgers kunnen inschrijven. Zo goed werkte de

administratie dat op de transportlijsten van Westerbork ook namen werden opgevoerd van vergeefs naar Nederland uitgeweken Duitse joden – een voor de Duitse justitie relevant gegeven dat de vervolging van Demjanjuk mogelijk maakte. De lijst telde er volgens de aanklacht 1939, maar dat aantal stelde Grüter naar beneden bij: van 51% van hen kon de Duitse nationaliteit met zekerheid worden bepaald, van 33% kon ze geen uitsluitsel geven en 16% bleek de Nederlandse of Poolse nationaliteit te bezitten. Er was 1 Witrus bij, voegde ze er met analytische precisie aan toe, zoals haar hele toelichting iets onverbiddelijks had en nauwelijks enige twijfel liet opkomen.

Verdediger Busch en diens confrater Maull deden nog een paar halfslachtige pogingen: die treinen uit Westerbork waren dan wel naar Sobibor vertrokken, maar waren ze er ook aangekomen? Welke route volgden ze

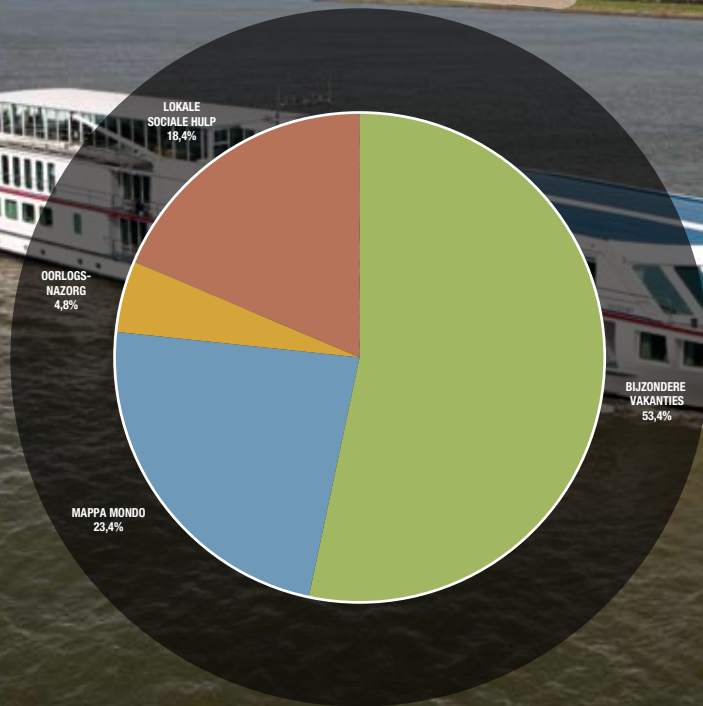
en konden niet onderweg wagons zijn afgekoppeld? En als ze er waren aangekomen hoeveel van de gedeporteerden werden er dan geselecteerd voor de werkkampen? Die laatste vraag zou kunnen suggereren dat Sobibor een andere functie had dan alleen maar vernietigingskamp te zijn, maar Grüter pareerde de vragen koel en soeverein. In een laatste beproevingspoging vroeg Busch of Regina Grüter misschien de auteur was van een artikel met de titel 'Von Eichmann zu Demjanjuk' – een vraag die verbazing opriep in de zaal en ook bij de getuige. Ze wist van niks.

Na afloop van de zitting zei Busch bijna verontschuldigend tegen haar via Google een verwijzing naar dat artikel te hebben gevonden, al vond hij niet de tekst ervan. Maar dat was bij koffie met gebak, en al zijn kruik verschoten.

Trouw, 27 oktober 2010 - Wim Boevink ■

hoofdstuk 6

SPECIALE HULP IN NEDERLAND

SOCIALE HULP NATIONAAL

Voor het Rode Kruis staat hulpverlening aan kwetsbare mensen voorop. Kwetsbare individuen en gemeenschappen kunnen zelf actief bijdragen aan het verbeteren van hun situatie, zodat zij (weer) zelfstandig kunnen deelnemen aan het maatschappelijke leven. Wij helpen hen de behoefte hieraan in kaart te brengen en te koppelen aan structurele oplossingen. We helpen mensen in het opbouwen van netwerken die essentieel zijn voor goede hulpverlening. Waar nodig voorzien we in lacunes in deze netwerken. Een belangrijke uitdaging voor 2011 en verder is om ons tijdig terug te trekken, zodra de hulpverlening goed functioneert en er andere partijen zijn die het kunnen voortzetten. We signaleren en faciliteren. Daarbij is samenwerken binnen en buiten de organisatie van wezenlijk belang. Met dit beleid zijn we in 2010 gestart en dit willen we in 2011 verder doorvoeren en stimuleren.

EVEN ONBEZORGD

BIJZONDERE vakanties

Al meer dan zestig jaar organiseert het Nederlandse Rode Kruis volledig verzorgde vakanties voor mensen met lichamelijke of sociale beperkingen. Mensen die er niet zelfstandig op uit kunnen, kunnen op onze prachtige vakantieplaatsen genieten van gezelligheid, excursies en activiteiten.

Onze ambitie: mensen uit een isolement halen of verzorgers even een rustmoment geven in hun zware zorgtaak. Onze gasten zijn voornamelijk mensen die intensieve zorg nodig hebben. Professionele zorg op maat plus de mogelijkheid om een familielid of vriend mee te nemen op vakantie, onderscheiden ons van andere aanbieders.

Onze vakanties spelen zich af op vier bijzondere locaties:

- het vakantieschip de J. Henry Dunant;

- hotel IJsselvliedt, een tweehonderd jaar oud herenhuis in Wezep;
- hotel De Valkenberg, een landhuis in Rheden;
- hotel De Paardestal, een verbouwde paardenstal gelegen op landgoed De Valkenberg.

Kwaliteit van de zorg staat bij ons voorop. De zorg is in handen van geschoolde beroepskrachten en toegewijde, deskundige vrijwilligers die de tijd hebben om uitgebreide zorg te verlenen. Om op de accommodaties de beste zorg te kunnen blijven

garanderen, hebben we veel aandacht voor de werving van - jonge - verpleegkundige vrijwilligers. Verder zijn de accommodaties voorzien van de nodige aanpassingen. Zoals hoog/laagbedden, tilliften en aangepast sanitair. Ook gasten die zware of specialistische zorg nodig hebben, zijn van harte welkom op onze accommodaties. In overleg kunnen we nagenoeg iedere zorg bieden die nodig is.

Onze activiteiten in 2010

Net als in voorgaande jaren, stond in 2010 de kwaliteit van de zorg voor onze ruim

6.500 gasten centraal. De grondige voorbereidingen in 2009 om het HKZ (Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector) certificaat te behalen, werden in 2010 beloond. De bijzondere vakantie-locaties van het Nederlandse Rode Kruis voldoen aan de kwaliteitseisen die de HKZ stelt. Verder was er veel aandacht voor scholing van het beroepspersoneel, werving van verpleegkundigen algemeen en op hogescholen.

Andere aandachtspunten in 2010 waren het binden van vrijwilligers, de evaluatie van ons vrijwilligersbeleid, het verbeteren van de kwaliteit van de faciliteiten van onze accommodaties, en de specifieke benadering van de doelgroep die zware zorg nodig heeft. Een aantal activiteiten die we ons voor 2010 ten doel hadden gesteld, hebben we niet kunnen realiseren. Een van die doelstellingen was het bouwen van een speciale hut op de J. Henry Dunant voor gasten die tijdens hun vakantie een nierdialyse nodig

hebben. Deze ambitie bleek te complex binnen de samenwerking die we hiervoor hadden opgezet.

Martinair: een speciale partner

Martinair en het Rode Kruis gaan lang terug: 40 jaar geleden startte de samenwerking. Elk jaar stelde de luchtvaartmaatschappij een bemand vliegtuig kosteloos ter beschikking, aangepast aan de specifieke behoeften van de gasten met een beperking. Gedurende een dag of meer konden de passagiers genieten van de vlucht en een verblijf op een Europese bestemming.

De afgelopen twee jaar werd Disney World in Orlando aangedaan. Een belangrijke succesfactor is het personeel van Martinair dat voor de reis eigen vrije dagen opgaf, om samen met de vrijwilligers van het Rode Kruis de passagiers te voorzien van de beste zorg en service. In 2011 zal de samenwerking met Martinair op een andere

Feiten en cijfers

Bezetting :

J. Henry Dunant - 97%
Hotel IJsselviëdt - 98%
Hotel De Valkenberg - 94%
Hotel De Paardestal - 83%

Vrijwilligers en stagiaires

Aantal vrijwilligers

J. Henry Dunant - 2.100
Hotel IJsselviëdt - 1.157
Hotel De Valkenberg - 1.200
Hotel De Paardestal - 370

Aantal stagiaires/jongeren

J. Henry Dunant - 192
Hotel IJsselviëdt - 184
Hotel De Valkenberg/Paardestal - 160

Aantal nieuwe vrijwilligers

J. Henry Dunant - 352
Hotel IJsselviëdt - 193
Hotel De Valkenberg/Paardestal - 145

wijze worden ingevuld, omdat de luchtvaartmaatschappij zich gaat toespitsen op vrachtovervoer.

Ambities 2011

Ook in 2011 blijven we ons inzetten om mensen een onbezorgde vakantie te bieden. Wat ons betreft is dit voor iedereen weggelegd. Ook voor mensen die bijvoorbeeld minder mobiel zijn of veel zorg nodig hebben. Wel zullen we onderzoeken welke plek Bijzondere Vakanties heeft in het proces tot bevordering van 'zelfredzaamheid' bij onze hulpvragers. ■

EEN THUIS voor zieke kinderen

Via de bijzondere vakanties die we al organiseerden voor ernstig zieke kinderen en hun familie, raakten we bekend met een groep ernstig zieke kinderen die geen ziekenhuisbehandeling meer nodig hebben, maar wel intensieve zorg thuis. Voor deze kinderen en hun ouders hebben we drie gezinsvervangende huizen opgericht, de eerste in 1994: de Mappa Mondo huizen.

Hier bieden we optimale zorg aan deze kinderen (van 0 tot 18 jaar). Die zorg is in handen van beroepskrachten en vrijwilligers. Onze huizen staan in Wezep, Rijswijk en Waalre. In de kleinschalige, huiselijke woningen omringen we de kinderen met de beste zorg en veel warmte. Bijna net als thuis. Zo hebben de ouders weer even tijd voor elkaar of voor de andere kinderen uit het gezin.

Elk Mappa Mondo huis heeft een team gespecialiseerde verpleegkundigen en

(ortho)pedagogische medewerkers. Samen zijn zij verantwoordelijk voor de dagelijkse verzorging van het kind, het opstellen en bijhouden van een individueel zorgdossier en eventuele begeleiding van de ouders.

Ook het reilen en zeilen in het huis ligt in handen van professionals. Zij worden ondersteund door in totaal ongeveer 200 vrijwilligers. Deze vrijwilligers helpen bij de dagelijkse zorg voor de kinderen die bestaat uit helpen opstaan, ontbijten, huiswerk maken, voorlezen, spelen, et cetera. De

combinatie van professionals en vrijwilligers is een bewuste keuze van het Rode Kruis. Vrijwilligers helpen bij het scheppen van een huiselijke sfeer en ze vormen het directe contact met de buitenwereld.

Onze activiteiten in 2010

Kinderen met een ernstige chronische ziekte vormen een bijzonder precare doelgroep. Kwaliteit van onze directe dagelijkse verpleegkundige en pedagogische zorg staat dan ook voorop. Het hoogtepunt in 2010 was het behalen van de HKZ-

certificering (Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector). Dit betekent dat we onze processen goed in kaart hebben, waardoor ons werk planmatiger en transparanter is geworden en ons optreden richting ouders en kinderen eenduidiger.

Vrijwilligers zijn van onschatbare waarde voor Mappa Mondo. Daarom besteden we veel aandacht aan hoe we ze kunnen werven, optimaal inzetten en behouden. In 2010 hebben we verbeteringen aangebracht in de vrijwilligersprocedure zoals

betere, gestructureerde informatieverstrekking aan het begin van een week, goede evaluatie-afspraken rondom de begeleiding van vrijwilligers, vaste evaluatiemomenten en verslaglegging daarvan, en het opstellen van een gedragscode. Ook onze vrijwilligers committeren zich op professionele wijze: vrijwillig, maar niet vrijblijvend.

In 2011 willen we ons nog meer inzetten om Mappa Mondo vindbaar te maken voor onze doelgroep. We gaan een cliëntenraad opzetten en we willen de samenwerking

met onze ketenpartners optimaliseren. We gaan nog meer werk maken van het werven en binden van vrijwilligers bij ons dankbare en vaak toch vrolijke werk.

Bezettingsgraad

Mappa Mondo Rijswijk: 95% woonkinderen en 40% logeerkinderen

Mappa Mondo Waalre: 75% woonkinderen en 30% logeerkinderen

Mappa Mondo Wezep: 90% woonkinderen en 15% logeerkinderen ■

NOG ALTIJD RELEVANT

OorlogsNAZORG

Het oorlogsarchief van het Nederlandse Rode Kruis bevat de persoonlijke gegevens van meer dan anderhalf miljoen slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog. Onze belangrijkste taak is om oorlogsslachtoffers en hun familieleden informatie te geven over wat er in de oorlog met hen is gebeurd. Het archief is opgezet om vermisten op te sporen en achtergebleven familieleden zoveel mogelijk op de hoogte te brengen van hun lot.

Vijfenzestig jaar na de bevrijding is er nog steeds behoefte aan informatie over wat er in de Tweede Oorlog is gebeurd. Het Rode Kruis beheert een van de belangrijkste archieven waar aanvragen voor oorlogsgerelateerde uitkeringen worden geverifieerd. Dat doen wij vooral voor de Pensioen- en Uitkeringsraad (PUR), sinds dit jaar overgegaan naar de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Daarnaast helpen we herinneringscentra inzicht te krijgen in de gebeurtenissen die oorlogsgetroffenen

hebben meegemaakt. Tenslotte zijn er veel particulieren die willen weten wat er met familieleden is gebeurd. Kennis van de lotgevallen van vaders en moeders, grootouders, ooms en tantes is belangrijk om het oorlogsverleden dat in een familie doorwerkt, te begrijpen.

Toegankelijk maken van het archief

Het archief is de basis van ons werk. Decennialang is het dagelijks gebruikt voor onder-

zoek. Het is belangrijk het unieke archief voor toekomstige generaties te behouden. Daarom zijn we enkele jaren geleden, met subsidie van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, begonnen het archief beter toegankelijk te maken en de belangrijkste delen te digitaliseren. Zo hoeven onderzoekers de kwetsbare stukken niet meer fysiek te raadplegen.

In 2010 hebben we het grote archiefproject afgerond: in totaal is 1.000 meter archief

ontdaan van nietjes en ander ijzerhoudend materiaal. Evenveel meters zijn toegankelijk gemaakt. In 2011 hebben we ons al doel gesteld dat we de inventaris van alle archiefbeschrijvingen op internet willen zetten, zodat geïnteresseerden zelfstandig kunnen uitzoeken wat voor informatie hier te vinden is.

Oorlogsgelateerde uitkeringen PUR

Voor de Pensioen- en Uitkeringsraad

behandelden we de aanvragen. Door 'natuurlijk verloop' krijgt de Pensioen- en Uitkeringsraad steeds minder aanvragen. De eerste generatie oorlogsgetroffenen is aan het uitsterven. In 2010 ontvingen we van de PUR ongeveer 10% van het aantal aanvragen van 2009.

Werkgroep vermiste personen WO II

In 2009 startte een bijzondere actie om van 28 onbekenden op de Erebegraaf-

plaats in Loenen DNA-monsters af te nemen. Die werden voor onderzoek naar het Nederlands Forensisch Instituut gezonden. Daarnaast namen vrijwilligers DNA-monsters af bij nabestaanden, van wie vermoed werd dat hun familieleden tot de 28 onbekenden behoorden. In december 2009 werd de eerste identificatie vastgesteld van een verzetsman die op de Waalsdorpervlakte was gefusilleerd. Na de eerste identificatie werd in 2010 nog één onbekende geïdentificeerd. Daarnaast konden we van een aantal personen vaststellen dat er geen match was. De werkgroep concentreerde zich in 2010 voornamelijk op de reeds ingekomen aanvragen. Resultaat van de evaluatie die in 2010 is gemaakt is dat het Rode Kruis zich met een onderzoeksgroep vooral concentreert op het archiefonderzoek. Dat is de basis waarop verdere actie – indien noodzakelijk – , zoals DNA-onderzoek kan worden ondernomen.

Ambities 2011

In 2011 gaan we verder met de voorbereiding van de overdracht van het archief aan een professionele archiefinstelling. We hopen het in 2012 of 2013 over te kunnen dragen, om het zo structureel voor het nageslacht te kunnen behouden. De voorbereidingen voor die overdracht zullen in gang worden gezet. Tegelijkertijd willen we het nog lopende archiefproject als hierboven beschreven, voltooien. Ook gaan we de inventaris digitaal ontsluiten. ■

ZELFREDZAAM WORDEN

Sociale **HULPVERLENING**

Sociale Hulpverlening is één van de werkterreinen waarop het Nederlandse Rode Kruis actief is. De hulpverlening kenmerkt zich door activiteiten gebaseerd op de noden in de samenleving, met menslievendheid als uitgangspunt. Zo'n 350 afdelingen verspreid over het hele land en meer dan 17.000 vrijwilligers verlenen Sociale Hulp.

Hierdoor zijn wij altijd dicht in de buurt van de hulpvrager, snel en gemakkelijk te vinden, laagdrempelig en een schakel in relevante netwerken in de omgeving. Duizenden mensen hebben baat bij onze sociale activiteiten.

Sociaal isolement, één van de onderwerpen waar wij ons mee bezig houden, is een niet te onderschatten probleem. Er zijn verschillende fysieke, sociale en psychische factoren die ertoe kunnen bijdragen dat mensen in een sociaal isolement

terecht komen. Daardoor zijn ze al minder zelfredzaam en weerbaar en dus kwetsbaar in de samenleving. Wanneer zich een crisissituatie voordoet, worden ze nog eens extra op achterstand gezet. Het bevorderen van de mogelijkheden van deze groepen is dus van groot belang.

Door het organiseren van sociale activiteiten wil het Nederlandse Rode Kruis het sociaal isolement van mensen doorbreken, maatschappelijke participatie bevorderen en zelfredzaamheid vergroten, zodat ze (weer)

deel kunnen uitmaken van een breder sociaal verband en een netwerk hebben om op terug te vallen. We helpen mensen die al in een isolement zitten of daar dreigen in te komen in de vorm van een activiteit, cursus, of door er gewoon te zijn voor iemand.

Onze activiteiten in 2010

Net als in voorgaande jaren hebben we ook in 2010 een groot aantal cursussen "Vrienden maken kun je leren" gegeven. De groep van vrijwillige trainers is uitgebreid naar ongeveer vijftien. Ook

zijn er afdelingen gestart met overige landelijke projecten zoals Taalcoach of Klus Contact. De maatschappelijke stages door scholieren stonden veelal in het teken van sociale hulpverlening. Daarnaast hebben de plaatselijke Rode Kruis afdelingen weer veel hulpvragers kunnen steunen met telefooncirkels, trouwe huisbezoeken en andere hulpactiviteiten.

Vrienden zijn voor ieder mens belangrijk, ze verrijken je leven, Maar niet iedereen vindt het gemakkelijk vrienden te maken of te behouden. Speciaal voor die mensen is de cursus 'Vrienden maken kun je leren' enkele jaren geleden opgezet. Voorop staat dat de cursisten actiever en vaardiger worden in het maken én behouden van vrienden. De waardering voor de cursus door de cursisten is groot, zo blijkt uit onderzoek van de Radboud Universiteit. Het cursusaanbod is echter momenteel voornamelijk gericht op de grote steden en kent nog geen gespreid aanbod. In sommige delen van Nederland, zoals Limburg, Friesland en Drenthe, blijkt de cursus nog niet volop gegeven te worden. Een uitdaging voor 2011 is om de vraag naar de cursus in deze provincies te onderzoeken. Indien er vraag naar de cursus blijkt te zijn zal de uitdaging zijn de cursus ook hier aan te bieden.

Klus Contact

Een lamp ophangen, de gootsteen ontstoppen, het gras maaien: voor veel ouderen lastige klussen. Met het project Klus Contact bieden jongeren de helpende hand en doen klusjes in en om het huis. We willen echter meer bereiken dan het oplossen

van een praktisch huishoudelijk probleem. De klus is het middel, contact leggen en mensen uit een sociaal isolement halen is het eigenlijke doel.

Eind 2010 heeft dit geresulteerd in ongeveer 1.250 afgehandelde klusaanvragen dankzij de toemeloze inzet van ongeveer 100 vrijwilligers (veelal studenten en scholieren). Hiermee zijn ruim 250 hulpvragers bereikt en zichtbaar gemaakt voor eventuele verdere hulpverlening. Waar nodig zijn de hulpvragers doorverwezen naar andere organisaties. De vrijwilligers onderstrepen zelf ook dat zij het bijzonder vinden zoveel te kunnen betekenen voor ouderen. Dit is voor hen veelal een luisterend oor bieden en het oplossen van een (technisch) probleem wat voor ouderen van grote waarde is. Het streven is om in 2011 het landelijke aanbod verder uit te breiden.

Nieuw ondersteuningspakket WMO

In 2010 is er een kennisplatform voor de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) ingericht. Het platform biedt onze lokale afdelingen ondersteuning in het vinden van de mogelijkheden die de WMO hen biedt. De WMO ondersteunt activiteiten die erop gericht zijn mensen (weer) te laten meedoen in de samenleving. 'Meet & Eat' is hiervan een voorbeeld. Dit project startte in 2010 in Hoorn en wordt vanuit de WMO gefinancierd. Een vrijwilliger komt één keer in de week bij de zorgvrager en mantelzorger thuis en gaat samen koken en eten. Dit is een moment voor de mantelzorger om even tijd voor zichzelf te nemen en de zorg over te dragen aan de Rode Kruis-vrijwilliger.

Nationaal Hitteplan

Het Hitteplan is een waarschuwingssysteem

dat voorziet in maatregelen om de gevolgen van een hittegolf beheersbaar te maken en houden. Het plan maakt vroegtijdig ingrijpen mogelijk. Hierbij werken we samen met instanties als de GGD, het KNMI, Actiz en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Bij het Hitteplan is er een waarschuwingssysteem opgezet per e-mail. Onze vrijwilligers worden per e-mail gewaarschuwd als er 50% kans is op een periode met aanhoudende hitte (minstens vier dagen met een periode van 27 graden of meer). Dit biedt de vrijwilligers de mogelijkheid om extra alert te zijn en zorg op maat te bieden voor de meest kwetsbaren in de samenleving. Voor de vrijwilligers is er een handleiding "Hitte de Baas" beschikbaar, waarin de hulpmogelijkheden beschreven staan bij aanhoudende hitte.

Maak Contact stopt

De website Maak Contact heeft ook in 2010 online gestaan, maar inmiddels is het aanbod op dit gebied zo groot dat we weinig meerwaarde hadden. Besloten is om de site per 1 februari 2011 stop te zetten en de bezoekers door te verwijzen naar andere online ontmoetingsplaatsen.

Lessen en uitdagingen

Voor het Rode Kruis staat hulpverlening aan kwetsbare mensen voorop. Een belangrijke uitdaging voor 2011 en verder is om ons tijdig terug te trekken, zodra de hulpverlening goed functioneert en er andere partijen zijn die het kunnen voortzetten. We signaleren en faciliteren. Daarbij is samenwerken binnen en buiten de organisatie van wezenlijk belang. Met

dit beleid zijn we in 2010 gestart en dit willen we in 2011 verder doorvoeren en stimuleren.

Ook vergrijzing is een ontwikkeling die vele uitdagingen met zich meebrengt. Mensen willen vaak langer zelfstandig thuis wonen. Dit betekent dat de zorg die deze groep mensen nodig heeft ook zal toenemen. Vrijwilligerswerk is en zal daarom net zo hard nodig zijn als altijd. Maar de huidige groep vrijwilligers vergrijst mee. Om ook in de toekomst in de behoeftes van hulpvragers te kunnen voorzien is een nieuwe aanwas van (jonge) vrijwilligers noodzakelijk. Ook dit zal een uitdaging vormen voor 2011. Jongeren hebben vaak andere wensen en behoeftes dan eerdere generaties. Dit geldt ook voor het verrichten van vrijwilligerswerk. Jongeren willen zich liever voor kortere periodes committeren en het liefst op een wijze dat zij zelf kunnen aangeven wanneer het uitkomt.

Inspelen op behoeftes

Meer onderzoek naar de effecten van onze activiteiten zal ons ook meer inzicht geven in de zwakke en sterke punten van onze sociale activiteiten. Juist door meer inzicht hierin kunnen we beter inspelen op de behoeftes van de hulpvragers. Samen met de vereniging is onderzocht welke behoefte er is op het gebied van opleidingen voor sociale activiteiten. Welke lastige situaties komen vrijwilligers tegen en welke bagage hebben ze daar voor nodig. De uitkomsten zullen gebruikt worden om te zorgen voor een passend trainingsaanbod in 2011. ■

Jan Oosting, 28 jaar uit Rotterdam – vrijwilliger

'Sinds tweeënhalf jaar ben ik vrijwilliger voor Streetartplus van het Rode Kruis Rotterdam. Ik ga met een vaste groep mensen met een verstandelijke beperking en jonge vrijwilligers tussen 20 en 30 jaar de straat op om graffiti-schilderijen te maken. We koppelen een jongere met een verstandelijke beperking aan een vrijwilliger: teambuilding. Onder een brug zetten we onze ezels met doeken op, en dan gaan we aan de slag met spuitbussen. Zo kunnen we onbepaald 'kliederen', zonder een puinhoop op straat achter te laten. De deelnemers waren aanvankelijk terughoudend, maar ze worden steeds opener en socialer. Het contact met jongeren buiten de zorginstelling doet ze goed! Ik vind dat iedereen die het goed heeft, iets moet doen voor hen die het niet zo goed hebben. En dat hoeft je niet pas te doen als je geld of tijd over hebt!'

Samen en **ALLEEN**

'Ik mis mijn vrouw. Sinds ze een beroerte heeft gehad, heeft ze veel zware zorg nodig. Zorg die ik niet meer op kan brengen. Nu woont zij in een verpleeghuis en ik nog thuis. Natuurlijk zien we elkaar zo veel als we kunnen, maar echt samen zijn en samen op pad gaan zoals we vroeger altijd deden, zit er niet meer in.'

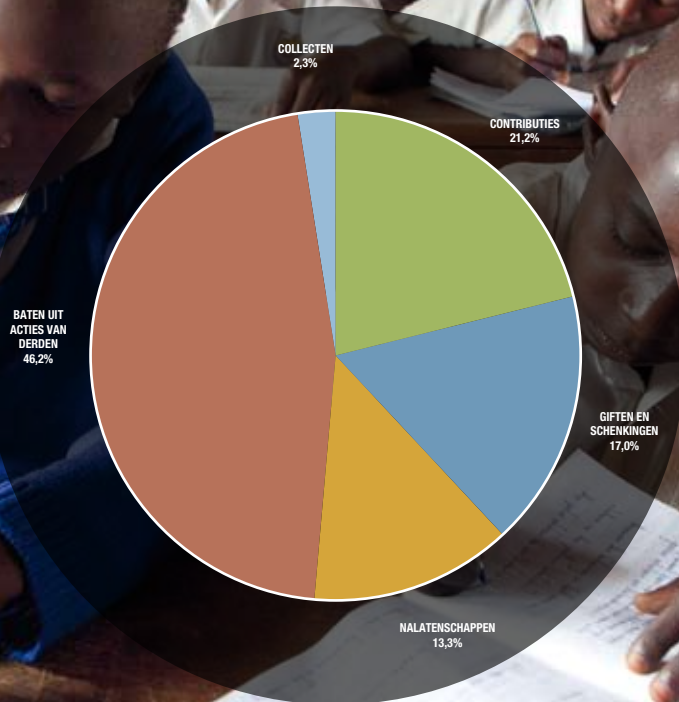
Tenminste, dat dacht ik. Via het verpleeghuis hoorden we van de bijzondere vakanties van het Rode Kruis. Vakanties waarbij ook mensen die veel zorg nodig hebben, zoals mijn vrouw, terecht kunnen. Samen met hun partner. Het is heerlijk dat ik niet in hoeft te zitten

over haar verzorging. Ik geniet van haar gezelschap en de omgeving en zie haar opbloeien. En ook ik zelf kom tot rust. Alleen al het heerlijke ontbijtje 's ochtends en dan bedenken wat we vandaag eens zullen gaan doen. We doen zo veel mogelijk samen, maar ik ga ook zelf wel eens op

pad in de wetenschap dat ik mijn vrouw in goede handen achterlaat. Zoals vanmiddag, dan heeft ze een afspraak met de schoonheidsspecialiste en ga ik op jacht naar een speciaal aandenken voor straks, als we weer thuis zijn.' ■

hoofdstuk 7

FONDSENWERVING

BESCHIKBAAR UIT FONDSENWERVING

Het jaar 2010 kenmerkt zich door een grote betrokkenheid van het publiek bij de hulpverlening van het Rode Kruis en door een grote bereidheid daar financieel aan bij te dragen. Stonden de inkomsten uit de zakelijke fondsenwerving in 2010 enigszins onder druk en bleven ook de legaten wat achter, de steun van het publiek was onverminderd groot en groeide zelfs. Meer collectanten en meer donateurs, die gemiddeld ook meer bijdroegen. Na een

succesvolle actie voor Pakistan, die uiteindelijk werd voortgezet met de partners binnen de Samenwerkende Hulporganisaties, werd op 24 december 2010 een uniek resultaat bereikt: voor het eerst zonder bijdrage van de overheid wist 3FM Serious Request het record bedrag bijeen te brengen! Een ongekend bedrag om inhoud te gaan geven aan het thema van de campagne; Aids nam hun ouders weg, geef ze een toekomst.

TROUWE *gevers*

Donateurs zijn voor het werk van het Rode Kruis van levensbelang. Fondsenwerving anno 2010, het werven van nieuwe donateurs en het behoud van de bestaande is echter geen sinecure. Desalniettemin wisten de fondsenwerfers van het Rode Kruis groei te verwezenlijken.

In 2010 zag het Rode Kruis het aantal mensen dat de vereniging actief wilde steunen toenemen, ondanks de economische crisis. Ook de inkomsten per nieuwe donateur stegen in 2010. De gemiddelde gift van nieuwe donateurs ging omhoog van 65 naar 85 euro. In een jaar vol grote rampen waren deze donaties meer dan welkom.

	2009	2010
Aantal leden en donateurs	564.551	564.862

Nieuwe donateurs werven we op straat en via huis-aan-huis-werving. Daarnaast maakt het Rode Kruis gebruik van internet en telemarketing. Ook testten we nieuwe manieren van donateurswerving uit. Een goed voorbeeld vormde de samenwerking met de Margriet Winterfair, georganiseerd door het tijdschrift *Margriet*. In korte tijd werden op dit evenement in de Jaarbeurs in Utrecht ruim 125.000 euro aan giften geworven voor de bijzondere vakanties die het Rode Kruis organiseert voor mensen in een sociaal isolement. Voor 2011 is de

ambitie om meer van dergelijke samenwerkingsverbanden op te zetten.

Behalve werving is het behoud van onze bestaande donateurs ook belangrijk. Loyaliteit moeten we verdienen. Daarom betrekken we donateurs zo veel mogelijk bij wat er met hun gift gebeurt en laten we zien welk effect hun bijdrage heeft op het leven van mensen in een noodsituatie.

Eenmalige giften

Veel mensen zijn bereid om eenmalig een donatie te doen, bijvoorbeeld na een

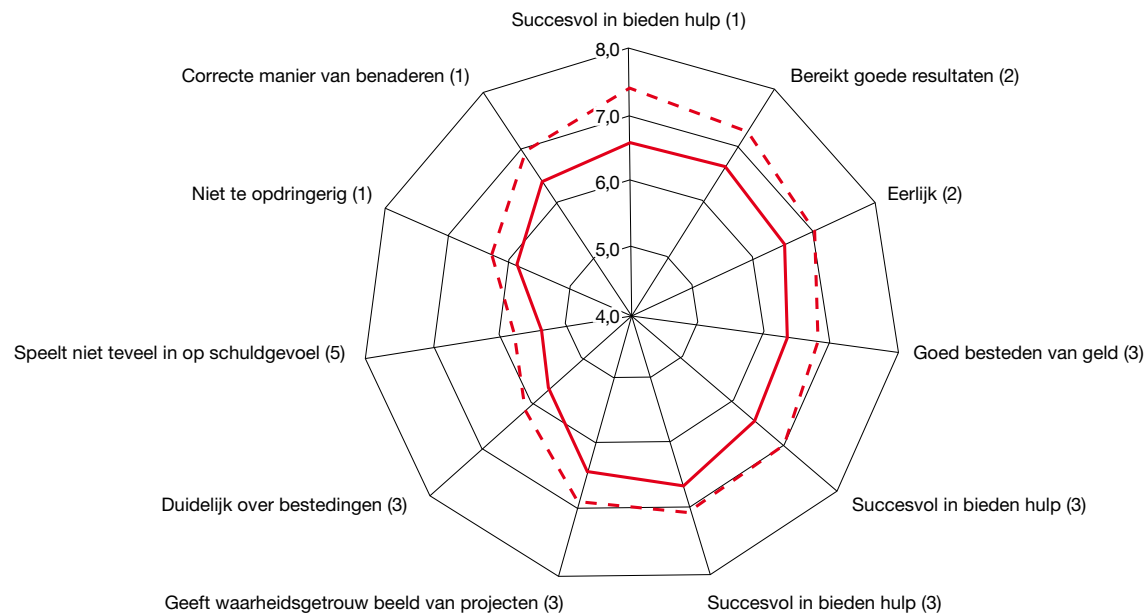
ramp. Voor deze groep mensen wil het Rode Kruis het doen van een gift gemakkelijker maken. Bijvoorbeeld door een online donatiemodule en een duidelijker website aan te bieden. Transparantie en betrouwbaarheid zijn hierbij leidende motieven.

In 2011

In 2010 slaagden we er in de korte termijn uitval van nieuwe donateurs (binnen drie maanden) terug te dringen – die ambitie houden we vast voor 2011.

Het zoeken naar nieuwe manieren van in contact komen met mensen en van het bin-

den van mensen om fondsen te werven blijft een voortdurende uitdaging voor de fondsenwervers van het Rode Kruis. Ook in 2011 zullen we blijven streven om de relevantie en noodzaak van het Rode Kruis onder de aandacht te brengen van potentieel nieuwe donateurs en onder de aandacht te houden van bestaande donateurs. ■

Onderzoeksbureau Chariscope meet jaarlijks het imago van goede doelen. Donateurs beoordeelden ook in 2010 het Rode Kruis positiever dan het gemiddelde.

— gemiddeld   - - - NRK

MET DE BUS langs de deur

De Nationale Collecteweek van het Rode Kruis werd in 2010 gehouden van 20 tot en met 26 juni. Maar liefst 26.474 collectanten gingen voor ons de straat op. Dit waren bijna 2.000 collectanten meer dan vorig jaar. Van de 228 lokale Rode Kruis-afdelingen die meededen aan de collecte, deden er 17 voor het eerst mee. Gezamenlijk behaalden ze in de collecteweek, ondanks een lichte daling vergeleken met vorig jaar, een prachtig resultaat: 1.851.000 euro.

In 2010 zijn nieuwe vormen van collectantenwerving geïntroduceerd. De GEEF-SMS actie werd in het leven geroepen en door slechts het woord 'collectant' te sms-en naar 4333 meldt iemand zich direct aan. Naast telefonische werving vroegen we ook mensen op straat om de bus te pakken.

In 2011 zetten we deze vorm van werving voort, maar maken we een verbeterslag door meer op wijkniveau te werven, oftewel aan de deur.

In 2011 wil het Rode Kruis nog meer een beroep doen op de eigen vereniging door beroepskrachten, vrijwilligers en studenten-desks twee uur van hun tijd te vragen om te

collecteren om 'hulp om de hoek' mogelijk te maken/houden. De huidige collectanten willen we koesteren om zo volgend jaar weer op hen te mogen rekenen. Rode Kruis Collecteweb, een softwareprogramma dat de afdeling ondersteunt in haar collecteorganisatie, vervult hierin een essentiële rol. ■

Zakelijke **FONDSENWERVING**

Het Nederlandse Rode Kruis heeft in 2010 wederom kunnen rekenen op steun van het Nederlandse bedrijfsleven, stichtingen, fondsen en vermogende particulieren. Die steun beperkt zich niet alleen tot financiële middelen, maar ook kennis, menskracht en materialen, waarmee de hulpverlening van het Rode Kruis mogelijk wordt gemaakt.

Bedrijven wordt de mogelijkheid geboden concreet invulling te geven aan hun maatschappelijke betrokkenheid. Bovendien kan een samenwerking bijdragen aan een positief imago in de markt en bevordert het medewerkerbetrokkenheid.

In onze zakelijke samenwerking zoeken we altijd naar een win-win situatie. Waarbij we zoveel mogelijk proberen aan te sluiten bij de core business van het partnerbedrijf en gebruik maken van elkaars krachten, expertise en middelen. Vermogende particulieren

steunen het Rode Kruis daar waar hun hart ligt en op die terreinen waar zij de organisatie kunnen en willen helpen. Zij doen dit bijvoorbeeld via fondsen op naam. Het Rode Kruis heeft een team van 5 (4,5 fte) enthousiaste relatiebeheerders.

Zakelijke fondsenwerving (corporate partnerships) stond in 2010 enigszins onder druk ten opzichte van haar ambitie door de economische crisis. Ook was een verschuiving te zien in de soort steun; bedrijven stelden steeds vaker kennis en menskracht ter beschikking en waren zuiniger in het beschikbaar stellen van financiële middelen. Desondanks kijken we terug op een aantal mooie bestaande en nieuwe samenwerkingen. Om er enkele te noemen:

- De samenwerking met de Nationale PostcodeLoterij (NPL) is met 5 jaar verlengd. Dat biedt het Rode Kruis veel financiële kracht in haar hulpverlening. Daarnaast is een geweldige aflevering van het televisieprogramma Kanjers van Goud opgenomen in Libanon, met Rode Kruismedewerker Gerard Jonkman. Gerard werkt al sinds 2006 voor het Nederlandse Rode Kruis in de Libanese hoofdstad Beiroet. Collega's van de Nationale Postcode Loterij hebben ook projecten van het Rode Kruis in Mongolië bezocht. Meer over de Nationale Postcode Loterij op pagina 109.
- Een aantal succesvolle fondsenwervende evenementen hebben plaatsgevonden, met betrokkenheid van bedrijven en particulieren, waaronder de 11e Nationale Rode Kruis Tourally en de 18e Nationale Bloesem wandeltocht.
- De Rabobank Foundation heeft gekozen voor verlenging van een rampenvoorbereidings- en klimaatveranderingsproject in Jakarta van 2010 tot en met 2013. Daarnaast is een soortgelijk programma in de Indonesische provincie Nusa Tenggara Timor met succes afgerond.

Uitgelicht: Rode Kruis Kledinginzameling

Stichting KICI zamelt al meer dan 35 jaar textiel in voor het goede doel. KICI zamelt jaarlijks ruim 10 miljoen kilo textiel in en is hiermee één van de grootste charitatieve inzamelaars van Nederland. Textiel dat nog draagbaar is wordt buiten Europa weer in omloop gebracht of geschonken aan kringloopwinkels en voedselbanken. Wat niet meer draagbaar is, wordt gerecycled.

Sinds 2009 is het Nederlandse Rode Kruis hoofdbegunstigde van KICI. Gezamenlijk werkten KICI en het Rode Kruis in 2010 aan het verhogen van het inzamelresultaat. In 2010 is een eerste aanzet gemaakt voor huis aan huis inzamelingen. In totaal is in 2010 meer dan 75.000 kilo opgehaald. Lokale afdelingen krijgen op deze manier de kans extra te investeren in door hun zelf gekozen doelen.

De samenwerking tussen KICI en het Nederlandse Rode Kruis heeft zijn vruchten afgeworpen. Leerdam is bijvoorbeeld officieel KICI gemeente geworden tot 2014 met als begunstigde de lokale Rode Kruis afdeling. De gemeente Leidschendam/Voorburg kiest ervoor de lokale Rode Kruis afdelingen structureel één van de jaarlijkse begunstigten te laten zijn. De afdeling Veendam gebruikt de opbrengst bijvoorbeeld voor vakanties en toertrips voor ouderen en gehandicapten.

Voor 2011 zijn ambitieuze doelen gesteld. Het Rode Kruis verwacht ruim 200 kledingcontainers te kunnen plaatsen en 500 ton textiel op te halen. Bovendien willen wij samen met KICI nieuwe gemeentelijke vergunningen aanvragen voor het plaatsen van textielcontainers. Voor het jaar 2011 hebben verder zo'n honderd gemeenten een vergunning verleend aan het Rode Kruis om huis aan huis inzamelingen te houden. Daarnaast wordt er een gezamenlijke scholenactie opgezet, waarbij leerlingen van basisscholen textiel inzamelen voor het Nederlandse Rode Kruis.

Directeur André Jansen van KICI: "We zien dat mensen heel makkelijk hun weg weten te vinden naar de containers. Zolang ze op een goede locatie staan, is het eigenlijk een self playing piano. Mensen hebben er vertrouwen in dat het wel goed terecht komt. En dat komt het ook."

Deloitte.

EUREKO

Rabobank

DENSPLY
ELEPHANT

ZABAWAS

Met Eureka Achmea wordt tevens nauw samengewerkt binnen het programma in Jakarta.

- Het in 2010 in Den Haag geopende Humanity House (zie pagina 68) heeft kunnen rekenen op steun van Aon, Canon en Cisco.
- ING en Deloitte leveren jaarlijks een belangrijke bijdrage aan noodhulp van het Rode Kruis. ING heeft in 2010 aangegeven de steun op dit gebied door te willen zetten. Deloitte heeft naast het geven van financiële steun ook meegedacht met het Rode Kruis om nieuwe fondsenwervende concepten te realiseren.
- De Adessium Foundation, een charitatieve stichting, kondigde in 2010 aan de bijzondere vakanties van het Rode Kruis gedurende een periode van drie jaar te ondersteunen. De nieuwe samenwerking is een waardevolle aanvulling op onze relaties met stichtingen en fondsen.

- De familiestichting Zabawas steunt ons met geld voor een revisie van de opleiding Hulpverlening bij Ongevallen en Calamiteiten (HOC). Met deze bijdrage kunnen wij de SIGMA vrijwilligers nog beter voorbereiden op hun belangrijke rol bij het bieden van noodhulp in Nederland.

Focus voor 2011

De focus voor 2011 blijft liggen op het verder bouwen aan bestaande samenwerkingen en het aangaan van nieuwe samenwerkingen. Speciale focus ligt daarbij op zakelijke fondsenwerving voor bijzondere vakanties, internationale hulpverlening en Eerste Hulp. Samen met het bedrijfsleven, stichtingen, fondsen en vermogende particulieren maken we graag een gericht verschil in het leven van vele mensen, waar ook ter wereld.

Daarnaast ligt de focus ook op het betrekken van partners bij het Humanity House, de experience in Den Haag waarmee we mensen bewust willen maken van de impact van rampen en noodsituaties.

Ruim zes miljoen euro aan fondsen is ontvangen vanuit het Nederlandse bedrijfsleven, via de Nationale Postcode Loterij, via partners van 3FM Serious Request en via stichtingen/fondsen en vermogende particulieren. ■

DE NATIONALE Postcode Loterij

Dankzij de structurele, ongeoormerkte bijdrage van 3,6 miljoen euro van de Nationale Postcode Loterij kunnen we een als Rode Kruis continuïteit bieden in onze hulpverlening. Deze jaarlijkse bijdrage is dus van groot belang.

De Postcode Loterij verwacht geen uitvoerige en gedetailleerde rapportages van onze activiteiten, maar wil wel betrokken zijn bij onze organisatie en onze speerpunten. We hebben daarom een aantal managers uitgenodigd om, samen met onze ambassadeurs, de primeur van onze Basis Eerste Hulp cursus mee te maken. Eén van onze ambassadeurs, Irene Moors, heeft haar ervaring van deze cursus kunnen delen in Koffietijd, het in dit jaar opnieuw gelanceerde ochtendprogramma van de Nationale Postcode Loterij. Later in het jaar, nadat de Eerste Hulp campagne was uitgezet, hebben we een in house Basis Eerste Hulp cursus aan circa 15 medewerkers van de Nationale Postcode Loterij gegeven.

Naast Eerste Hulp blijft onze internationale hulpverlening van belang. De Nationale Postcode Loterij toonde zich bijvoorbeeld

nauw betrokken bij het World Disaster Report seminar (zie pagina 55). Medewerkers van de Nationale Postcode Loterij hebben in augustus ons water- en sanitatie-project in Mongolië bezocht. Daar hebben ze gezien hoe effectief wij werken onder barre omstandigheden: extreem landklimaat en duizenden gestrande nomaden families in krottenwijken. We hebben daar waterkiosken gebouwd. Dit zijn stenen huisjes waarin grote containers met schoon drinkwater zijn opgeslagen. Vrijwilligers delen hier water uit en geven voorlichting over hygiëne en belang van schone jerrycans.

Naast het elkaar informeren en betrekken bij ons werk, kunnen we gebruik maken van elkaars kracht op het gebied van communicatie en marketing. Onze gedelegeerde in Libanon Gerard Jonkman is voor zijn werk voor en met de Palestijnse vluchtelingen als 'Kanjers' verrast in het televisieprogramma "Kanjers van Goud". Omdat het programma na het populaire Postcode Loterij Miljoenenjacht wordt uitgezonden, trok het voor een inhoudelijke documentaire een groot publiek van maar liefst 450.000 kijkers. Ook hebben we meegedaan met de bedanktadvertentie van de Nationale Postcode Loterij in diverse landelijke dagbladen op 5 februari. Ieder jaar dankt de Nationale Postcode Loterij

haar lotenkopers, mede namens een goed doel, in de landelijke kranten. In mei hadden we de eer om, samen met het Wereld Natuur Fonds en UNICEF, als beneficiënt aan te treden voor het nieuw ontwikkelde Good Games. Deze spelletjessite biedt de unieke mogelijkheid om spelletjes te spelen voor het goede doel, met kans op echte prijzen. 2010 was een gedenkwaardig jaar van onze relatie met de Nationale Postcode Loterij: het luidde het vijftiende jaar van onze samenwerking in. Omdat ons contract met de Loterij voor vijf jaren wordt afgesloten en we in 2010 het vijftiende jaar in zijn gegaan, was het ook tijd voor een formele evaluatie. In november hebben we gelukkig informeel vernomen dat we deze goed hebben doorstaan en dat we kunnen rekenen op een nieuw vijfjarig contract. Dat we daar ongelukkig verguld mee zijn moge duidelijk zijn! ■

NALATEN aan het Rode Kruis

Mensen die hun dierbaren kwijtraken en huis en haard verliezen, hebben hulp nodig. Net als de meest kwetsbaren in de samenleving, die op niemand anders kunnen rekenen dan op een Rode Kruis vrijwilliger. Deze mensen krijgen weer een toekomst dankzij de vele Nederlanders die jaarlijks nalaten aan het Rode Kruis.

Daarmee kunnen we wereldwijd onvoorwaardelijke hulp blijven bieden. Iedere keer weer zijn we dankbaar dat mensen ons werk op deze bijzondere manier willen steunen. In 2010 lieten bijna 300 mensen na aan het Nederlandse Rode Kruis.

Hoe kan ik aan het Rode Kruis nalaten?

In alle gevallen is het nodig bij een notaris uw wensen in een testament te laten vastleggen. U kunt kiezen voor een erfstelling of legaat.

Wat is een erfstelling?

Bij een erfstelling benoemt u het Rode Kruis tot (mede-)erfgename. U laat dan uw

nalatenschap of een deel daarvan na aan het Rode Kruis.

Wat is een legaat?

Bij een legaat krijgt het Rode Kruis een door u bepaald bedrag of goederen, zoals een huis of een effectenportefeuille.

Het is verstandig om zelf vooraf alvast na te denken over een aantal zaken:

- Aan wie wil ik persoonlijke bezittingen nalaten?
- Aan wie wil ik mijn vermogen nalaten?
- Wie moet straks mijn nalatenschap afwikkelen?

Als u overweegt om ook het Rode Kruis via uw nalatenschap te begunstigen, kunt u contact opnemen met de adviseur nalatenschappen van het Rode Kruis. Hij kan u meer vertellen over de mogelijkheden om het Rode Kruis volgens uw eigen wensen in uw testament op te nemen.

Hoe zit het met erfbelasting?

Wanneer u aan het Rode Kruis nalaaft, betaalt u geen erfbelasting. Dat komt doordat het Rode Kruis door de overheid als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) wordt aangemerkt. ■

3FM SERIOUS REQUEST

Aids nam hun ouders weg, geef ze **HUN TOEKOMST TERUG**

Drie DJ's, zes dagen zonder eten, in een Glazen Huis in de binnenstad van Eindhoven. 3FM Serious Request is niet meer weg te denken uit de week voor Kerst. In 2010 vierde de nauwe samenwerking tussen radiozender 3FM en het Rode Kruis zijn zevende editie.

Het concept als vanouds: aandacht en donaties vragen voor een stille ramp; een ramp waarvoor het Rode Kruis normaal gesproken niet of nauwelijks geld kan werven. Heel

Nederland kwam weer in actie voor 3FM Serious Request, waardoor 2010 werd afgesloten met een ongekend resultaat: 7,4 miljoen euro! En dat zonder bijdrage van de Nederlandse overheid zoals gebruikelijk

was in voorgaande jaren. Het aantal bij de DJ's aangevraagde verzoeknummers steeg in 2010 explosief. Anno 2010 is 3FM Serious Request met recht een nationaal evenement dat zijn weerga niet kent.

3FM en het Nederlandse Rode Kruis vroegen dit jaar aandacht voor de stille slachtoffers van aids in Afrika: weeskin-
den door aids. Wereldwijd zijn meer dan
15 miljoen kinderen die één of beide
ouders aan aids hebben verloren. Met
het verlies van hun ouders wordt ook

hun toekomst erg onzeker. Ze komen op
straat terecht, hebben geen eten, geen
inkomen, kunnen niet naar school en
raken sociaal geïsoleerd. Het Rode Kruis
helpt deze kinderen met eten, verzorging,
schoolspullen of een vakopleiding, zodat
ze weer zicht hebben op een toekomst.

Voor 25 euro kan het Rode Kruis een
kind een maand lang van eten, verzor-
ging en scholing voorzien. Dankzij het
fantastische resultaat van 2010 kunnen
we heel veel van deze kinderen weer een
toekomst bieden.

Partners

Steeds meer bedrijven steunen 3FM Serious Request. In 2010 is de opbrengst vanuit het bedrijfsleven wederom gestegen en zijn mooie samenwerkingsverbanden gerealiseerd. Zoals inmiddels traditie met Serious Request, doen veel bedrijven meer dan alleen geld doneren. De hoofdparters uitgelicht:

Coca-Cola

Coca-Cola is al sinds 2007 nauw betrokken bij 3FM Serious Request. Coca-Cola heeft in de eerste jaren een speciale editie aluminium bottles ontwikkeld en is in 2010 gestart met een nieuwe manier van doneren: statiegeldflessen inzamelen. Bij Jumbo en Super de Boer kon iedereen zijn statiegeldflessen inleveren en het geld daarvan doneren aan 3FM Serious Request. Daarnaast heeft Coca-Cola een grote door-to-door campagne gedaan. De beroemde Coca-Cola Truck had een prominente plek op de Markt en ook daar konden statiegeldflessen bij de Kerstman worden ingeleverd. Mede dankzij dit initiatief was de bijdrage van Coca-Cola dit jaar 175.000 euro.

Philips

Philips en Eindhoven zijn onlosmakelijk verbonden en om die reden heeft Philips 3FM Serious Request met veel

enthousiasme gesteund als één van de hoofdparters. Philips verbond haar naam aan de Philips Sing-a-long, een live karaoke die elke dag om 20.15 plaatsvond op de Markt. Dankzij Philips stond er ook een groot podium waarop iedere dag vele activiteiten plaatsvonden, zoals de sing-a-long, een Zumbales op maandagochtend en een warming-up met de hele ploeg van PSV. Om een mooie donatie voor de actie te realiseren heeft Philips met behulp van vele Philips-collega's LED-tiara's verkocht. Philips leverde tevens apparatuur voor het Glazen Huis en voor de productie backstage. Opbrengsten uit spontane acties, initiatieven en donaties van derden zijn eveneens volledig ten goede gekomen aan de actie. Het resultaat: 225.000 euro met enorme steun van de directie van Philips.

Office Depot

In de actieweek zijn TV-Klusjesmannen Sander en Ramon bij Office Depot op bezoek geweest en dat leverde, ondanks de meligheid en de nodige grappen, zo'n 20.000 euro op. Ze doken diep in het magazijn en zetten de boel flink op stelten. Daarnaast doneerde Office Depot, bij elke bestelling van 99 euro of meer aan kantoorartikelen, 10 euro aan 3FM Serious Request. In

totaal heeft Office Depot 220.000 euro gedoneerd.

Wehkamp

Wehkamp doneerde de complete inboedel van het Glazen Huis en de overige productieruimten aan 3FM Serious Request. Daarnaast heeft Wehkamp de Markt van Eindhoven op woensdag 22 december geheel omgetoverd tot een kinderspeelparadijs. Ook zijn medewerkers in actie gekomen en heeft Wehkamp een speciale webshop live gezet waarvan 50% van de opbrengst aan 3FM Serious Request is gedoneerd.

UPC

UPC is al vele jaren betrokken bij 3FM Serious Request en heeft in 2010 een mooie opbrengst van 130.000 euro gerealiseerd. Via UPC was 3FM Serious Request 24 uur per dag te volgen. Net als voorgaande jaren konden abonnees van UPC Digitale TV direct doneren door een verzoeknummer aan te vragen via de rode knop op de UPC-afstandsbediening en maakten daarmee kans op een concert van Di-rect in het UPC Center in Eindhoven. UPC is verbonden aan de UPC Huiskamerconcerten die werden geveild via de 3FM Serious Request veiling. Als klap op de vuurpijl heeft UPC ook een actie in de winkels uitgevoerd.

Eindhoven de gekste

Gastheer voor het Glazen Huis in 2010 was Eindhoven. Op 18 december lieten Giel Beelen, Gerard Ekdorf en Coen Swijnenberg zich op de Markt opsluiten door Prinses Margriet om gedurende zes dagen zonder eten aandacht te vragen

voor hun missie. Iedereen kon 24 uur per dag, tegen betaling verzoeknummers aanvragen bij de drie dj's. Begon de actie zes jaar geleden met het aanvragen van je favoriete plaat, inmiddels zijn de mogelijkheden om 3FM Serious Request te steunen legio. En niet alleen in Eindhoven

stond een glazen huis en kwam het land massaal in actie. Ook in België, Zweden, Zwitserland en Kenia stonden in december glazen huizen.

Een aantal highlights:

- Dertig wielrenners uit Groningen en Drenthe fietsten op 20 december in 1 dag naar Eindhoven om een cheque te overhandigen aan de 3FM-dj's. Groningen was in 2009 de host van 3FM Serious Request.
- De VVV en het Sandton Hotel Eindhoven lieten een Glazen Hotel op het Catharina-plein in Eindhoven verrijzen. De hotelkamer werd voor zes nachten geveild en leverde 18.474 euro op.
- Maar liefst 577 duikers gingen kopje onder in het Glazen Onderwaterhuis. De actie van Scuba City en duikvereniging Scyllus bleek een groot succes. De duikers wisten 19.300 euro bij elkaar te vissen.
- Ook lokale radiostations kwamen flink in actie voor 3FM Serious Request. Zo zond Deventer radio van 28 november t/m 3 december uit vanuit een Pietenkasteel.
- Tot slot lieten heel veel scholen zich weer van hun meest inventieve kant zien. Naast vele kerstmarkten, sponsorlopen, kerstontbijten, het inzamelen van lege flessen en het bakken van koekjes, waren sommige acties wel bijzonder creatief. Zo werkten de leerlingen van VMBO-T van het Stedelijk College Eindhoven zich een uur lang in het zweet tijdens een work-out onder leiding van voormalig schaatskampioene Annamarië Thomas. ■

hoofdstuk 8

2010 was het jaar waarin het publiek haar onverminderde steun aan het Nederlandse Rode Kruis liet zien; succesvolle campagnes rondom Haïti, Pakistan en 3FM Serious Request toonden dat aan. Tegelijkertijd ging de economische crisis niet geheel ongemerkt aan het

Rode Kruis voorbij. Met name in de hoek van steun vanuit het bedrijfsleven was enige terughoudendheid merkbaar. De Rode Kruisvereniging was kortom in 2010 een financieel gezonde organisatie, die voor een gezonde toekomst op langere termijn wel duidelijke keuzes wil gaan maken.

Het grote publieksvertrouwen verdient een heldere financiële verslaglegging. Het samengaan in één organisatie (Samen 1) helpt om de financiële stromen van het Rode Kruis meer inzichtelijk te maken. Dit hoofdstuk omvat het bestuursverslag, de jaarrekening en de overige gegevens.

Samen 1

Ons bestuursverslag beschrijft de ontwikkelingen van baten en lasten in 2010, en de begroting van 2011. Daarnaast wordt hier beschreven hoe wij omgaan met wet- en regelgeving en afspraken die het Nederlandse Rode Kruis is aangegaan met betrekking tot verantwoording.

De vereniging Het Nederlandse Rode Kruis is opgericht in 1867 en statutair gevestigd te Den Haag. De taken van het Nederlandse Rode Kruis zijn deels vastgelegd in de Verdragen van Geneve en de Aanvullende Protocollen, en deels in het Koninklijk Besluit van 22 december 1988. De doelstelling van het Nederlandse Rode Kruis is het voorkomen en verzachten van menselijk lijden waar dan ook, het beschermen van levens en gezondheid en het waarborgen van respect voor de mens. Deze doelstelling heeft zich vertaald tot de strategie als verwoord op

pagina 13 en wordt jaarlijks in jaarwerkplannen vertaald in activiteiten. De activiteiten van het Nederlandse Rode Kruis concentreren zich op noodhulp (bij rampen en conflicten), Eerste Hulp en sociale hulp. Deze activiteiten worden uitgebreid beschreven in hoofdstuk 2 tot en met 6 van dit jaarverslag.

Het Nederlandse Rode Kruis maakt deel uit van de internationale Rode Kruis beweging en is lid van de International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (IFRC). Het Nederlandse Rode Kruis had in 2010 zitting in het bestuur van de Federatie.

Met ingang van 1 januari 2010 is de fusie 'Samen 1' doorgevoerd en zijn de statuten van het Nederlandse Rode Kruis gewijzigd. Een belangrijk onderdeel van Samen 1 is de juridische fusie van vrijwel alle 356 autonome afdelingen en districten in één vereniging, met als hoogste orgaan de Ledenraad. Als gevolg van Samen 1 is de naamgeving van verschillende onderdelen veranderd vergeleken met 2009. Er is geen Algemene Ledenvergadering meer, maar een Ledenraad. Daarnaast is het landelijk bestuur veranderd in het Verenigingsbestuur. De belangrijkste statutaire wijziging

Het salaris van de directeur

In de media verschenen in 2010 af en toe publicaties over het salaris van de directeur van het Nederlandse Rode Kruis. Hieronder treft u drie veel gestelde vragen en antwoorden.

1. Hoeveel verdient de directeur van het Nederlandse Rode Kruis?

Het Rode Kruis heeft een eenhoofdige directie. Het salaris bedroeg in 2010 142.000 (141.829) euro, inclusief vakantiegeld. De sociale lasten en pensioenpremie bedroegen 28.000 euro (27.686) en de overige vergoedingen en kosten bedroegen 11.000 (11.101) euro. Deze bedragen zijn vrijwel onveranderd vergeleken met 2009.

2. Waarom verdient de directeur van het Nederlandse Rode Kruis zoveel?

Het Nederlandse Rode Kruis is een grote organisatie, met ruim 30.000 vrijwilligers en meer dan 500 beroepskrachten. Het Rode Kruis is op het gebied van noodhulp, eerste hulp en sociale hulp actief in

een complexe nationale en internationale omgeving, met enige regelmaat ook in gevaarlijke gebieden. Slagvaardigheid is voor een noodhulporganisatie van groot belang. Het salaris van de directeur is afgestemd op die verantwoordelijkheid.

3. Voldoet het salaris van de directeur van het Nederlandse Rode Kruis aan de Balkenende norm, de VFI norm en de DG norm?

Het salaris van de directeur voldoet aan de Balkenende-norm en de VFI-norm. Beide normen kennen een verschillend berekeningsmodel. De Balkenendenorm betreft het belastbaar inkomen inclusief de bijtelling van de auto en de pensioenlasten voor rekening van de werkgever, verminderd met de eigen (werknemers)bijdrage voor het pensioen. Dit komt voor de directeur neer op 176.000 euro. De Balkenendenorm was voor 2010 vastgesteld op 193.000 euro.

De VFI norm gaat uit van salaris, vakantiegeld en een eindejaarsuitkering (die de

directeur van het Rode Kruis niet krijgt). In de norm wordt onder meer rekening gehouden met de zwaarte van de functie, de complexiteit en omvang van de organisatie, enzovoort. Het Rode Kruis valt in de 'zwaarste' categorie, waarbij een maximaal bruto jaarsalaris is vastgesteld van 158.115 euro. Dit bedrag is exclusief sociale lasten, pensioenpremie en overige vergoedingen en kosten. Met een bruto salaris van 142.000 euro blijft de directeur hier onder.

De DG-norm (MFS II norm) is eind 2009 geïntroduceerd door het Ministerie van Buitenlandse Zaken en eist van hulporganisaties dat de directeur niet meer verdient dan een basissalaris van een directeur-generaal op een ministerie (in 2010 circa 124.000 euro voor een 36-urige werkweek). De norm gaat in per 1 januari 2011 en vanaf dat moment zal de directeur van het Rode Kruis ook daaraan voldoen (en salaris inleveren).

Zie ook pagina 149 van dit jaarverslag.

als gevolg van Samen 1 is dat niet langer afdelingen en districten, maar uitsluitend natuurlijke personen lid kunnen zijn van de vereniging.

Een organogram is te vinden op pagina 123.

Ledenraad, Verenigingsbestuur en directie

Het Nederlandse Rode Kruis onderschrijft de Code Goed Bestuur voor Goede Doelen (kortweg Code Wijffels) en handelt volgens deze code. Bij de principes

van goed bestuur staat het scheiden van functies voorop. Als een van de weinige hulporganisaties heeft het Nederlandse Rode Kruis een verenigingsvorm, waarmee medezeggenschap en toezicht al in de verenigingsstructuur verankerd zijn evenals

de scheiding tussen toezichhoudende en bestuurlijke taken.

Het bestuur van de organisatie is in handen van het Verenigingsbestuur. De dagelijkse leiding op landelijk niveau ligt in handen van de directie. Het Verenigingsbestuur vervult

de bestuurlijke taak. Dit zet in hoofdlijnen het beleid uit en nemen beslissingen op strategisch niveau. De Ledenraad houdt toezicht op het bestuur. De uitvoering en de dagelijkse leiding, en daarmee de vertaling van strategie naar uitvoering, berust bij de directie. Op districts- en afdelings-

niveau zijn het de lokale ledenraden waarin de besturen ter verantwoording worden geroepen over het gevoerde beleid en de uitvoering van de werkplannen. Het Verenigingsbestuur heeft voor de dagelijkse gang van zaken op afdelings- en districtsniveau een doorlopende volmacht afgegeven aan de afdelings- respectievelijk districtsbesturen.

Wie doet wat in de vereniging

De Ledenraad:

- keurt de algemene beleidslijnen van de organisatie goed;
- stelt het meerjaren- en jaarwerkplan met bijbehorende begroting vast;
- keurt het jaarverslag en de jaarstukken goed;
- benoemt, herbenoemt en ontslaat bestuursleden van het verenigingsbestuur, met uitzondering van de voorzitter van het bestuur. Tot en met 2009 werden kandidaten voor het voorzitterschap voorgedragen door het bestuur aan de Kroon. Dit is niet in overeenstemming met de richtlijnen voor Goed Bestuur (code Wijffels). Per 1 januari 2010 draagt de Ledenraad een kandidaat voor aan de Kroon.

Het Verenigingsbestuur:

- stelt de beleidslijnen van de organisatie vast, met inachtneming van besluiten die de Ledenraad neemt;
- houdt toezicht op de hoofdlijnen van de uitvoering van het vastgestelde meerjaren- en jaarwerkplan;

- maakt het jaarverslag en de jaarstukken op en stelt deze vast;
- stelt de agenda van de Ledenraad vast;
- benoemt de algemeen directeur;
- is het formele aanspreekpunt van de overheid, het internationale Rode Kruis en zusterorganisaties wereldwijd.

De directie:

- is belast met de voorbereiding en uitvoering van de algemene beleidslijnen van de organisatie;
- bereidt besluiten van de Ledenraad voor en voert besluiten van het bestuur en de Ledenraad uit;
- bereidt voor het bestuur het meerjaren- en jaarwerkplan voor met bijbehorende begroting, het jaarverslag en de jaarstukken;
- is aanwezig bij bestuursvergaderingen
- onderhoudt de contacten met zusterorganisaties en is de algemene pleitbezorger voor de activiteiten van het Rode Kruis in en buiten Nederland.

Leden

Het Nederlandse Rode Kruis is een vereniging met leden. Onze leden vormen de verankering van het Rode Kruis in de maatschappij. Zij onderschrijven de grondbeginselen van het Rode Kruis. In een vereniging nemen de leden de beslissingen. Twee keer per jaar komen tijdens de Ledenraad, het hoogste orgaan binnen het Nederlandse Rode Kruis, afgevaardigden uit districten bijeen met het Verenigingsbestuur om beslissingen te nemen over de koers van de organisatie.

Cruciaal voor het werk van het Nederlandse Rode Kruis zijn de vrijwilligers. Zij zijn desgewenst, maar niet per definitie ook lid van de vereniging. In 2010 waren 30.468 vrijwilligers actief. Meer informatie over het vrijwilligersbeleid is te vinden op pagina 19.

Verenigingsbestuur

Het Verenigingsbestuur van het Nederlandse Rode Kruis bestaat volgens de statuten uit een oneven aantal van minimaal negen personen. Voor alle functies binnen het bestuur is een functieprofiel vastgelegd. Alle bestuursleden zijn vrijwillig verbonden aan het Nederlandse Rode Kruis en ontvangen geen bezoldiging, alleen een vergoeding

Samenstelling van het verenigingsbestuur in 2010

Erevoorzitter:

H.K.H. Prinses Margriet der Nederlanden
(per 11 december 2010)

Bestuur:

- Mr.dr.s. L.C. Brinkman (voorzitter)
- Mr. E.M. d'Hondt (vice-voorzitter)
- H.K.H. Prinses Margriet der Nederlanden (vice-voorzitter; afgetreden per 11 december 2010)
- Drs. A.E.M. Theunissen (penningmeester;

afgetreden per 11 december 2010)

- Drs. V.W.J.A. van Stijn RA MGA (penningmeester; aangetreden per 11 december 2010)
- Z.H. Prins Pieter-Christiaan van Oranje-Nassau, van Vollenhoven (aangetreden per 11 december 2010)
- Generaal b.d. D.L. Berlijn (aangetreden per 11 december 2010)
- J.W. Egtberts (aangetreden per 11 december 2010)
- Mr. S. Harchaoui

- Mw. P.C. Krikke
- Mw.mr. S.I. van Oord
- P. Rosenmöller
- Ir. P.J.A. van Schijndel
- Mw. J.F.M.M. Tummers (aangetreden per 11 december 2010)
- Generaal b.d. W.F. Vader (afgetreden per 11 december 2010)
- Mw. M. Yousufzai (aangetreden per 11 december 2010)

voor gedeclareerde kosten. In totaal declareerde het Verenigingsbestuur in 2010 voor 2.271 euro aan onkosten.

Bestuursleden worden benoemd voor een periode van vier jaar. De maximale aangesloten zittingsduur bedraagt drie termijnen. Er is een rooster van afreden opgesteld waarbij ook periodiek de herbenoemingen zijn vastgelegd. In 2010 zijn drie bestuursleden afgetreden en zes bestuursleden benoemd. Zie pagina 25 voor meer informatie over de werkzaamheden van het bestuur in het afgelopen jaar.

Directie

Het Nederlandse Rode Kruis heeft een eenhoofdige directie. De algemeen directeur, dr. Cees Breederveld, heeft een dienstverband voor onbepaalde tijd. Het verenigingsbestuur stelt de directiebeloning vast. Het beloningsbeleid bij het Nederlandse Rode Kruis gaat uit van passende beloning voor de zwaarte en omvang van de directiefunctie. Hierbij wordt voldaan aan Beloning directeurs van goede doelen (Code Wijffels) en de Wet Openbaarmaking uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens (WOPT, de Balkenende norm). Zie ook pagina 118.

Communicatie

Het Nederlandse Rode Kruis hecht veel waarde aan een heldere en transparante

communicatie met haar relaties; hulpverleners, leden, donateurs, vrijwilligers en het algemeen publiek. Door middel van verschillende publicaties, online en offline, worden de specifieke doelgroepen in verschillende frequenties geïnformeerd over hulpverlening en andere operationele zaken, bestuur en beleid, fondsenwerving en financiële zaken. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn opvraagbaar en staan volledig op de website van het Nederlandse Rode Kruis.

In 2010 nam het Rode Kruis een nieuw CRM-systeem in gebruik, waardoor beter en gericht gecommuniceerd kan worden met leden, vrijwilligers en donateurs. In dit jaar gingen ook een nieuw intranet (voor vrijwilligers) en een nieuwe website live. De afdeling communicatie is in 2010 gesplitst in een afdeling marketing communicatie (merkbewaking, marketing en campagnes) en een afdeling corporate communicatie (reputatie management en communicatie met strategische relaties als journalisten en politici), waardoor beide aandachtsgebieden beter ingevuld werden. Binnen corporate communicatie is geïnvesteerd in de interne communicatie binnen de vereniging. Het Rode Kruis heeft een afdeling Contact & Administratie, dat het CRM-systeem beheert en het loket vormt voor vragen,

opmerkingen, ideeën en klachten per telefoon, post of email.

Controle en evaluatie

Het bestuur evalueert het eigen functioneren regelmatig gedurende het jaar. De voorzitter van het bestuur en de algemeen directeur evalueren het functioneren van de algemeen directeur eenmaal per jaar. Daarnaast legt het bestuur jaarlijks verantwoording af aan de Ledenraad over het gevoerde beleid in het afgelopen jaar. Extern toezicht wordt uitgevoerd door:

- KPMG Accountants N.V. (accountantscontrole);
- Centraal Bureau Fondsenwerving (keurmerk verantwoorde fondsenwerving).

Certificering hulpverleningsprocessen:

- Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector (HKZ-certificering) voor onze zorg in de Mappa Mondo-huizen en tijdens de Bijzondere Vakanties;
- ISO-certificering voor onze activiteiten op het gebied van opsporing en ondersteuning.

De hoofdprocessen binnen de beroepsmatige ondersteuningsorganisatie van internationale hulpverlening zijn gedurende 2010 doorlopen, opnieuw beschreven en in de systemen verankerd (zie pagina 159).

Nevenfuncties bestuursleden en directie 2010

Mr.drs. L.C. Brinkman

Herbenoemd in 2008 (3e periode), aftreden aangekondigd in 2011

- Voorzitter Bouwend Nederland (sinds 2004)
- Voorzitter Raad van Commissarissen Algemene Pensioen Groep
- Vice-voorzitter VNO-NCW (tevens lid Sociaal-Economische Raad)
- President-commissaris RABO-Vastgoed Groep
- Commissaris Van Nieuwpoort (Zand, Grind en Beton) Groep
- Commissaris BMC Beleidsadvies en Management Consultants voor de publieke sector
- Commissaris Movares Groep (v/h Holland Rail Consult)
- President-commissaris Cultuurfonds Triodos Bank
- Voorzitter Lucas van Leiden Maecenaat (sponsoring Museum Lakenhal)

Mr. E.M. d'Hondt

Herbenoemd in 2009 (3e periode), aftredend per 1 januari 2013

- Voorzitter bestuur GGD-Nederland
- Voorzitter Montesquieu-instituut
- Voorzitter Raad van Toezicht CWZ-ziekenhuis
- Voorzitter Raad van Toezicht Valkhofmuseum
- Voorzitter Bestuur Nieuwe Hollandse Waterlinie
- Voorzitter Raad van Commissarissen De Goudse NV
- Lid Audit Commissie De Goudse NV
- Voorzitter Raad van Commissarissen Lander BV
- Voorzitter Raad van Commissarissen Brinkgroep BV
- Lid Raad van Commissarissen BMC
- Bestuurder Stichting AK Bouwmeester
- Bestuurder Stichting AK SNIP
- Lid Raad van Toezicht Politieacademie
- Lid bestuur Academie voor Wetgeving

H.K.H. Prinses Margriet der Nederlanden

Herbenoemd in 2007 (3e periode), aftreden per 11 december 2010

- Bestuurslid internationale Federatie van Rode Kruis- en Rode Halve Maan-verenigingen
- Lid Comité van Aanbeveling Stichting Kinderoncologische Zomerkampen
- Beschermvrouw Nationaal Revalidatiefonds
- Beschermvrouw Vision 2020
- Beschermvrouw Landelijke Unie van Vrijwilligers
- Beschermvrouw SOS-kinderdorpen
- Beschermvrouw KNCV Tuberculosefonds
- Erevoorzitter Adviesraad Global Health
- Lid erebestuur van de International Paralympic Committee

Drs. A.E.M. Theunissen

Herbenoemd in 2007 (3e periode), aftreden per 11 december 2010

- Voorzitter College van Bestuur Arcus College
- Bestuurslid Frans Gijzelsstichting (Sectie Motary)

Drs. V.W.J.A. van Stijn RA MGA

Benoemd in 2010 (1e periode)

- Geen nevenfuncties

Z.H. Prins Pieter-Christiaan van Oranje-Nassau, van Vollenhoven

Benoemd in 2010 (1e periode)

- Voorzitter Laureus Foundation of the Netherlands
- Voorzitter Stichtingsbestuur KUSW
- Vice-voorzitter Rode Kruis Tourrally
- Bestuurslid Stichting Meer dan Voetbal
- Oprichter en Voorzitter Tignum AG

Generaal b.d. D.L. Berlijn

Benoemd in 2010 (1e periode)

- DGA Berlijn Consultancy b.v.
- Voorzitter de Maatschappij
- Bestuurslid Koning Willem I Stichting
- Lid Raad van Toezicht Stichting KLu Historische Vlucht
- Lid Raad van Toezicht Thales Nederland
- Lid Raad van Toezicht Stichting Nationale Park de Hoge Veluwe

- Lid Raad van Toezicht Slachtofferhulp
- Lid Raad van Commissarissen sprekersbureau de Assemblee
- Lid Raad van Toezicht Isacar
- Bijzonder adviseur van de Onderzoekraad Voor Veiligheid
- Lid International Advisory Board Royal Ten Cate
- Lid Raad van Advies Nintes
- Lid Raad van Advies Rekkof
- Lid Raad van Advies Protocol Bureau
- Voorzitter Raad van Advies Dutch Hunter Foundation
- Adjudant in buitengewone dienst van H.M. de Koningin

J.W. Egtberts

Benoemd in 2010 (1e periode)

- Geen nevenfuncties

Mr. S. Harchaoui

Herbenoemd in 2009 (3e periode), aftredend per 1 januari 2013

- Voorzitter van de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO)
- Lid van bestuur van de NPS (heet tegenwoordig NTR)
- Lid van bestuur van het Prins Claus Fonds
- Lid van bestuur van het Nationaal Toneel

Mw. P.C. Krikke

Herbenoemd in 2010 (2e periode)

- Lid vereniging Aegon
- Lid Raad van Toezicht Technische Universiteit Eindhoven
- Voorzitter VD Permanente Scoutings-commissie
- Lid Raad van Toezicht en Raad van Advies Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe
- Bestuurslid Lucie Burgers Stichting
- Jurylid Stichting Overheidsmanager van het Jaar

Mw.mr. S.I. van Oord

Herbenoemd in 2010 (2e periode)

- Shareholder Hillary Step

P. Rosenmöller

Herbenoemd in 2008 (2e periode)

- Commissaris bij de NS
- Commissaris bij CSU

- Lid Raad van Commissarissen APG (Algemene Pensioen Groep (sinds 2008))
- Voorzitter van Convenant Gezond Gewicht
- Ambassadeur van JOGG

Ir. P.J.A. van Schijndel

Herbenoemd in 2008 (2e periode)

- Voorzitter van de raad van commissarissen bij De Lage Landen en Obvion
- Lid van de raad van commissarissen bij Robeco
- Voorzitter Raad van Toezicht Theaters Tilburg
- Lid Raad van Toezicht St. Elisabeth Ziekenhuis Tilburg
- Lid raad van commissarissen CSU Total Care
- Voorzitter Raad van Advies TelewerkForum
- Lid Raad van Advies Faculteit Industrial Engineering & Innovation Sciences TU Eindhoven

Mw. J.F.M.M. Tummers

Benoemd in 2010 (1e periode)

- Geen nevenfuncties

Generaal b.d. W.F. Vader

Herbenoemd in 2007 (3e periode), aftreden per 11 december 2010

- Voorzitter van het Haags Monumentenplatform
- Bestuurslid Stichting Rotary Muziekfonds
- Bestuurslid Stichting Collectie Viocolliteratuur Willem Noske

Mw. M. Yousufzai

Benoemd in 2010 (1e periode)

- Lid denktank Worldconnectors
- ECHO ambassadeur

Dr. C. Breederveld

(algemeen directeur)

- Lid Audit & Risk Commissie van de IFRC
- Lid van Raad van Advies van i-Cane
- Lid van Bestuur Samenwerkende Hulp Organisaties

Daarnaast is een groot deel van de hoofdprocessen op het gebied van hulpverlening extern gecertificeerd. Veel van de hoofdprocessen hebben een direct verband met de kwaliteit van de uitvoering van onze hulpverlening. Binnen de hoofdprocessen zijn jaarplannen, werkplannen, rapportages, risicoanalyses en evaluaties vastgelegd. De samenwerking met de 356 afdelingen en districten is herzien en opnieuw vastgesteld als onderdeel van het Samen 1 programma.

Optimale besteding van middelen

De geworven fondsen dienen zoveel als mogelijk te worden besteed aan de primaire humanitaire missie van het Nederlandse Rode Kruis. Conform de richtlijnen van het CBF bedroegen de gemiddelde kosten voor de fondsenwerving in de periode 2008-2010 gemiddeld minder dan 25% van de opbrengst daarvan. Bestedingen worden getoetst aan de jaarplannen en het meerjarenplan en de daarmee samenhangende jaar- en meerjarenbegroting.

Alle leden van het Verenigingsbestuur en de directie van het Nederlandse Rode Kruis hebben deze verantwoordingsverklaring onderschreven en ondertekend. ■

Klachtenbehandeling

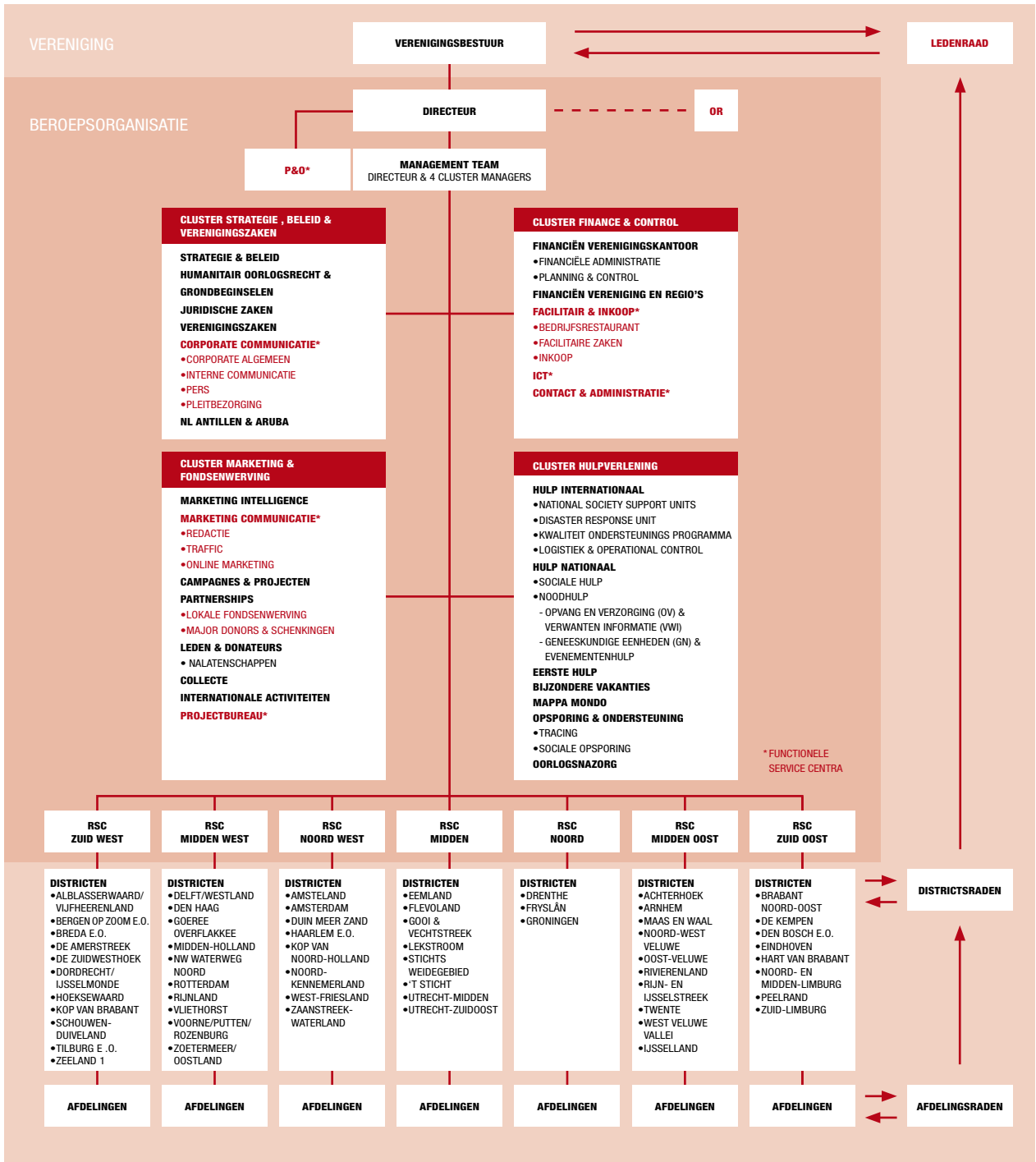
De klachtenprocedure van het Nederlandse Rode Kruis kent twee fasen:

- 1. bemiddeling door de klachtenfunctionaris;**
- 2. bij het uitblijven van een voor beide partijen aanvaardbaar resultaat, wordt de klacht voorgelegd aan het GBK-College.**

De klachtenfunctionaris is in dienst van de vereniging en neemt kennis van alle klachten van binnen en van buiten de organisatie. Als zijn bemiddeling geen resultaten oplevert, begeleidt hij de klager naar het GBK-College dat een bindend advies kan geven over de klacht of het geschil. Het GBK-College is het onafhankelijke geschillen- en klachtencollege van het Nederlandse Rode Kruis, dat is ingesteld door de Ledenraad. Gaat het om klachten die de privacy-sfeer van de klager raken, verwijst de

klachtenfunctionaris de klager door naar de vertrouwenspersoon van het Nederlandse Rode Kruis. De vertrouwenspersoon kan naar aanleiding van klachten aanbevelingen doen aan het bestuur.

In het verslagjaar zijn door het GBK-College vijf bindende adviezen gegeven, waarvan twee betrekking hadden op het geschil met een drietal afdelingen en een district over het Samen 1 traject (zie pagina 18), één betrekking had op een beroep ingesteld door een vrijwilliger tegen opzegging van diens vrijwilligersovereenkomst en één op een beroep van een bestuurslid tegen diens onslag door de afdelingsraad. Eén klacht is niet in behandeling genomen, waarbij het College klagers gewezen heeft op de bestaande klachtenprocedure, die aan het aanhangig maken van een klacht bij het GBK-college vooraf gaat.

Financiële POSITIE

In de jaarrekening worden de financiële gegevens getoond en toegelicht. Hieronder behandelen we in vogelvlucht de voornaamste ontwikkelingen. Tevens beschrijven we elementen van onderliggend financieel beleid.

BATEN EN LASTEN

In 2010 zijn de baten en lasten sterk beïnvloed door de SHO acties voor Haïti en Pakistan. Dit wordt weerspiegeld in het fondsenresultaat; bijna 15 miljoen euro positief. Het resultaat op de overige activiteiten heeft zich in lijn met de begroting ontwikkeld, waardoor ook de mutaties in de bestemmingsreserves en continuïteitsreserve in lijn met de begroting zijn.

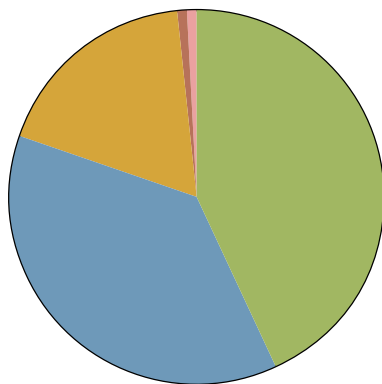
Ontwikkeling in de baten

De baten waren in 2010 veel hoger dan begroot. De belangrijkste oorzaken zijn het succes van 3FM Serious Request en de inkomsten uit de SHO acties voor Pakistan en Haïti. Inkomsten uit SHO acties worden vanwege het incidentele karakter ervan niet begroot.

De overige baten uit eigen fondsenwerving waren in totaal in lijn met de begroting en lagen 3% boven 2009. Een belangrijke trend van de afgelopen jaren is dat een

steeds groter bedrag 'geoomerkt' wordt ontvangen. Dat wil zeggen dat de gever aan zijn donatie een specifieke bestemming geeft. Tegelijkertijd wordt de bedrijfsvoering voor een belangrijk deel juist gefinancierd uit ongeoomerkte baten, die voor de organisatie vrij besteedbaar zijn. Voor ons als Nederlandse Rode Kruis is het belangrijk om de bedrijfsvoering hierop aan te passen.

De samenstelling van de baten over 2010 is als volgt (in miljoenen euro's):

- Eigen fondsenwerving: 43,3
- Acties van derden: 37,2
- Subsidies: 17,9
- Beleggingen: 1,0
- Overige baten: 0,6

Totaal: 100,0 (vs 73,5 begroot en 73,8 in 2009)
Bedragen zijn in miljoenen euro's

Een korte toelichting op de belangrijkste elementen.

Eigen fondsenwerving

De eigen fondsenwerving bestaat uit baten uit de jaarlijkse buscollecte, contributies van leden, donaties van donateurs, giften en schenkingen voor nationale en internationale doeleinden, en nalatenschappen. De totale baten uit eigen fondsenwerving hebben zich in lijn met de begroting ontwikkeld, met afwijkingen voor de baten uit contributies en donaties in positieve zin en voor de baten uit nalatenschappen in negatieve zin (allebei 1 miljoen euro).

Acties van derden

De baten uit acties van derden zijn veel hoger dan begroot (ruim 30 miljoen euro). De voornaamste reden is dat in 2010 vanwege SHO acties voor Haïti en Pakistan zijn gehouden. Daarnaast was de opbrengst van 3FM Serious Request veel hoger dan begroot.

Subsidies van overheden

Subsidies van overheden zijn in 2010 5 miljoen euro lager dan begroot. Dit betreft met name de subsidies voor internationale projecten uit hoofde van het MFS II programma, die in 2010 (nog) niet zijn gerealiseerd.

Beleggingen

Baten uit beleggingen begroten wij altijd conservatief. Het overgrote deel van de opbrengsten betreft rente op spaarrekeningen, deposito's en dergelijke en een klein gedeelte (0,1 miljoen euro) uit koersresultaten.

Overige baten

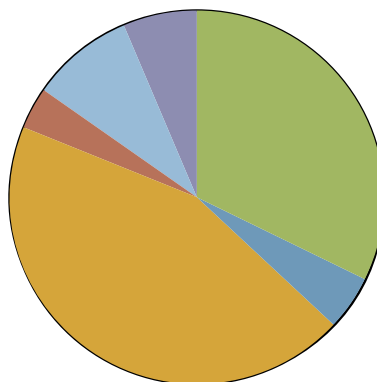
De overige baten hebben met name betrekking op opbrengsten uit de verkoop van een aantal panden van lokale afdelingen. Vanwege het incidentele karakter worden deze opbrengsten doorgaans niet begroot.

Ontwikkeling in de lasten

Ook de lasten waren in 2010 hoger dan begroot, vanwege bestedingen die gedaan zijn uit de hogere geoormerkte baten vanuit 3FM Serious Request en de SHO acties voor Haïti en Pakistan. Deze baten zijn nog niet allemaal besteed; het restant bevindt zich aan het einde van 2010 als 'geoormerkte inkomsten' in bestemmingsfondsen van waaruit we de bestedingen in 2011 zullen rapporteren.

Als afgezien wordt van deze lasten in verband met geoormerkte baten, liggen de overige lasten met betrekking tot de hulpverlening in lijn met de begroting. Dit is van belang, omdat we ons als Nederlandse Rode Kruis inspannen om zoveel mogelijk geld ten goede te laten komen aan die hulpverlening, en het aandeel van de kosten voor fondsenwerving en beheer en administratie zoveel mogelijk willen beperken – natuurlijk onder instandhouding van de kwaliteit van onze organisatie en onze bedrijfs- en hulpverleningsprocessen.

De samenstelling van de lasten over 2010 is als volgt (in miljoenen euro's):

- Nationale hulpverlening: 29,2
- Voorbereiding en coördinatie internationale hulpverlening: 4,5
- Internationale hulpverlening: 40,0
- Voorlichting en bewustwording: 3,3
- Werving baten: 7,9
- Beheer en administratie: 5,7

Totaal: 90,7 (vs 83,0 begroot en 77,0 in 2009)
Bedragen zijn in miljoenen euro's

Een korte toelichting op de belangrijkste elementen.

Besteed aan doelstellingen

De voornaamste afwijking in de bestedingen betreft de internationale activiteiten. Deze zijn rechtstreeks een gevolg van de bovenvermelde baten uit SHO acties. De overige bestedingen zijn in lijn met de begroting.

De bestedingen betreffen:

- Internationale hulpverlening. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de kosten van voorbereiding en coördinatie van de activiteiten en de internationale activiteiten zelf. De eerste categorie betreft de centrale kosten voor opstart en uitvoering van de projecten en de bijdragen aan de Internationale Federatie en het Internationaal Comité. De tweede categorie betreft de kosten van de projecten zelf, zowel in personele ondersteuning en geld, als in hulpgoederen en materialen.
- Nationale hulpverlening. Dit betreft de uitgaven aan noodhulp en aan sociale hulp in Nederland. Hieronder bevinden zich de uitgaven aan noodhulp, eerste hulp, en opsporing en contactherstel, en de ondersteuning van onze vrijwilligers. Daarnaast vallen onder deze post de uitgaven ten behoeve van de exploitatie van de bijzondere vakanties in onder meer de Valkenberg en IJsselviëdt en op het schip de J. Henry Dunant. Ook de uitgaven voor de exploitatie van de Mappa Mondo huizen vallen hieronder.
- Voorlichting en bewustwording. Dit zijn de uitgaven voor de communicatieve

doelstellingen van het Nederlandse Rode Kruis, zoals communicatie, persvoorlichting en het uitdragen van het humanitair oorlogsrecht.

Werving baten

Voor 2010 hadden we de specifieke ambitie om de stijging van de kosten van fondsenwerving een halt toe te roepen (zodat de totale kosten voor fondsenwerving procentueel een kleiner onderdeel gaan vormen van de totale kosten). Deze ambitie hebben we in 2010 ook gerealiseerd: de kosten voor fondsenwerving zijn in absolute zin sterk gedaald ten opzichte van 2009 en ook flink onder de begroting voor 2010 gebleven. Gegeven de licht gestegen eigen baten betekent dit ook een sterke daling van het percentage fondsenwerving naar afgerond 18%. Het Centraal Bureau Fondsenwerving legt de grens voor kosten fondsenwerving bij 25% en daar blijft het Nederlandse Rode Kruis dit jaar dus ruim onder.

Beheer en administratie

De kosten voor beheer en administratie zijn in lijn met de begroting en licht gedaald ten opzichte van 2009. Zij zijn ook gedaald als percentage van de totale lasten, echter voornamelijk als gevolg van bovenvermelde hogere bestedingen in verband met de SHO inkomsten voor Haïti en Pakistan.

FINANCIËLE POSITIE

Als Nederlandse Rode Kruis hanteren we het uitgangspunt dat wij gelden die wij ontvangen zoveel mogelijk besteden aan onze doelstelling en niet oppotten. Voor de continuïteit van de hulpverlening is het desalniettemin wel verstandig om enige reserves te hebben, zodat we snel in kunnen spelen op rampen of noodsituaties. Tevens dient een beperkte continuïteitsreserve te worden aangehouden die ook de continuïteit van de bedrijfsvoering voor enige tijd kan garanderen. In de paragraaf over reserves en fondsen wordt dit nader toegelicht.

Vaste activa

De voornaamste investeringen in 2010 hadden betrekking op de tweede fase van de vervanging van onze ICT systemen en de ontwikkeling van een nieuwe website. Beide projecten zijn in september 2010 afgerond. Daarnaast hebben we de verbouwing van ons schip de J. Henry Dunant afgerond en heeft een aantal lokale afdelingen geïnvesteed in huisvesting.

Beleggingen

Het beleggingsbeleid van het Nederlandse Rode Kruis is in de Algemene Ledenvergadering van december 2006 vastgesteld. Als uitgangspunten voor het beleggingsbeleid gelden de zeven grondbeginselen van het Rode Kruis. Dit beleid sluit aan bij de uitgangspunten reserves en beleggingsbeleid zoals opgenomen in het CBF reglement.

De voornaamste elementen van het beleggingsbeleid zijn:

- Instandhouding van de hoofdsom;
- Bescherming tegen ongewenste financiële risico's, zoals renterisico, koersrisico, kredietrisico en liquiditeitsrisico;
- Beoordeling van prestaties over een termijn van vijf jaar;
- Aanwending van de inkomsten voor de doelstelling;
- Belegging bij voorkeur in rekening-courant, spaarrekening, deposito's en garantieproducten;
- Inhoudelijke toetsing van de beleggingsportefeuille aan de zeven grondbeginselen.

In 2011, 5 jaar na vaststelling van het beleggingsbeleid, zullen wij het beleggingsbeleid evalueren en indien nodig aanpassen.

De landelijke organisatie belegt op dit moment niet en heeft alle overtollige gelden op spaarrekeningen staan. Met de lokale afdelingen is sinds 2006 een traject ingezet om de beleggingen volledig in lijn te brengen met het landelijk vastgestelde beleggingsbeleid.

Reserves en fondsen

Het Nederlandse Rode Kruis heeft een continuïteitsreserve met als doel om de kosten van de werkorganisatie te kunnen financieren, wanneer er om welke reden dan ook inkomsten zouden wegvallen. Daarnaast moeten we de continuïteit van onze hulpverlening kunnen garanderen. Deze reserve mag volgens de regelgeving

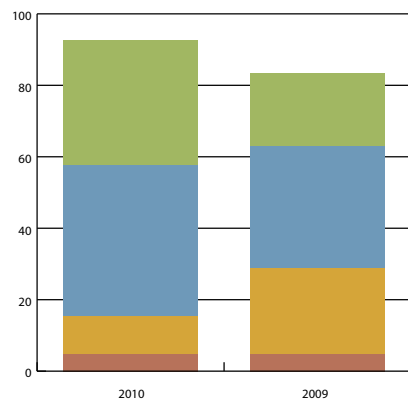
van het CBF maximaal 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie zijn. Het Nederlandse Rode Kruis hanteert zelf een maximum van 1,0 maal de jaarlijkse kosten. De huidige reserve bedraagt 10,5 miljoen euro, tegenover een maximum op basis van bovengenoemde norm van 38,7 miljoen euro.

De continuïteitsreserve is in 2010 gedaald met 13 miljoen euro. Deze daling is voor ruim de helft een gevolg van de instelling van een Solidariteitsreserve, die gevuld wordt door vermogens van rijkere afdelingen en bestemd is voor ondersteuning van afdelingen die over onvoldoende middelen beschikken, of voor internationale hulpverlening. In 2010 is een begin gemaakt met de opbouw van deze Solidariteitsreserve en een reserve gecreëerd van 7 miljoen euro. Uit de reserve is in 2010 1,1 miljoen euro onttrokken voor de ondersteuning van enkele lokale afdelingen.

Voorts is ons beleid om een reserve aan te houden ten behoeve van de financiering van activa. Het Nederlandse Rode Kruis kan niet op korte termijn beschikken over de waarde van deze activa, maar pas na verkoop, en houdt daarom een reserve financiering activa aan, voorzover deze activa zijn gefinancierd met eigen middelen. Deze reserve is gestegen met 2 miljoen euro, die afkomstig is uit de continuïteitsreserve (verschuiving binnen het eigen vermogen). De resterende daling van de continuïteitsreserve met 4 miljoen euro is het exploitatietekort over 2010, dat in lijn is met de begroting.

Inkomsten die door derden beschikbaar gesteld zijn aan het Nederlandse Rode Kruis met een specifiek doel (de geoormerkte middelen), worden ondergebracht in bestemmingsfondsen. Algemeen uitgangspunt is om deze middelen binnen 3 jaar te besteden aan het doel waarvoor ze zijn ontvangen. De grote stijging van 15 miljoen euro in 2010 is een gevolg van de inkomsten uit de SHO en 3FM Serious Request. Een gedeelte hiervan is nog niet besteed.

Per jaar einde 2010 geldt de volgende samenstelling van het vermogen (in miljoenen euro's):

- Bestemmingsfondsen: 35,0 (2009: 20,2)
- Bestemmingsreserves: 42,3 (2009: 34,4)
- Continuïteitsreserve: 10,5 (2009: 23,9)
- Herwaarderingsreserve: 4,8 (2009: 4,8)

Totaal: 92,6 (2009: 83,3)

Bedragen zijn in miljoenen euro's

BEGROTING 2011 (in miljoenen euro's)

	Begroting 2011	Realisatie 2010	Afwijking
Baten uit eigen fondsenwerving			
Collecten	1,9	1,9	-
Contributies	17,5	17,1	0,4
Giften en schenkingen:			-
- Nationale doeleinden	6,5	7,0	-0,5
- Internationale doeleinden	6,1	6,7	-0,6
Nalatenschappen	11,5	10,7	0,8
	43,5	43,4	0,1
			-
Baten uit acties derden	6,6	37,2	-30,6
Beschikbaar uit fondsenwerving	50,1	80,6	-30,5
Subsidies van overheden	18,9	17,9	1,0
Baten uit beleggingen	0,3	1,0	-0,7
Overige baten	0,1	0,5	-0,4
Som van de baten	69,4	100,0	-30,6
Besteed aan doelstellingen			
Voorlichting en bewustmaking	4,0	3,3	0,7
Vorbereiding en coördinatie internationale activiteiten	4,2	4,5	-0,3
Internationale activiteiten	34,3	40,0	-5,7
Sociale hulp en noodhulp nationaal	27,7	29,2	-1,5
Totaal besteed aan doelstelling	70,2	77,0	-6,8
Werving baten	8,1	8,0	0,1
Beheer en administratie	4,8	5,7	-0,9
Som van de lasten	83,1	90,7	-7,6
Saldo	-13,7	9,3	-23,0
Verwerking saldo:			
Bestemmingsreserves	-1,1	-1,4	0,3
Continuïteitsreserve	-2,2	-4,1	1,9
Bestemmingsfondsen	-10,4	14,8	-25,2
	-13,7	9,3	-23,0

De werk- en activiteitenplannen van de lokale afdelingen en de landelijke organisatie zijn vertaald in een begroting, die in de Ledenraad van december 2010 is vastgesteld.

In de begroting zijn de geoormerkte inkomsten separaat gepresenteerd. Deze baten worden bij ontvangst immers toegevoegd aan de hierboven beschreven bestemmingsfondsen, terwijl naderhand de bestedingen ook aan deze bestemmingsfondsen worden onttrokken. In de begroting voor 2011 zien we daarom de geoormerkte bestedingen de geoormerkte inkomsten met 10,4 miljoen euro overtreffen, vooral vanwege besteding van de resterende gelden uit de SHO acties voor Haïti en Pakistan en 3FM Serious Request in 2010. Ook in 2011

zullen dit soort acties niet begroot worden, vanwege hun onvoorspelbaarheid.

Vanuit de bestemmingsreserves wordt een netto onttrekking begroot van 1,1 miljoen euro. De mutatie van de continuïteitsreserve weerspiegelt het exploitatietekort, dat is begroot op 2,2 miljoen euro.

De begrote baten en lasten liggen grotendeels in lijn met onze realisatie in 2010, met uitzondering dus van de geoormerkte baten. Baten uit beleggingen en overige baten zijn, als altijd, conservatief begroot.

Aan de lastenzijde liggen de uitgaven voor onze internationale activiteiten weliswaar op een lager niveau dan in 2010, maar nog steeds op een hoog niveau in verband met

voornoemde acties. Het niet begroten van SHO acties speelt opnieuw een belangrijke rol in de vergelijking. Met betrekking tot de ondersteunende functies zullen de kosten voor beheer en administratie in 2011 op een beduidend lager niveau liggen dan in 2010; de kosten voor fondsenwerving, na de sterke daling in 2010, zullen globaal gelijk blijven. ■

JAARREKENING 2010

Balans per 31 december 2010 (in duizenden euro's)

ACTIVA	31-12-2010	31-12-2009
Materiële vaste activa (1)		
- panden	23.864	22.754
- vervoermiddelen	1.867	1.797
- overige activa	6.222	4.913
	31.953	29.464
Voorraden (2)	406	492
Vorderingen en overlopende activa (3)	36.630	32.495
Effecten (4)	6.000	6.505
Liquide middelen (5)	45.380	41.232
	88.416	80.724
Totaal	120.369	110.188

PASSIVA	31-12-2010	31-12-2009
Reserves en fondsen		
Reserves		
- continuïteitsreserve (6)	10.492	23.894
- bestemmingsreserve (7)	42.288	34.410
- herwaarderingsreserve (8)	4.821	4.821
	57.601	63.125
Fondsen		
- bestemmingsfondsen (9)	35.002	20.161
Totaal reserves en fondsen	92.603	83.286
Vorzieningen (10)	5.793	6.392
Schulden op lange termijn (11)	3.665	3.851
Schulden op korte termijn (12)	18.308	16.659
Totaal	120.369	110.188

Staat van baten en lasten over 2010 (in duizenden euro's)

BATEN	Werkelijk 2010	Begroting 2010	Werkelijk 2009
Baten uit eigen fondsenwerving			
Collecten	1.851	1.898	1.852
Contributies	17.087	15.953	14.714
Giften en schenkingen:			
- nationale doeleinden (13)	6.997	6.962	7.280
- internationale doeleinden (14)	6.693	7.121	6.512
Nalatenschappen	10.716	11.674	11.780
	43.344	43.608	42.138
Baten uit acties van derden (15)	37.220	6.700	9.293
Beschikbaar uit fondsenwerving	80.564	50.308	51.431
Subsidies van overheden (16)	17.896	22.955	19.384
Baten uit beleggingen (17)	1.036	194	1.672
Overige baten (18)	551	88	1.353
Som van de baten	100.047	73.545	73.840

LASTEN	Werkelijk 2010	Begroting 2010	Werkelijk 2009
Besteed aan doelstellingen (19)			
Voorlichting en bewustmaking	3.297	3.729	4.866
Vorbereiding en coördinatie internationale activiteiten	4.496	4.454	4.594
Internationale activiteiten	40.012	31.299	24.457
Sociale hulp en noodhulp nationaal	29.154	28.862	26.957
Totaal besteed aan doelstelling	76.959	68.344	60.874
Werving baten (19):			
Kosten eigen fondsenwervende acties	7.900	8.807	10.145
Kosten acties van derden	152	160	132
Totaal kosten werving baten	8.052	8.967	10.277
Beheer en administratie (19):			
Kosten beheer en administratie	5.719	5.713	5.890
Totaal beheer en administratie	5.719	5.713	5.890
Som van de lasten	90.730	83.024	77.041
Saldo	9.317	-9.479	-3.201
Totaal	100.047	73.545	73.840

Staat van baten en lasten over 2010, vervolg (in duizenden euro's)

Verwerking saldo			
- Mutatie bestemmingsfondsen	14.841	-3.239	729
- Mutatie bestemmingsreserves	-1.386	-1.968	1.360
- Mutatie continuïteitsreserve	-4.138	-4.272	-5.290
	9.317	-9.479	-3.201
- Het percentage fondsenwerving is (norm 25%):	18,23%	20,20%	24,08%
(Kosten fondsenwerving als percentage van Baten uit eigen fondsenwerving)			
- Het bestedingspercentage is:	76,92%	92,93%	82,44%
(Totaal besteed aan doelstelling als percentage van Som van de baten)			
- Het bestedingspercentage lasten is:	84,82%	82,32%	79,02%
(Totaal besteed aan doelstelling als percentage van Som van de lasten)			

Kasstroomoverzicht (in duizenden euro's)

	2010		2009	
Saldo van baten en lasten		9.317		-3.201
Aanpassing voor:				
- afschrijvingen	2.387		2.886	
- mutaties voorzieningen	-599		-267	
		1.788		2.619
Veranderingen in het werkkapitaal:				
- mutaties voorraden	86		151	
- mutaties vorderingen	-4.135		-5.047	
- mutaties kortlopende schulden	1.648		3.613	
		-2.401		-1.283
Netto kasstroom uit operationele activiteiten		8.704		-1.865
Netto-investering in materiële vaste activa	-4.876		-3.687	
Aan- en verkopen beleggingen	506		11.241	
Netto kasstroom uit investeringsactiviteiten		-4.370		7.554
Mutatie langlopende schulden	-186		-150	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		-186		-150
Mutatie liquide middelen		4.148		5.539
Liquide middelen				
- stand per 1 januari	41.232		35.693	
- stand per 31 december	45.380		41.232	
Mutatie liquide middelen		4.148		5.539

Toelichting

Algemeen

De jaarrekening 2010 is opgesteld overeenkomstig de voorschriften van de 'Richtlijn Verslaggeving Fondsenwervende Instellingen' (RJ650). Het doel van deze jaarrekening is het verschaffen van inzicht in de inkomsten en bestedingen, alsmede in de financiële positie van het Nederlandse Rode Kruis en de rechtspersonen die tot haar economische eenheid behoren.

Opgenomen onderdelen

In de jaarrekening worden de financiële gegevens opgenomen van het Nederlandse Rode Kruis en de zelfstandige rechtspersonen die onder één naam in de publiciteit treden en ook als zodanig een beroep doen op de publieke offervaardigheid en voorts van de entiteiten waarover zij een overheersende zeggenschap kunnen uitoefenen.

De jaarrekening omvat de financiële gegevens van:

- Het Nederlandse Rode Kruis te Den Haag
- Afdeling Haarlem
- Afdeling Haarlemmermeer
- Afdeling Zandvoort
- District Duinmeer Zand
- Stichting Rode Kruis Bungalow te Eindhoven
- Stichting Nationale Rode Kruis Tourrally te Den Haag
- Stichting Naobercolonne te Dalen
- Stichting Vakantieverblijf Gehandicapten WZV te Oostburg

- Stichting Vrienden van het Horster Kruiske te Venlo
- Stichting Nationale Rode Kruis Bloesemtocht te Beesd
- Stichting Rode Kruis gebouwen Hoogeveen

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld op basis van historische kosten. Tenzij anders vermeld zijn de activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarde. De balansposten in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. De hierdoor ontstane koersresultaten worden in de staat van baten en lasten verantwoord onder de post resultaat beleggingen. Tenzij anders vermeld luiden alle bedragen in duizenden euro's.

Indien noodzakelijk zijn de cijfers 2009 geherrubriceerd teneinde vergelijkbaarheid met 2009 mogelijk te maken.

Vanaf 2010 zijn kosten toegerekend op basis van de nieuwe organisatie als gevolg van Samen 1.

Materiële vaste activa

De onder materiële vaste activa opgenomen activa voor eigen gebruik worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs. De activa voor de bedrijfsvoering en de activa direct in gebruik voor de doelstel-

ling worden afgeschreven volgens de lineaire methode op basis van de verwachte economische levensduur. De onder de materiële vaste activa opgenomen beleggingspanden worden gewaardeerd tegen de geschatte marktwaarde die is afgeleid van de laatst beschikbare getaxeerde waarde. Op de beleggingspanden wordt niet afgeschreven.

Voorraden

Voorraden worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, rekening houdend met een voorziening voor incurante artikelen.

Financiële instrumenten

De financiële instrumenten van het Nederlandse Rode Kruis omvatten debiteuren en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen, crediteuren en overige te betalen posten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde. Eventueel direct toerekenbare transactiekosten maken deel uit van de eerste waardering. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Vorderingen

Debiteuren en overige vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode (hetgeen voor het Nederlandse Rode Kruis overeen komt met de nominale waarde), verminderd met bijzondere waardeverminderingen.

Kapitalen in blote eigendom

De uit nalatenschappen verworven kapitalen waarop derden een vruchtgebruik hebben, worden (met uitzondering van reeds ten name van de vereniging gestelde onroerende zaken) niet in de jaarrekening verwerkt in verband met de onzekerheid over de hoogte van de toekomstige uitkering en het tijdstip van de uitkering. De tot uitkering gekomen kapitalen worden in het jaar dat de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld in de staat van baten en lasten verantwoord.

Effecten

De aandelen en obligaties worden gewaardeerd tegen beurskoers. Alle gerealiseerde en niet-gerealiseerde waardeveranderingen worden in de staat van baten en lasten verantwoord onder resultaat beleggingen.

Voorzieningen

De voorzieningen worden opgenomen voor de nominale waarde van de verplichtingen.

Overige financiële verplichtingen

Leningen, crediteuren en overige schulden worden tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd op basis van de effectieve-rentemethode (hetgeen voor het Nederlandse Rode Kruis overeen komt met de nominale waarde).

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Baten uit eigen fondsenwerving worden verantwoord voor de ontvangen cq toegezegde bedragen zonder dat de door de eigen organisatie gemaakte kosten in mindering zijn gebracht.

Giften van een zaak worden gewaardeerd op reële waarde.

Nalatenschappen

Nalatenschappen worden als baten verantwoord in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Voorlopige uitbetalingen in de vorm van voorschotten worden in het boekjaar van ontvangst als baten uit nalatenschappen verantwoord in geval eerder geen betrouwbare schatting mogelijk was.

Baten uit acties van derden

Onder de Baten uit acties van derden vallen de acties waarvoor de vereniging geen risico draagt. Deze baten worden verantwoord in de periode dat de opbrengst is ontvangen danwel door de derde is toegezegd.

Subsidies van overheden

Subsidies die door de verstrekker afhankelijk zijn gesteld van projectkosten worden ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in het jaar dat de gesubsidieerde bestedingen hebben plaatsgevonden.

Lasten

Toegezegde bijdragen in het kader van internationale hulpverleningsprojecten komen ten laste van het jaar waarin de bijdrage onvoorwaardelijk is toegezegd. De overige lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Kostentoerekening

Kostentoerekening vindt als volgt plaats:

- Directe kosten worden aan de activiteiten in het kader van de doelstelling, werving baten en beheer en administratie toegerekend.
- Niet direct toerekenbare kosten (kosten van ICT, personeelszaken en facilitair) worden op basis van de formatie toegerekend.

Onder beheer en administratie worden directe kosten van directie, beleid en financiën verantwoord.

Toelichting op de balans per 31 december 2010 (in duizenden euro's)

MATERIËLE VASTE ACTIVA (1)	Panden	Vervoer- middelen	Overige activa	Totaal 2010	Totaal 2009
Aanschafwaarde per 1 januari	48.165	3.540	8.207	59.912	56.225
Investeringsen	1.871	309	2.696	4.876	3.687
Aanschafwaarde per 31 december	50.036	3.849	10.903	64.788	59.912
Afschrijvingen t/m vorig boekjaar	25.411	1.743	3.294	30.448	27.562
Afschrijvingen ten laste van boekjaar	761	239	1.387	2.387	2.886
Afschrijvingen t/m boekjaar	26.172	1.982	4.681	32.835	30.448
Boekwaarde per 31 december	23.864	1.867	6.222	31.953	29.464
Specificatie:					
Bedrijfsmiddelen	2.418	-	3.732	6.150	9.114
Direct in gebruik voor doelstelling	16.443	1.867	2.490	20.800	15.347
Beleggingspanden	5.003	-	-	5.003	5.003
Boekwaarde per 31 december	23.864	1.867	6.222	31.953	29.464
<i>Boekwaarde per 31 december 2009</i>	<i>22.754</i>	<i>1.797</i>	<i>4.913</i>	<i>29.464</i>	
Afschrijvingsgrondslagen (in percentage van de verkrijgingsprijs):					
Panden		2-4%			
Verbouwingen		10,0%			
Vakantieschip J. Henry Dunant III		5,0%			
Vervoermiddelen		10-20%			
Hardware en software		14-33%			
Inventaris		12,5%			
Overige		20,0%			

De materiële vaste activa 'direct in gebruik voor de doelstelling' bestaan voornamelijk uit de panden van de afdelingen, de vakantie-hotels, het vakantieschip en de Mappa Mondo's. De investeringen betreffen voornamelijk vervangingsinvesteringen en een verbouwing van het schip de Henry Dunant. Op beleggingspanden wordt niet afgeschreven. De totale verzekerde waarde van de materiële vaste activa bedraagt 92.727 euro.

VOORRADEN (2)	31-12-2010	31-12-2009
Bedrijfsmiddelen	50	58
Direct beschikbaar voor doelstelling	356	434
Totaal	406	492

VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA (3)	31-12-2010	31-12-2009
Vorderingen in verband met internationale activiteiten	6.942	7.148
Debiteuren	2.230	3.803
Te vorderen nalatenschappen	10.391	11.830
SHO i.v.m. Haïti	5.081	-
Nationale Postcode Loterij	3.600	3.600
Nog te ontvangen 3FM Serious Request	3.512	2.482
Belastingen en sociale lasten	787	701
Overige vorderingen en overlopende activa	4.087	2.931
Totaal	36.630	32.495

Nagenoeg alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan 1 jaar.

EFFECTEN (4)	Aandelen	Obligaties	Beleggings-fondsen	Totaal 2010	Totaal 2009
Boekwaarde per 1 januari	1.239	5.214	52	6.505	17.746
Aankopen	59	523	9	591	10.703
Verkopen	-245	-957	-	-1.202	-22.738
	1.053	4.780	61	5.894	5.711
Koersresultaten	106	1	-1	106	794
Boekwaarde per 31 december	1.159	4.781	60	6.000	6.505

Het Nederlandse Rode Kruis onderschrijft de Uitgangspunten 'Reserves en Beleggingsbeleid', zoals opgenomen in het OBF-reglement. Het beleggingsbeleid is mede gebaseerd op de Wet Financiering Decentrale Overheden.

Toelichting op de balans per 31 december 2010, vervolg (in duizenden euro's)

LIQUIDE MIDDELEN (5)	31-12-2010	31-12-2009
Deposito's	1.655	2.704
Spaarrekeningen	28.902	25.515
Rekeningen-courant	14.624	12.845
Kassen	199	168
Totaal	45.380	41.232

De liquide middelen zijn met uitzondering van de deposito's terstond opeisbaar. De deposito's hebben een gemiddelde resterende looptijd tussen de 6 maanden en 1 jaar.

Reserves en fondsen

Het vermogen van het Nederlandse Rode Kruis dient ingevolge de Richtlijn Verslaggeving Fondsenwervende Instellingen te worden onderverdeeld in reserves en fondsen. Onder de reserves worden verantwoord de continuïteitsreserve, de herwaarderingsreserve en een gedeelte van reserves dat door het verenigingsbestuur nader bestemd is voor bijzondere bestedingsdoeleinden (zogenaaamde bestemmingsreserves). Onder fondsen worden opgenomen gelden waaraan door een derde een specifieke bestemming is gegeven (waardoor het Nederlandse Rode Kruis deze gelden alleen aan deze specifieke bestemming kan besteden).

CONTINUÏTEITSRESERVE (6)	2010	2009
Stand per 1 januari	23.894	30.343
Mutatie Solidariteitsreserve	-6.995	-
Mutatie reserve financiering activa	-2.269	-1.159
Verwerking saldo boekjaar	-4.138	-5.290
Stand per 31 december	10.492	23.894

De continuïteitsreserve is bedoeld als buffer bij tegenvallende inkomsten of onverwachte uitgaven. Met deze reserve kan het Nederlandse Rode Kruis ook in minder goede tijden haar activiteiten voortzetten.

Als CBF-keurmerkhouders is het Nederlandse Rode Kruis gehouden aan de regels voor het aanhouden of opbouwen van reserves door fondsenwervende instellingen, alsmede aanwijzingen voor de wijze waarop het vermogensbeleid in de jaarverslaggeving dient te worden verantwoord. Aansluitend op de richtlijn heeft het verenigingsbestuur van het Nederlandse Rode Kruis besloten om de norm voor de continuïteitsreserve voor het Nederlandse Rode Kruis als geheel op maximaal 1 maal de jaarlijkse kosten voor de werkorganisatie te stellen. Op basis van de realisatie 2010 volgt hieruit per 31 december 2010 een continuïteitsreserve van maximaal € 38.727. Dat bedrag is hoger dan de huidige reserve van € 10.492.

BESTEMMINGSRESERVES (7)	Cofinanciering/ Internationaal	Klimaatcentrum/ projecten	Samen 1	Solidariteits- reserve	Overige onderdelen NRK-groep	Reserve financiering activa	Totaal 2010	Totaal 2009
Stand per 1 januari	146	595	600	-	8.456	24.613	34.410	31.892
Mutatie reserve financiering activa	-	-	-	-	-	2.269	2.269	1.159
Toevoeging	1.500	-	-	6.995	3.240	-	11.735	6.781
Onttrekking	-1.261	-320	-600	-1.121	-2.824	-	-6.126	-5.422
Stand per 31 december	385	275	-	5.874	8.872	26.882	42.288	34.410

Het Verenigingsbestuur heeft besloten om een bestemmingsreserve in te stellen voor cofinanciering/internationale activiteiten. Vanuit deze bestemmingsreserve worden projecten gefinancierd waarvoor geen financiering door derden is gevonden of waarvoor het door de donor vereist wordt om een deel van de financiering voor eigen rekening te nemen. In 2010 is deze bestemmingsreserve verhoogd door een dotatie van € 1.500. In 2010 is een bedrag van € 1.261 overeenkomstig de doelstelling aangewend.

Aan de bestemmingsreserve Klimaatcentrum/Projecten is in 2010 € 320 onttrokken. De resterende € 275 is voor € 120 beschikbaar voor de financiering van de jaarlijkse bijdrage van het Nederlandse Rode Kruis aan het Klimaatcentrum; de overige € 155 is beschikbaar voor Eerste Hulp. De bestemmingsreserve Samen 1/Huis op Orde is in 2010 geheel besteed.

In 2010 is in het kader van Samen 1 een aanvang gemaakt met de opbouw van de Solidariteitsreserve door middel van afdrachten van Overige onderdelen Nederlandse Rode Kruis-groep waarvan de vrije reserves hoger zijn dan de maximumnorm (1,5 maal de kosten van de eigen organisatie, gelijk aan de CBF norm). Deze reserve is bestemd voor ondersteuning van Overige onderdelen NRK-groep die over onvoldoende middelen beschikken, of voor internationale hulpverlening. Aan de Solidariteitsreserve is in 2010 € 1.121 onttrokken ter ondersteuning van lokale activiteiten.

De bestemmingsreserves Overige onderdelen zijn door de besturen van de Overige onderdelen gevormd. Het grootste deel van de bestemmingsreserve (ruim 75%) is gevormd met als doel om in de toekomst activa te onderhouden of is bestemd voor de aanschaf van nieuwe activa.

Vanwege het feit dat eigen middelen zijn aangewend ten behoeve van financiering van activa wordt een bestemmingsreserve aangehouden. Aangezien het Rode Kruis niet direct kan beschikken over de waarde van deze activa, maar pas na verkoop, is deze als bestemmingsreserve verantwoord. De omvang van de bestemmingsreserve is gelijk aan het aandeel eigen middelen in activa bedrijfsmiddelen en doelstelling, vermeerderd met de voorraden, verminderd met financiering door derden.

Op bovenstaande bestemmingsreserves berust geen verplichting. De beperkte bestedingsmogelijkheid is aangegeven door het Verenigingsbestuur.

Toelichting op de balans per 31 december 2010, vervolg (in duizenden euro's)**HERWAARDERINGSRESERVE (8)**

De herwaarderingsreserve heeft betrekking op de ongerealiseerde herwaardering van de beleggingspanden opgenomen onder de materiële vaste activa en is in 2010 niet gemuteerd. Evenals bij de reserve financiering activa komt pas bij de verkoop van de panden deze reserve beschikbaar voor de doelstelling.

BESTEMMINGSFONDSEN (9)	Internat. activiteiten	Mappa Mondo	Overige	Totaal 2010	Totaal 2009
Stand per 1 januari	11.578	1.850	6.733	20.161	19.432
Totaal baten	52.769	891	2.897	56.557	28.638
Totaal bestedingen	-38.162	-1.021	-2.533	-41.716	-27.909
Stand per 31 december	26.185	1.720	7.097	35.002	20.161

Onder de bestemmingsfondsen is opgenomen dat deel van de reserves en fondsen dat een beperkte bestemmingsmogelijkheid heeft doordat óf een derde (de gever) deze beperking heeft aangegeven óf dat het geld is ingezameld voor een specifiek doel. De toevoegingen aan de bestemmingsfondsen vloeien voort uit het feit dat giften en (overheids)bijdragen met een specifieke bestemming zijn ontvangen. Het uitgangspunt van het Nederlandse Rode Kruis is erop gericht om bestemmingsfondsen binnen drie jaar te besteden aan het doel waarvoor de gelden zijn ontvangen.

SAMENSTELLING BESTEMMINGSFONDSEN	31-12-2010	31-12-2009
Internationale activiteiten:		
Afrika	298	298
Azië & Pacific	1.704	1.739
Europa & Centraal-Azië	168	10
Latijns Amerika	652	88
Midden Oosten & Noord-Afrika	228	176
SHO - Pakistan	1.804	-
SHO - Haïti	9.361	-
3FM Serious Request (2010: HIV/Aids; 2009: Malaria)	7.471	4.765
Overige fondsen	4.499	4.502
Totaal internationale activiteiten	26.185	11.578
Mappa Mondo	1.720	1.848
Overige nationale bestemmingsfondsen	7.097	6.735
Totaal	35.002	20.161

In bovenstaande opstelling is tevens opgenomen een bedrag van € 34 onder de naam Reddingsboei Fonds en dient ter ondersteuning van activiteiten die worden gefinancierd door het Stille rampen fonds.

VOORZIENINGEN (10)	Personeel	Groot onderhoud	Totaal 2010	Totaal 2009
Stand per 1 januari	4.848	1.544	6.392	6.659
Toevoeging	1.262	316	1.578	797
Onttrekking	-1.702	-475	-2.177	-1.064
Stand per 31 december	4.408	1.385	5.793	6.392

De personeelsvoorziening is bestemd voor VUT- en ouderdomsregelingen (€ 3.380), pensioenaanvullingen (€141) en jubilea (€ 151). Tevens is een voorziening gevormd voor verbetering van de huidige pensioenregeling (€ 736). Alle voorzieningen hebben overwegend een langlopend karakter.

LANGLOPENDE SCHULDEN (11)	31-12-2010	31-12-2009
Kredietinstellingen	569	843
Projectverplichtingen	2.976	2.868
Overige schulden	120	140
Totaal	3.665	3.851

De langlopende schulden die zijn opgenomen bij kredietinstellingen zijn veelal aangegaan voor de financiering van de onroerende goederen van de plaatselijke afdelingen. De aflossingsverplichtingen voor het nieuwe boekjaar zijn gerubriceerd onder kortlopende schulden. De rente op deze leningen varieert eind 2010 van 0% tot 8%. Als zekerheden voor een aantal langlopende schulden zijn onroerende goederen hypothecair bezwaard. Tevens is een renteloze lening aangegaan voor de financiering van activa in het kader van de doelstelling. De projectverplichtingen betreffen aan zusterorganisaties en andere partijen gedane toezeggingen tot het financieren van internationale hulpverleningsprojecten. Het kortlopend deel van deze verplichting is opgenomen onder kortlopende schulden.

KORTLOPENDE SCHULDEN (12)	31-12-2010	31-12-2009
Crediteuren	3.083	3.462
Projectverplichtingen	5.953	5.734
Belastingen en sociale lasten	1.125	995
Aflossingsverplichting leningen	10	10
Overige vooruitontvangen baten	3.010	3.310
Overige schulden	5.127	3.148
Totaal	18.308	16.659

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Er zijn langlopende, onvoorwaardelijke financiële verplichtingen aangegaan ter zake van erfpacht, huur en operational leasing. De verplichtingen die hieruit voortvloeien bedragen voor 2010 € 1.772 (2009: € 1.881).

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2010 (in duizenden euro's)

GIFTEN EN SCHENKINGEN, NATIONALE DOELEINDEN (13)	Werkelijk 2010	Begroting 2010	Werkelijk 2009
Fondsenwerving particulier	1.213	1.488	1.555
Fondsenwerving zakelijk	1.518	788	573
Lokale fondsenwerving	2.878	1.715	2.150
Bijzondere vakanties	116	1.481	265
Mappa Mondo	237	1.110	1.466
Noodhulp nationaal	109	109	109
Oorlogsnazorg	204	-	161
Sociale hulp	21	-	93
Overig ten behoeve van nationale doeleinden	701	271	908
Totaal	6.997	6.962	7.280

GIFTEN EN SCHENKINGEN, INTERNATIONALE DOELEINDEN (14)	Werkelijk 2010	Begroting 2010	Werkelijk 2009
Noodhulp	3.224	2.006	1.610
Programmagelden PSO	919	508	431
Overig ten behoeve van internationale doeleinden	2.550	4.607	4.471
Totaal	6.693	7.121	6.512

In de jaarrekening 2009 was de inkomstenbron Eigen acties opgenomen. Met ingang van 2010 is deze opgegaan in de inkomstenbron Giften en schenkingen.

BATEN UIT ACTIES VAN DERDEN (15)	Werkelijk 2010	Begroting 2010	Werkelijk 2009
Nationale Postcode Loterij, reguliere bijdrage	3.600	3.600	3.600
Nationale Postcode Loterij, extra projectbijdrage	20	-	39
3FM Serious Request	7.471	2.300	4.765
Stichting SHO	25.437	-	-
Vriendenloterij	692	800	889
Totaal	37.220	6.700	9.293

Met de Stichting Nationale Postcode Loterij is een overeenkomst gesloten waarin het Nederlandse Rode Kruis als beneficiant wordt aangemerkt.

De inkomsten uit 3FM Serious Request betreft het aandeel dat het Nederlandse Rode Kruis direct ontvangen heeft als resultaat van de actie. In 2010 stond het Glazen Huis in Eindhoven en werd een week lang actie gevoerd in het teken van weeskinderen door HIV/Aids. In 2009 stond het Glazen Huis in Groningen en had de actie betrekking op de strijd tegen malaria.

De inkomsten van de Stichting SHO hebben betrekking op het aandeel van het Nederlandse Rode Kruis in de opbrengsten van de Stichting SHO als gevolg van de acties na de rampen in Pakistan en Haïti. De actie voor Pakistan is door het Nederlandse Rode Kruis gestart en na verloop van tijd overgenomen werd door de Stichting SHO. De directe ontvangsten van het Nederlandse Rode Kruis zijn onder Giften en schenkingen, internationale doeleinden verantwoord en bedragen € 2,3 mln.

SUBSIDIES VAN OVERHEDEN (16)	Werkelijk 2010	Begroting 2010	Werkelijk 2009
Ontvangen subsidies voor:			
- nationale projecten/activiteiten	5.761	5.591	5.149
- internationale projecten/activiteiten	12.135	17.364	14.235
Totaal	17.896	22.955	19.384

De realisatie wijkt af van de begroting, doordat de subsidies voor internationale projecten uit hoofde van het MFS II programma in 2010 (nog) niet zijn gerealiseerd.

BATEN UIT BELEGGINGEN (17)	Werkelijk 2010	Begroting 2010	Werkelijk 2009
Resultaten effecten en deposito's	413	356	1.269
Overige rente	623	-162	403
Per saldo	1.036	194	1.672

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2010, vervolg (in duizenden euro's)**OVERIGE BATEN (18)**

Onder overige baten worden tevens boekwinsten verantwoord op de verkoop van panden van Overige onderdelen van de NRK-groep.

	2010	2009
Baten met een bijzondere bestemming		
<i>Internationale activiteiten</i>		
Ministerie van Buitenlandse Zaken	5.757	10.408
Europese Unie	6.378	3.827
Giften voor internationale hulp	6.807	4.908
3FM Serious Request	7.471	4.765
Stichting SHO - Pakistan	3.865	-
Stichting SHO - Haïti	21.572	-
PSO	919	431
	52.769	24.339
<i>Sociale hulp en noodhulp nationaal</i>		
Fondsenwerving Mappa Mondo	891	1.540
Overige nationale doeleinden	2.897	2.759
Totaal	56.557	28.638

TOELICHTING LASTENVERDELING (19)	ACTIVITEITEN	Voorlichting en bewustmaking	Voorbereiding en coördinatie internationale activiteiten	Internationale activiteiten	Sociale hulp en noodhulp nationaal	Eigen fondsenwerving	Acties derden	Beheer/Administratie	Totaal 2010	Begroting 2010	Totaal 2009
KOSTEN											
Directe kosten											
Kosten direct personeel	1.433	2.699	2.208	15.331	1.776	39	-	-	23.486	22.438	15.673
Contributie internationale organisatie	-	1.038	-	-	-	-	-	-	1.038	1.000	757
Inhuur derden (incl. vrijwilligerskosten)	172	201	5	3.598	308	-	-	-	4.284	3.708	4.236
Aankopen en verwervingen	2	1	-	1.005	1	-	-	-	1.009	997	1.494
Publiciteit/communicatie/verzending	963	9	-	250	3.827	100	-	-	5.149	6.462	6.985
Lokale uitgaven	-	-	-	5.486	-	-	-	-	5.486	7.868	6.464
Projectuitgaven internationale projecten	-	-	36.683	-	-	-	-	-	36.683	29.770	21.065
Huisvestings- en transportkosten	-	15	-	2.237	24	-	-	-	2.276	2.219	3.447
Afschrijvingen	1	-	-	667	1	-	-	-	669	1.052	649
Kantoor- en algemene kosten	394	-	3	1.022	944	4	-	-	2.367	1.806	4.287
Tegemoetkoming in de kosten	-60	-25	-110	-6.728	-35	-	-	-	-6.958	-8.276	-5.470
Indirecte kosten											
Kosten indirect personeel	67	122	165	949	110	2	2.845	4.260	4.572	5.846	
Reis- en verblijfkosten	-	1	1	6	1	-	1	10	14	387	
Overige personeelskosten	57	107	138	780	84	2	828	1.996	1.678	1.504	
Kantoor- en huisvestingskosten	137	154	495	2.411	480	2	501	4.180	3.791	4.015	
Afschrijving	54	69	179	895	163	1	407	1.768	1.755	1.893	
Overige algemene kosten	77	105	245	1.245	216	2	1.137	3.027	2.170	3.809	
Totaal	3.297	4.496	40.012	29.154	7.900	152	5.719	90.730	83.024	77.041	

In bovenstaande opstelling zijn de uitgaven voor projecten in Haïti (€ 11,5 mln aan verstrekte steun, direct uitgevoerd in Haïti en via de Federatie; € 0,7 mln voor voorbereiding en coördinatie) en Pakistan (€ 4,2 mln aan verstrekte steun, zelf uitgevoerd in Pakistan en via de Federatie; € 0,2 mln voor voorbereiding en coördinatie) opgenomen.

Uit bovenstaande opstelling blijkt dat de kosten voor Beheer en Administratie 6,3% van de totale bestedingen bedragen (begroting 2010: 6,9%); dit percentage is lager dan begroot vanwege hogere projectuitgaven voor internationale activiteiten (voor programma's en rampen).

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2010, vervolg (in duizenden euro's)

PERSONEELSLASTEN	Werkelijk 2010	Begroting 2010	Werkelijk 2009
Salarissen	19.083	18.171	17.861
Sociale lasten	2.939	3.892	2.731
Pensioenlast	1.059	1.159	927
Subtotaal	23.081	23.222	21.519
Overige personeelslasten	6.661	5.466	
Totaal	29.742	28.688	

De pensioenregeling van het Nederlandse Rode Kruis is ondergebracht bij verzekeringsmaatschappijen. De pensioenaanspraken zijn verzekerd op basis van een garantiecontract: de verzekeraar garandeert de nominale pensioenen tijdens de contractduur.

De pensioenregeling is een middelloonregeling met voorwaardelijke indexatie uit de winst voor zowel de actieve als de inactieve deelnemers. De verplichtingen van het Nederlandse Rode Kruis zijn beperkt tot het betalen van de overeengekomen jaarlijkse premie. Het Nederlandse Rode Kruis heeft op grond van het verzekeringscontract geen aanvullende verplichtingen en geen recht op de overeengekomen winstdeling.

GEMIDDELDE BEZETTING IN FTE	Werkelijk 2010	Werkelijk 2009
Direct personeel:		
- voorlichting en bewustmaking	19	18
- voorbereiding en coördinatie internationale activiteiten	35	35
- sociale hulp en noodhulp nationaal	252	223
- fondsenwerving	27	30
Beheer / Administratie	36	41
Indirect personeel	23	25
	392	372
In dienst bij Overige onderdelen NRK-groep	2	44
	394	416
Internationale activiteiten (met gedelegeerden worden arbeidsovereenkomsten)	45	39
Totaal	439	455

Het aantal FTE's in dienst per 31 december 2010 (excl. gedelegeerden) is 384.

BEZOLDIGING DIRECTIE

Naam:	C. Breederveld			
Functie:	Algemeen directeur			
Dienstverband:	Aard (looptijd)	onbepaald		
	Uren	40		
	Parttime percentage	100		
	Periode	1/1-31/12		
Bezoldiging (EUR):	Jaarinkomen	Brutoloon/salaris	131	
		Vakantiegeld	11	
		Eindejaarsuitkering	-	
		Variabel inkomen	-	
	Totaal			142
	Sociale lasten (werkgeversdeel)			5
	Belastbare vergoedingen/bijtellings			11
	Pensioenlasten (werkgeversdeel)			23
	Overige beloningen op termijn			-
	Uitkeringen beëindiging dienstverband			-
	Totaal bezoldiging 2010			181
	<i>Totaal bezoldiging 2009</i>			<i>182</i>

Het jaarinkomen van de algemeen directeur blijft met € 142.000 binnen het maximum van € 158.115 volgens de VFI Beloningsregeling. Voor een toelichting op het beleid en de uitgangspunten voor de directiebezoldiging verwijzen we naar het Bestuursverslag in het jaarverslag.

Toelichting:

De belastbare vergoeding / bijtelling betreft geheel de bijtelling wegens privé gebruik van de bedrijfsauto. De pensioenlast betreft het werkgeversdeel van de verschuldigde premie.

Met ingang van 1 januari 2011 voldoet de bezoldiging van de algemeen directeur ook aan de door het Ministerie van Buitenlandse Zaken gestelde eisen in het kader van het Medefinancieringsstelsel 2010 - 2015 (MFS II).

Aan de algemeen directeur zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2010, vervolg (in duizenden euro's)

Aan bestuurders is geen bezoldiging betaald en zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt. In 2010 is aan bestuurders voor een bedrag van € 2.271,- (2009: € 123,-) op declaratiebasis vergoed voor de door hen in het kader van hun bestuursfunctie gemaakte reis-, verblijf- en representatiekosten.

Den Haag, 20 april 2011

Verenigingsbestuur	
De heer mr. drs. L.C. Brinkman	voorzitter (terugtreidend)
De heer mr. E.M. d'Hondt	vice-voorzitter (waarnemend voorzitter)
De heer drs. V.W.J.A. van Stijn RA MGA	penningmeester
Z.H. Prins P.C. van Oranje-Nassau, van Vollenhoven	bestuurslid
De heer mr. S. Harchauoui	bestuurslid
Mevrouw P.C. Krikke	bestuurslid
Mevrouw mr. S.I. van Oord	bestuurslid
De heer P. Rosenmöller	bestuurslid
De heer ir. P.J.A. van Schijndel	bestuurslid
De heer D.L. Berlijn Generaal b.d.	bestuurslid
Mevrouw J.F.M.M. Tummers	bestuurslid
Mevrouw M. Yousufzai	bestuurslid
De heer J.W. Egtberts	bestuurslid

Directie	
De heer dr. C. Breederveld	algemeen directeur

OVERIGE GEGEVENS

Bestemming resultaat	2010
Saldo	9.317
Totaal	9.317
Dit is opgebouwd uit:	
Mutatie bestemmingsreserves	-1.386
Mutatie fonds internationale activiteiten	14.607
Mutatie overige fondsen	234
Mutatie continuïteitsreserve	-4.138
Totaal	9.317

Verenigingskantoor

Baten waarvoor een derde een beperkte bestedingsmogelijkheid heeft aangegeven worden toegevoegd aan een bestemmingsfonds; bestedingen van deze gelden worden aan dit fonds onttrokken. Gelden waarvoor het Verenigingsbestuur een specifieke bestemming heeft gegeven, worden toegevoegd aan een bestemmingsreserve; uitgaven van deze gelden worden ten laste van de bestemmingsreserve gebracht. Het saldo dat resteert na verwerking van de mutaties in de bestemmingsfondsen en bestemmingsreserves worden ingevolge een besluit van het Verenigingsbestuur van het Nederlandse Rode Kruis onttrokken aan de continuïteitsreserve.

Overige onderdelen

Het saldo van baten en lasten van de overige onderdelen is een samenvoeging van de saldi van de overige onderdelen uit de NRK-groep. De besturen van deze overige onderdelen bepalen op basis van centrale richtlijnen de bestemming van het saldo, met inachtneming van de afspraken in het kader van Samen 1.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de Ledenraad en het Verenigingsbestuur van het Nederlandse Rode Kruis te Den Haag

Wij hebben de jaarrekening 2010 van het Nederlandse Rode Kruis te Den Haag gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2010 en de staat van baten en lasten over 2010 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het Verenigingsbestuur

Het verenigingsbestuur is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met de Richtlijn Verslaggeving Fondsenwervende Instellingen (RJ 650). Het verenigingsbestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze

controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het Verenigings-

bestuur gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van het Nederlandse Rode Kruis per 31 december 2010 en van het resultaat over 2010 in overeenstemming met de Richtlijn Verslaggeving Fondsenwervende Instellingen (RJ 650).

Wij melden dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Amstelveen, 20 april 2011

KPMG ACCOUNTANTS N.V.

P.W.D. Venhoeven RA

KwaliteitsZORG

In 2010 heeft het Nederlandse Rode Kruis op vele terreinen weer veel aandacht besteed aan kwaliteitszorg. Een aantal belangrijke terreinen zijn hieronder beschreven.

Internationale Hulpverlening

In 2010 hebben we onze werkprocessen tegen het licht gehouden en een verbeter-slag gemaakt. De focus lag hierbij op verbetering van planning van projecten en een helder onderscheid in rollen en verantwoordelijkheden. Deze standaard projectaanpak werd in 2010 getest en uitgerold naar de activiteiten in het buitenland. In 2011 en verder zullen wij beoordelen of het, met deze interne verankering van processen, nog noodzakelijk is om het ISO-certificaat uit te breiden naar onze activiteiten buiten Nederland.

Met het uitrollen van bovengenoemde standaard projectaanpak, denken we de procesmatige kwaliteit voldoende te hebben geborgd. Tijdens de jaarlijkse management reviews zullen wij kritisch beoordelen of dat ook echt het geval is. Een tweede ambitie voor 2011 is een verbetering van onze interne audits.

Opsporing en Ondersteuning

Voor onze activiteiten binnen Opsporing en Ondersteuning (p. 50) hebben we in een kwaliteitshandboek zes principes

benoemd waarin de kwaliteitsdoelstellingen zijn beschreven:

1. Klanten
2. Leiderschap
3. Betrokkenheid
4. Processen en organisatie
5. Continue verbeteringen
6. Besluitvorming

Klanten

In relatie tot onze klanten (hulpvragers, tracingvrijwilligers, het Internationale Rode

Kruis, zusterverenigingen en het Ministerie van Buitenlandse Zaken), streven we naar:

- Bereikbaarheid
- Benaderbaarheid
- Laagdrempeligheid
- Duidelijkheid

Om de klanteisen en de klanttevredenheid in kaart te brengen, voeren we vanaf 2010 voor iedere klantgroep éénmaal per drie jaar een klanttevredenheidsonderzoek uit. Toetsen van kwaliteit gebeurt ook door middel van bijeenkomsten voor vrijwilligers, het bijwonen van internationale bijeenkomsten en werkgroepen van ICRC over RFL-activiteiten (RFL = Restoring Family Links) en door het actief vragen van feedback van hulpvragers.

Leiderschap

We streven naar een betere inbedding en profilering van het tracing-netwerk in de vereniging.

Betrokkenheid

Met het delen van kennis, gebruik en ontwikkelen van kwaliteiten en het stimuleren van eigen inbreng, hebben we de betrokkenheid van de medewerkers willen vergroten.

Processen en organisatie/ Continue verbeteringen

De nadruk lag op het periodiek evalueren van processen met een follow-up en trainingen indien nodig. Dit leidde tot besluitvorming op basis van voldoende informatie en actie met toelichting. Ondanks deze

intenties vinden analyses nog vaak op ad-hoc basis plaats. Het delen van kennis leidt duidelijk tot een verbeterde dienstverlening, mede door de eerste aanzet tot een 'kennis-databank'. Weliswaar is dit vanwege drukke werkzaamheden stilgelegd, maar in 2010 krijgt dit voortgang.

ISO behaald

De activiteiten voortvloeiend uit het kwaliteitshandboek hebben geleid tot het behalen van de ISO 9001:2008 norm certificaat voor de werkzaamheden van de hele afdeling Opsporing en Ondersteuning. In 2010 zijn in dit kader interne audits gepland en uitgevoerd.

Noodhulp nationaal

Noodhulp national had de ambitie in 2010 een ISO-certificering voor Verwanteninformatie te behalen, maar deze is nog niet behaald. We hebben prioriteit gegeven aan het aansluiten op de ontwikkelingen rond de nieuwe Slachtoffer Volg Systematiek.

Mappa Mondo

Voor onze Mappa Mondo huizen hadden we ons ten doel gesteld om halverwege 2009 het HKZ-keurmerk (Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector) te behalen. Uiteindelijk is dat in 2010 behaald.

Bijzondere Vakanties

Voor onze Bijzondere Vakanties werd een doelstelling uit 2009 om het HKZ-keurmerk te halen in 2010 werkelijkheid. ■

RisicoMANAGEMENT

Hulpverlening, in binnen- en buitenland, brengt altijd risico's met zich mee. Het is de verantwoordelijkheid van het Rode Kruis dat vrijwilligers en beroepskrachten bewust en goed getraind met die risico's omgaan. Het in kaart brengen van de risico's en daar zo goed mogelijk op voorbereid zijn, is voor ons dan ook een continu proces.

Voorbereiding

We willen altijd en overal goed voorbereid zijn. Daarom ontwikkelden we een draaiboek voor calamiteiten. Dit draaiboek is in 2010 grondig bijgewerkt. Het beschrijft een aantal crisissituaties en geeft aan hoe de directie en het management hierop zouden moeten reageren. De volgende crises zijn omschreven:

- een acute fysieke bedreiging van vrijwillige of betaalde medewerkers;
- een extreme ramp die zo'n forse rol van het Rode Kruis vraagt voor het verlenen van noodhulp, dat onze mogelijkheden

daarvoor onvoldoende zijn. In dat geval moeten we snel aanvullende inzet kunnen organiseren;

- een niet-fysieke bedreiging, ofwel een communicatiecrisis.

In dit soort situaties stellen we, afhankelijk van de situatie, een crisisteam samen.

Operationele risico's: vrijwilligers en beroepskrachten

Natuurlijk verloop en ziekte zorgen voor een constante wisseling van personeel en vrijwilligers.

Vrijwilligers

We doen onze best voor de vrijwilligers. Toch lopen ook wij het risico dat vrijwilligers tijdelijk of langdurig afwezig zijn. Of dat ze de organisatie verlaten. Dat maakt ons kwetsbaar in de uitvoering van onze activiteiten. Daarom moeten we met behulp van goede werkinstructies en een goede overdracht zorgen dat hun kennis met anderen wordt gedeeld. In ons trainings- en opleidingsprogramma worden vrijwilligers ook voorbereid op de risico's die zij bij de uitoefening van hun werk kunnen tegenkomen.

Beroepskrachten

Dit geldt natuurlijk ook voor beroepskrachten. Het soort activiteiten en de omvang van de organisatie maken het onvermijdelijk dat ook onder beroepskrachten sprake is van verloop. Door tijdig in te spelen op dit (natuurlijke) verloop kunnen we de overdracht goed organiseren. Zodat nieuwe medewerkers hun activiteiten probleemloos kunnen oppakken.

Verzekeringen

Om de gevolgen van risico's of situaties te verminderen, stelden we een pakket aan verzekeringen samen, zowel voor onze vrijwilligers als voor onze beroepsorganisatie. Voor plaatselijke Rode Kruis-afdelingen en -districten zijn veel van die verzekeringen verplicht of worden ze centraal voor het hele Nederlandse Rode Kruis afgesloten. Regelmatig evalueren we alle vormen van schadeverzekeringen en bespreken deze met onze externe adviseurs.

Reputatierisico's

Het Rode Kruis embleem is internationaal beschermd en is in tijden van conflict een neutraal en onpartijdig baken van onafhankelijke hulpverlening. Die status verplicht het Nederlandse Rode Kruis zeer zorgvuldig om te gaan met de reputatie van het Rode Kruis. Het Rode Kruis wil helder en betrouwbaar communiceren naar haar doelgroepen. Via de website www.rodekruis.nl communiceren wij zo inzichtelijk mogelijk over onze hulpverlening.

Onderzoek onder journalisten in 2010 gaf aan journalisten het Rode Kruis een profes-

sionele organisatie vinden, waar deskundige mensen werken. Het Rode Kruis heeft een integer imago en is onafhankelijker dan veel andere hulporganisaties. Eigen reputatie-onderzoek onder belangrijke relaties toonde aan dat vooral leden en donateurs het Rode Kruis zeer positief waarderen. Vrijwilligers en beroepskrachten zijn van de onderzochte relaties het meest betrokken en tegelijkertijd het meest kritisch.

Financieel risicomanagement

Het Rode Kruis gaat zorgvuldig om met zijn beschikbare middelen. We hebben immers een verantwoordelijkheid.

De verantwoordelijkheid van het Rode Kruis gaat als eerste uit naar de meest kwetsbaren in de samenleving. Zij zijn afhankelijk van een juiste besteding van de gelden die we ontvangen. We hebben ook een verantwoordelijkheid richting onze donateurs, bedrijven, instellingen, overheden en vrijwilligers. Zij vertrouwen ons hun gift toe, in geld of in natura. We proberen om de financiële risico's daarom zoveel mogelijk te vermijden. Dit vraagt veel aandacht, aangezien de geldstromen binnen het Rode Kruis zeer divers zijn:

- inkomsten ontvangen door het Verenigingskantoor;
- inkomsten ontvangen door plaatselijke afdelingen en districten;
- uitgaven op landelijk niveau;
- uitgaven op lokaal niveau;
- uitgaven op internationaal niveau door zusterverenigingen en/of gedelegeerden.

Binnen deze stromen zijn er risico's die we voortdurend proberen te vermijden of te beheersen:

Verplichtingen hulpverlening

Het is onze verantwoordelijkheid om hulp te verlenen aan de meest kwetsbaren in de samenleving. We zeggen deze hulp ook toe. Het gaat soms om kleine projecten die een groot verschil kunnen maken in een mensenleven. Maar vaak financieren of implementeren we omvangrijke, kostbare hulpprojecten. Om onze toezeggingen waar te maken, hebben we voldoende inkomsten nodig. Hierin speelt fondsenwerving een cruciale rol. Jaarlijks ontwikkelen en testen we nieuwe methoden. Ook fondsenwerving op lokaal niveau heeft onze aandacht.

Via de planning en controlcyclus worden inkomsten en uitgaven begroot en vervolgens realisatie gerapporteerd en geanalyseerd op basis waarvan tijdige bijsturing mogelijk is. Hierbij geldt een scheiding tussen geoormerkte, waarbij de gever de besteding bepaalt, en niet geoormerkte gelden, waarbij het Nederlandse Rode Kruis mag beslissen over de besteding.

Daarnaast houdt de vereniging reserves aan om tegenvallers in de inkomsten tijdig te kunnen opvangen. Deze reserves zijn echter beperkt van omvang, omdat het Nederlandse Rode Kruis het uitgangspunt dat wij gelden die wij ontvangen zoveel mogelijk besteden aan hulpverlening en niet oppotten.

Veiligheidsbeleid

Hulpverlening brengt gevaar met zich mee. De mensen die we willen helpen zitten vaak in gevoelige gebieden. We blijven echter opkomen voor de meest kwetsbaren, overal en altijd. En we zullen er alles aan doen om dit op zo een veilig mogelijke manier te doen.

Een aantal jaren geleden hebben we een eigen veiligheidsbeleid ontwikkeld. Hierin staat dat medewerkers van het Nederlandse Rode Kruis die in het buitenland werken zich altijd voegen naar de veiligheidsrichtlijnen en beslissingen van het Internationale Rode Kruis, indien die in de betreffende gebieden aanwezig is. Zo niet, dan heeft het Nederlandse Rode Kruis zijn eigen richtlijnen opgesteld die gebaseerd zijn op de zeven pilaren van veiligheid. Door het strikt naleven van de veiligheidsvoorschriften hopen we het aantal incidenten tot een minimum te kunnen beperken. Bijvoorbeeld wanneer we in een ogenschijnlijk rustig gebied werken waar de veiligheidssituatie plotseling omslaat. In die gevallen moeten ook onze eigen mensen beslissingen kunnen nemen over het tijdelijk stilleggen van projecten of tot evacuatie van hulpverleners. Natuurlijk altijd in samenspraak met de Rode Kruis- of Rode Halve Maanvereniging van het betreffende land.

De zeven pilaren van het Rode Kruis veiligheidsbeleid:

Acceptatie:

alle in het gebied actieve actoren erkennen het Rode Kruis als een neutrale, onpartijdige humanitaire organisatie

Herkenning:

door middel van het embleem is het Rode Kruis herkenbaar aanwezig

Informatie:

alle medewerkers vergaren en delen zoveel mogelijk informatie

Voorschriften:

voor alle medewerkers gelden op het gebied afgestemde voorschriften die strikt nageleefd dienen te worden

Gedrag:

in de code of conduct zijn strikte regels vastgelegd omtrent het persoonlijk gedrag van medewerkers

Communicatie:

iedere operatie dient een zelfstandig werkend communicatiesysteem te hebben en de medewerkers weten hoe ze ermee om moeten gaan.

Bescherming:

indien nodig worden er beschermende maatregelen genomen. Deze kunnen variëren van beschermde woon/werkomgeving door middel van bewakers tot het dragen van kogelwerende vesten.

Verantwoording bestedingen

Het Rode Kruis heeft wereldwijd en in Nederland een sterke reputatie en een betrouwbaar imago. Gevers en hulpvragers rekenen op ons. Dat vertrouwen willen we niet verspelen. Een heldere, transparante verantwoording van onze bestedingen is dan ook noodzakelijk. Om dit te bereiken maken we gebruik van:

- **Hoofd administratie**
Voor het voeren van de administratie in Nederland maken we gebruik van Microsoft AX. Hierin voeren wij een grootboekadministratie en een projectenadministratie. Vanuit dit systeem verzorgen wij rapportages richting donoren, gevers en andere belanghebbenden.
- **Internationale administratie**
Voor internationale projecten maken we veel gebruik van het systeem Winpaccs, waarmee gedelegeerden en zusterverenigingen op een eenduidige manier en volgens de eisen van het Rode Kruis en zijn donoren hun financiële administratie voeren.
- **Lokale administratie**
De plaatselijke afdelingen en districten maken doorgaans gebruik van Exact Online waarmee zij hun administratie kunnen voeren. Het gebruik hiervan is de laatste jaren sterk gestegen. Het verenigingskantoor ondersteunt de plaatselijke afdelingen in het voorbereiden en produceren van de jaarrekening.

Halverwege 2009 zijn we gestart met het project Sp@rk (Systemen, Processen at Rode Kruis). Reden voor dit project was ondermeer het feit dat gebleken is dat de

bedrijfsprocessen niet allemaal beschreven zijn en/of op elkaar zijn afgestemd. Tevens was duidelijk dat de processen niet altijd op de juiste manier werden ondersteund door systemen en dat er een veelvoud aan systemen in gebruik was, die veelal niet op elkaar waren afgestemd. Mede vanwege de nieuwe inrichting van de organisatie als gevolg van Samen 1, was het de bedoeling om te komen tot een geprofessionaliseerd en geïntegreerd proces- en systeemlandschap om daarmee de doelstellingen van Samen 1 (transparantie, integratie van beheer en financiën en beheersing van processen en systemen) te realiseren. Met de implementatie van de verschillende Microsoft Dynamics onderdelen is dit project in 2010 succesvol afgesloten. In de komende jaren willen we dit verder uitbouwen.

Beleggingen

Voor wat betreft het beleggingsbeleid van het Rode Kruis kan gezegd worden dat minimale risico's en een optimaal rendement de sleutelwoorden zijn. Het belangrijkste uitgangspunt is dat de hoofdsom gegarandeerd is. Dat wil zeggen dat na verloop van tijd het in bewaring genomen bedrag minimaal even hoog moet zijn als toen het in ontvangst werd genomen. Het door de Algemene Ledenvergadering in 2006 vastgesteld beleggingsbeleid is verder geheel afgestemd op de afspraken binnen de goede doelensector, aangevuld met de overheidsregels (wet FIDO) en onze grondbeginselen. In 2011 vindt een vijfjaarlijkse evaluatie van het beleggingsbeleid plaats. Zie ook hoofdstuk 8 voor nadere toelichting op de beleggingen van het Rode Kruis.

Compliance

Het Nederlandse Rode Kruis is een complexe organisatie, met lokale, nationale en internationale geldstromen en een afhankelijkheid (op lokaal niveau) van de vrijwilligersorganisatie. Transparantie en betrouwbaarheid staan bij ons echter hoog in het vaandel. Daarom willen we voldoen aan de regels die de samenleving aan een organisatie van onze omvang stelt. Het fusietraject Samen 1 heeft veel duidelijkheid gebracht (bijvoorbeeld doordat alle beroepskrachten nu in dienst zijn van de landelijke vereniging en een sterke vermindering van interne, financiële verrekeningsstromen). Verder is de accountantscontrole gecentraliseerd (in 2009 waren nog enkele tientallen decentrale controles noodzakelijk). In het kader van Samen 1 wordt ook veel waarde gehecht aan het versterken van de lokale besturen, onder meer door de oprichting van een regionale ondersteuningsorganisatie (zie ook pagina 16).

We toetsen voortdurend of we voldoen aan wet- en regelgeving en interne gedragsregels op het gebied van fiscaliteiten, personeelsbeleid, Arbo, privacy en persoonsgegevens. Daarnaast anticiperen we op nieuwe wet- en regelgeving in plaats van af te wachten. Bovendien hebben we regels die specifiek voor organisaties in onze branche zijn ontstaan. In onze dagelijkse praktijk voldoen we aan de normen en regels opgesteld door het CBF en de branchevereniging VFI. ■

IMPACTMETING

internationale hulpverlening

Het Rode Kruis werkt projectmatig om de internationale hulpverlening zo goed en effectief mogelijk te laten verlopen.

Vooraf analyseren en plannen we, indien nodig sturen we tussentijds bij en na afloop evalueren we de hulpverlening.

Wij maken het effect van onze inspanningen meetbaar en rekenen onszelf hierop af.

Projectcyclus

Om kwaliteit te waarborgen werken we volgens vaststaande principes. Eén daarvan is de projectcyclus. Dit houdt in dat we eerst de situatie analyseren, daarna een plan maken en dat plan vervolgens uitvoeren en evalueren. De belangrijkste vragen die we ons bij deze cyclus stellen zijn:

- Wat moeten we doen: wat hebben de kwetsbare mensen precies nodig?
- Hoe gaan we dat doen: welke middelen moeten we inzetten, binnen welke periode?
- Doen we het goed: verloopt de uitvoering volgens planning, halen we de gestelde doelen?
- Hebben we de goede dingen gedaan – aan het eind van het project of tussentijds: wat heeft het project (tot nog toe) betekend voor kwetsbare mensen, wat moeten we volgende keer beter doen?

Omdat we in veel landen werken en iedere context anders is, is het moeilijk hier standaard indicatoren aan te verbinden (ieder project heeft een eigen set aan indicatoren). Daarnaast proberen we kwetsbare mensen zelf bij de waardering van projecten te

betrekken: wat vonden zij er van? Deze ‘klanttevredenheid’ is een bruikbare indicator voor het welslagen van een project. Door middel van evaluaties proberen we hier meer zicht op te krijgen.

2010: verdere verbetering analyse en planning

In 2009 zijn we begonnen om binnen onze internationale projecten meer aandacht te geven aan analyse en planning. Door eerst vast te stellen wat we willen bereiken, kunnen we later meten hoe goed onze hulpverlening is. Daarnaast kunnen we onze doelen pas vaststellen als we een goed beeld hebben van wat er nodig is en begrijpen hoe we dat het beste kunnen realiseren. In 2010 hebben we voor de verbetering van analyse en planning goed gekeken naar de processen en inhoud. De aanpassingen en verbeterpunten worden in 2011 verder in de praktijk geïmplementeerd en gemonitord. Tussentijds sturen we continu bij op basis van nieuw ontstane behoeftes of nieuw opkomende problemen.

Altijd dichtbij

Een goede situatieanalyse komt tot stand met de bijdrage van verschillende mensen

uit onze organisatie. We werken in Nederland met inhoudelijke experts en onze regiospecialisten die per gebied adviseren. Maar vanuit Nederland is niet alles te volgen. Daarom kunnen ze rekenen op de hulp van de beste regiospecialisten ter plekke: dat zijn onze vrijwilligers. Zij wonen overal ter wereld, vaak zelf in de kwetsbare gemeenschappen waar onze hulp nodig is. Onze zusterverenigingen hebben in de meeste gevallen dus een goed beeld van wat er speelt in de landen waar wij werken. Bovendien hebben ze snel mensen ter plaatse om dat beeld bij te stellen als de situatie verandert, bijvoorbeeld door een ramp.

In veel landen waar het Nederlandse Rode Kruis actief is, hebben we gedelegeerden werken die de voortgang van projecten monitoren. Daarnaast ondersteunen zij onze zusterverenigingen bij het analyseren, plannen, uitvoeren en evalueren van deze projecten. Dankzij deze opzet kan het Rode Kruis dus een goed beeld krijgen van wat nodig is, hoe succesvol onze projecten zijn en wat we moeten doen om een nog groter verschil te maken in het leven van kwetsbare mensen.

Flexibiliteit

Werken volgens vaststaande principes en methoden kan de kwaliteit van de hulpverlening vergroten. Het is daarnaast wel belangrijk om ook flexibel te blijven. Wie te strikt aan de oorspronkelijke planning vasthoudt, vergeet in te spelen op veranderde omstandigheden. Internationale projecten van het Nederlandse Rode Kruis kunnen in lengte variëren van enkele maanden tot wel vijf jaar. Zeker voor de langlopende projecten geldt dat de situatie waarin we werken soms drastisch kan veranderen. Dit kan betekenen dat activiteiten moeten worden aangepast, om toch de gestelde doelen te kunnen halen. Bij het meten van resultaten en impact stellen wij onszelf en onze zusterverenigingen dus steeds de vraag of we nog op de goede weg zitten en of we aanpassingen moeten doorvoeren.

Noodhulp

Flexibiliteit is een vereiste wanneer wij noodhulp verlenen. Juist in situaties waarbij de infrastructuur ingestort is en mensen zijn losgerukt uit hun dagelijks bestaan, is het belangrijk om snel in te kunnen spelen op de situatie. Ook wanneer die van uur tot uur verandert. Ook hier werken wij volgens de principes van de projectcyclus – alleen veel sneller. Onderzoeksteams (FACT – Field Assessment and Coordination Team) worden ingezet om heel snel een goed beeld te krijgen van wat er moet gebeuren, waar de getroffen mensen behoefte aan hebben en de eerste internationale hulp te coördineren. Vervolgens kunnen noodhulp teams (Emergency Response Units) worden ingezet om de directe hulp te leveren. In de eerste fase van de noodhulp gaat het om het redden van mensenlevens. Er is dan natuurlijk weinig tijd voor rapportage van resultaten. Dit gebeurt later, wanneer de meest acute nood voorbij is. De rapportages over noodhulp zijn zeer pragmatisch en richten zich vooral op directe output: hoeveel mensen

hebben we bereikt, hoeveel tenten, voedsel, hygiënekits en cetera hebben we verstrekt? Evaluaties worden meestal uitgevoerd door de Federatie die ook de hulpverlening coördineert.

Verbeteringen

In 2010 is het Rode Kruis een aantal lange-termijn initiatieven gestart op de thema's planning, monitoring en evaluatie. Deze initiatieven worden in de komende jaren afgerond. We ondersteunen de Internationale Federatie van Rode Kruis en Rode Halve Maanverenigingen met trainingen op deze themagebieden, zowel in de regio als online. Met het Oegandese Rode Kruis is een systematiek ontwikkeld om gegevens die vrijwilligers verzamelen eenvoudig te kunnen analyseren en rapporteren. In de volgende fase gaan we kijken of deze systematiek gebruikt kan worden door andere partners. Verder zijn we een onderzoek gestart naar een methode om de effecten van onze hulpverlening op lange termijn te meten. Het onderzoek richt zich in eerste instantie

voornamelijk op de effecten van tijdelijke huisvestingsprojecten.

In 2010 hebben we op dit gebied ook nauwer samengewerkt met onze zusterverenigingen, door bijdragen te leveren aan trainingen door de Federatie en het ontwikkelen van tools voor monitoring en evaluatie. We hopen zo nog beter in staat te zijn de juiste doelstellingen te formuleren, te behalen en te meten en daarmee onze hulpverlening te blijven verbeteren.

In 2010 is een methode ontwikkeld om evaluatierapporten beter te kunnen beoordelen. Dit helpt ons om kritischer te kijken naar het werk van (externe) evaluatoren. Verder zijn processen en formats ontwikkeld om te garanderen dat aanbevelingen en lessen beter worden meegenomen in projectontwikkeling en beleidsvorming. Deze processen en formats zijn in 2010 voor een aantal evaluaties getest en zullen in 2011 verder worden uitgerold. ■

DE ORGANISATIE van het Rode Kruis

De Internationale Beweging van Rode Kruis- en Rode Halve Maanverenigingen bestaat uit drie verschillende componenten. De Beweging heeft als gezamenlijke missie: ‘het voorkomen en verzachten van menselijk lijden waar dan ook, het beschermen van levens en gezondheid en het waarborgen van respect voor de mens.’

ICRC – hulp in oorlogstijd

Het oudste onderdeel van de Beweging is het Internationale Comité van het Rode Kruis (ICRC), opgericht in 1863. Het hoofdkantoor van het ICRC staat in Genève. De organisatie werkt zowel op hoog diplomatiek niveau als op het slagveld, onder de lijfspreuk *inter arma caritas* (barmhartigheid te midden van de wapenen).

Het ICRC speelt een leidende rol bij het ontwikkelen, vastleggen, implementeren en verspreiden van het humanitair oorlogsrecht. De bevoegdheden en taken van het ICRC – het mandaat – zijn voor een belangrijk deel vastgelegd in het humanitair oorlogsrecht zelf, met name in de vier Verdragen van Genève en in de bijbehorende drie Aanvullende Protocollen.

In hoofdlijnen verleent het ICRC op de volgende manieren hulp aan slachtoffers van een gewapend conflict:

- Bijstand aan krijgsgevangenen en burgers die vastzitten wegens deelname aan een gewapend conflict.
- Het voortdurend onder de aandacht brengen van mogelijke schendingen van het humanitair oorlogsrecht.
- Hulpverlening aan personen die elkaar in de chaos van een gewapend conflict zijn kwijtgeraakt.

- De assisterende taken van het ICRC richten zich voornamelijk op de inzet van materiële hulp en kan bestaan uit noodhulp of meer structurele hulp. Uitgangspunt is om de zelfredzaamheid van mensen in nood te bevorderen.

Nationale Rode Kruis- en Rode Halve Maanverenigingen – hulp per land

In de jaren na 1863 zijn in veel landen nationale Rode Kruisverenigingen opgericht. Het Nederlandse Rode Kruis is in 1867 opgericht. Inmiddels hebben 186 staten een nationale vereniging. De nationale verenigingen vertegenwoordigen de Internationale Rode Kruisbeweging binnen de grenzen van hun land. De betreffende humanitaire taken en bevoegdheden zijn vastgelegd in hun eigen Statuten en in nationale wetgeving.

Tot de taken van nationale verenigingen behoort het ondersteunen van ‘hun’ overheden in het geven van humanitaire hulp, bijvoorbeeld door middel van noodhulp bij rampen of het managen van een bloedbank of ambulancedienst. Nationale verenigingen bieden daarnaast vaak ook medische en sociale activiteiten aan kwetsbare groepen in de samenleving aan, verspreiden kennis over het humanitair oorlogsrecht of bieden

hulp, bijvoorbeeld aan mensen met HIV/Aids of vluchtelingen. In een situatie van gewapend conflict helpen de nationale verenigingen de bevolking waar mogelijk en ondersteunen zij de medische dienst van het leger waar nodig. Deze aanvullende en ondersteunende rol die de nationale verenigingen ten opzichte van hun overheid hebben, wordt wel aangeduid met de term ‘auxiliaire rol’.

IFRC – hulp en coördinatie bij grote rampen

Het derde onderdeel van de Beweging is de *Internationale Federatie van Rode Kruis- en Rode Halve Maanverenigingen* (IFRC), opgericht in 1919. De IFRC verleent hulp aan slachtoffers van natuur- en door mensen veroorzaakte rampen, en in geval van een medische noodsituatie. De Federatie leidt en coördineert de gezamenlijke hulpactiviteiten van nationale verenigingen in een rampgebied. Indien nodig, ondersteunt zij daarnaast nationale verenigingen in het uitvoeren van programma’s op het gebied van rampenhulpverlening, gezondheidszorg en op sociaal gebied. De IFRC is net als het ICRC gevestigd in Genève.

Het embleem – laten weten wie je bent
Bijna iedereen kent het teken van een rood kruis op een witte ondergrond. Het is één

van de tekens die wereldwijd het best bij het publiek bekend zijn. Minder goed bekend is het feit dat de Internationale Rode Kruisbeweging nog twee andere gelijkwaardige emblemen voert: de rode halve maan en het rode kristal.

De emblemen zelf zijn vastgelegd in de Verdragen van Genève. Het gebruik van de emblemen is streng geregeld in zowel deze Verdragen als in de bijbehorende Aanvullende Protocollen, en daarnaast in de reglementen van de Beweging en in nationaal

recht. Hoofdregel is dat de emblemen alleen mogen worden gebruikt door de geneeskundige dienst van de krijgsmacht én door de onderdelen van de Rode Kruis en Rode Halve Maanbeweging.

In oorlogstijd wordt het embleem gebruikt om medisch personeel en objecten die zij gebruiken te beschermen tegen gewapende aanvallen. Medische verzorgers van de krijgsmacht of personeel van het Rode Kruis dragen kleding met dit embleem erop, of zetten grote emblemen op de daken van militaire hospitalen, ziekenhuizen, of hulpvoertuigen. Misbruik van de emblemen is verboden door zowel internationaal als nationaal recht. Staten zijn volgens de Verdragen van Genève verplicht om nationale wetgeving tegen misbruik aan te nemen. In Nederland is dat gebeurd in artikel 435c van het Wetboek van Strafrecht.

Tot op de dag van vandaag zijn alle emblemen van het Rode Kruis gelijkwaardig aan elkaar, met een identieke status en betekenis in het oorlogsrecht en binnen de Beweging. Van alle nationale verenigingen gebruikt circa 80 procent het rode kruis en 20 procent de rode halve maan. ■

Colofon

Dit is een publicatie van het
Verenigingsbestuur van het
Nederlandse Rode Kruis.

Postbus 28120
2502 KC Den Haag
070 44 55 678
service@redcross.nl

Redactie

Corporate Communicatie

Eindredactie

Erik van der Liet, Frank Tebbe

Vormgeving

PanArt Creatie & Communicatie, Rhoon

Fotografie

Het Nederlandse Rode Kruis, IFRC, ICRC,
American Red Cross, Novum Foto WFA,
Lizzy Kalisvaart, Ben Houdijk.

Drukwerk

De Swart, Den Haag

Het Nederlandse Rode Kruis

helpt direct

GIRO 881

WWW.RODEKRUIS.NL